

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2559

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

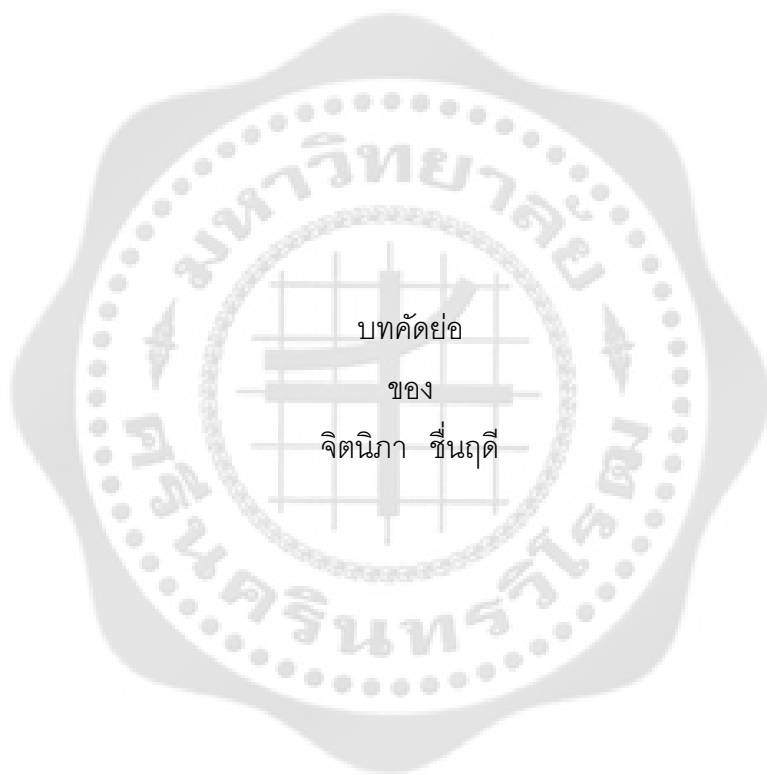

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2559

จิตินา ชื่นฤดี. (2559). การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปรินญาณพนธ์:

อาจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ วิจิตสถิตรัตน์.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และ 3) การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) เขตดอนเมือง จังหวัด กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด มีความภาคภูมิใจในศิลปกรรมท้องถิ่นของตนเอง ตระหนักถึงคุณค่าของงานศิลปกรรมที่มีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปกรรมในชุมชนเรื่องอื่นๆ จึงเห็นควรนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมืองมาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้

THE DEVELOPMENT LOCAL LEARNING CURRICULUM
FINE ART OF DONMUANG TEMPLE FOR PATOMSUKSA 5 STUDENT

Presented in Partial Fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University

May 2016

Jitnipa Chunrudee. (2016). **Development of Learning Content for the Local Study Subject Arts in Wat Don Muang Temple for Level of 2nd Year of Higher Secondary Education student.** Master thesis, M.Ed. (Art Education). Bangkok: Graduate School of Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Atipat Wijitsatitrat

The objectives of this study are to develop content for the local study in arts subject art in Wat Don Muang Temple', for 2nd year students in higher secondary education to compare the students' learning effectiveness before and after the study and to explore the students' satisfaction after the implementation of the learning content.

The research methodology for this study incorporates three main steps, which are to study the background and fundamental information, to develop the learning content; and to experiment with the learning content with the sample students from Wat Don Muang School (by Royal Thai Air Force), Don Muang District, Bangkok.

The findings from the study reveal that the average mean of learning effectiveness after the learning is higher than that before the learning with the statistical significance level of .01. It is discovered that the students' satisfaction towards the learning content of arts in Wat Don Muang Temple is at the highest level. In addition, the students are proud of the arts in their own neighborhood and aware of the values of arts that are related to history and culture. The students also deem that there should be course's related to arts in other communities. Thus, it is necessary to teach the subject of local art such as arts in Wat Don Muang Temple at the school.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ของ
จิตติภา ชื่นฤดี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ โยเหลา)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2559

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษา

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.อิทธิพัชร วิจิตสถิตรัตน์)

(อาจารย์ ดร.โสมฉาย บุญญานันต์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.อิทธิพัชร วิจิตสถิตรัตน์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 สำเร็จได้ด้วยความกรุณา และเอาใจใส่ดูแลให้คำปรึกษาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ดร .อิทธิพัทธ์ วิจิตสถิตรัตน์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ .ดร. จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า ที่ให้คำแนะนำแนวคิด และข้อสังเกตอันเป็นประโยชน์ยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณ นายเฉลิมศักดิ์ ภูมิ นางสาวนฤวรรณ ธรรมรัตน์สิริ และนายเอกรัตน์ สวรรค์พรเพ็ญ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปกรรมวัดดอนเมือง ขอขอบคุณนางจันทร์แจ่ม นิลจันทิก พระ ดร .ครูวสินวรกิต (วิชาญ ชาทวีโร) ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำงานวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายสมเจตสมบุญศิลป์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนเมือง(ทหารอากาศอุทิศ) คณะครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นอย่างดี

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ครอบครัวเพื่อนๆ ที่คอยให้กำลังใจช่วยเหลือเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา คุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา- มารดา ตลอดจนถึงครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ให้มีความพยายามจนทำให้ประสบความสำเร็จ

จิตติภา ชื่นฤดี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ระยะเวลาในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิด.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	7
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ.....	11
แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	16
แนวทางการจัดทำแผนการเรียนรู้.....	18
ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง.....	27
ศิลปกรรมวัดดอนเมือง.....	34
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	39
ความพึงพอใจ.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	49
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	50
การดำเนินการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	57
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ผลการศึกษากระบวนการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	65
ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	70
ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง.....	83
5 สรุปผล อภิปรายและเสนอข้อแนะนำ.....	86
สรุปผลการวิจัย.....	86
อภิปรายผล.....	87
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	93
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	100
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	217

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางสาระที่ 1 ทักษะศิลป์.....	14
2 มาตรฐาน ศ.1.2.....	51
3 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง.....	52
4 คำนำนักจำนวนข้อสอบในแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	53
5 ผลการประเมินแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพิจารณาความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์กับข้อสอบ (IOC).....	67
6 ผลการประเมินความเหมาะสมของเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้.....	68
7 ผลการประเมินประสิทธิภาพสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	69
8 คะแนนแบบฝึกหัด หน่วยการเรียนรู้ที่ 1.....	71
9 คะแนนการประเมินผลจากการทำแบบฝึกหัด หน่วยการเรียนรู้ที่ 1.....	73
10 คะแนนทักษะการปฏิบัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2.....	73
11 คะแนนทักษะการปฏิบัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3.....	75
12 คะแนนทักษะการปฏิบัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4.....	77
13 คะแนนการประเมินผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3.....	79
14 คะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	80
15 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3.....	82
16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน.....	83
17 ความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากที่ได้เรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	84
18 ความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากที่ได้เรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	198

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิด การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	6
2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง.....	32
3 วัดดอนเมือง พระอารามหลวง.....	35
4 ด้านนอกพระอุโบสถวัดดอนเมือง พระอารามหลวง.....	35
5 พระพุทธสิงห์เป็นพระประธานในพระอุโบสถวัดดอนเมือง.....	36
6 พระอุโบสถวัดดอนเมือง.....	37
7 พระอุโบสถวัดดอนเมืองหลังคามุงกระเบื้องเคลือบกาบกล้วย.....	37
8 ภาพจิตรกรรมฝาผนังแสดงเรื่องราวพุทธประวัติ.....	38
9 พระเจดีย์ ลักษณะระฆังคว่ำแปดเหลี่ยมเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า.....	38
10 นักเรียนนำเสนอประสบการณ์โดยผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียน มีกระบวนการคิดตามลำดับขั้น และจัดกิจกรรมให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม ในการคิดและอภิปรายอย่างกว้างขวาง การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล.....	62
11 นักเรียนร่วมกันระดมความคิดเลือกวิธีการแสวงหาการเรียนรู้ ในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง.....	63
12 นักเรียนเรียนรู้ตามแผน ด้วยการศึกษาค้นคว้า.....	64
13 นักเรียนเรียนรู้สรุปความรู้ วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ กำหนดคุณค่าความสำคัญ เรียบเรียงสรุปเป็นความคิดรวบยอดการทำแผนที่ ความคิด.....	65
14 นักเรียนจัดทำเป็นชิ้นงานการวาดภาพศิลปกรรมวัดดอนเมือง.....	66
15 นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานการวาดภาพพระอุโบสถวัดดอนเมือง.....	89
16 นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานการวาดภาพพระอุโบสถวัดดอนเมือง.....	90
17 นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานการวาดภาพพระอุโบสถวัดดอนเมือง.....	91
18 นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเอง.....	92
19 วัดดอนเมือง พระอารามหลวงชั้นตรีเป็นวัดสำคัญในชุมชน.....	102
20 วัดดอนเมือง พระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญ และถือเป็นวัดที่เก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่ช่วงสมัยรัชกาลที่ 6.....	102

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
21 ภาพในสมัยอดีตของดอนเมืองที่ยังมีทุ่งนาในพื้นที่รอบๆ	103
22 ภาพในสมัยอดีตดอนเมืองที่อยู่ติดถนนวิภาวดีรังสิต	103
23 ในสมัยอดีตดอนเมือง ที่ติดถนนวิภาวดีและทางรถไฟ ที่มุ่งหน้าสู่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	104
24 ปัจจุบันด้านหน้าทางเข้าวัดดอนเมือง	105
25 ปัจจุบันบรรยากาศตึกรามถนนทางด้านหน้าใกล้ทางเข้าวัดดอนเมือง	105
26 สถานที่รอบๆ ภายนอกวัดดอนเมือง เป็นถนนสองประภา	106
27 รูปถ่าย หรือภาพถ่าย ชื่ออื่นๆ คือ กกรูป หุ่นสลาบหลวง เพื่อ ปรีอ	107
28 รูปถ่ายหรือปรีอที่ชาวบ้านนำมาบูชาหลังคาของพระอาจารย์จะ ในวัดดอนเมืองสมัยอดีต	107
29 จิตรกรรมไทยภายในพระอุโบสถวัดดอนเมืองเป็นภาพเกี่ยวกับพุทธประวัติ เรื่องราวต่างๆ	109
30 การใช้สีต่างๆ สีแบบพหุรงค์ภาพจิตรกรรมไทยมีความสวยงามและสีสัน ที่หลากหลายมากขึ้น	110
31 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาพุทธเรื่องราวของพระพุทธเจ้า ที่พระพุทธองค์ได้ตอบคำถามแก่เหล่ากษัตริย์ เทวดา พระอรหันต์	110
32 จิตรกรรมไทยภาพพุทธประวัติเหล่าเทวดาพระอินทร์ไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า	110
33 ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดดอนเมือง แสดงลักษณะแบบตานอกมอง	
34 ภาพแสดงถึงพระพุทธเจ้าพระพุทธองค์เสด็จประทับเสวยวิมุตติสุข ณ ร่มไม้ชปาไลนิโครธมีพญานาคพันรอบพระวรกาย และเบื้องบน ก็มีหัตถ์พญานาคแผ่พังพานปกคลุมอีกด้วย ส่วนรอบๆ เป็นพุทธประวัติ เรื่องราวต่างๆ	112
35 เนื้อหาพุทธประวัติในภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดดอนเมือง จะเป็นภาพเขียนเรื่องราวพุทธประวัติรอบฝาผนังในพระอุโบสถทั้งสองด้าน	112
36 ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดดอนเมืองยังแสดงถึงการดำเนินชีวิต ของคนไทยสมัยก่อน ประกอบในการแสดงเรื่องราวพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า ..	113
37 พระประธานในพระอุโบสถภายในวัดดอนเมือง เป็นพระพุทธรูป	114

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
38 พระประธานในพระอุโบสถหล่อด้วยทอง และมีพระพุทธรูป ประดับฐานโดยรอบด้านพื้นหลังแสดงถึงภาพพุทธประวัติ ประกอบสองข้างกับองค์พระประธาน	114
39 อ่างบัวขนาดใหญ่มีดอกบัวหลากหลายสี และมีรูปปั้นพญานาคตกแต่งภายในอ่างรอบๆ	115
40 ทางขึ้นพระอุโบสถรอบตกแต่งด้วยรูปปั้นตัวสัตว์ หลากหลายชนิด เช่น กวาง ช้าง เสือ	116
41 ทางขึ้นพระอุโบสถอยู่ทางด้านหน้าของวัดดอนเมืองมีพื้นที่ขึ้นลงบันไดขนาดกว้าง มีทางขึ้นและทางลงรอบๆทางขึ้นพระอุโบสถจะมีรั้วเหล็กกันล้อมไว้ทุกด้าน	116
42 พระอุโบสถวัดดอนเมืองหลังคามุงกระเบื้องเคลือบกาบกล้วยเป็นกระเบื้อง หลังคาดินเผาที่มีอายุยาวนาน หรืออีกชื่อที่รู้จักกันในชื่อของกระเบื้องลอน	117
43 ประตูและหน้าต่างไม้สักแกะสลักลายกนกเปลวเพลิงปิดทอง	117
44 บนเพดานภายในพระอุโบสถ ประดับไฟและตกแต่งลวดลายไทยอย่างสวยงาม	118
45 การฉลุลวดลายด้านบนเพดานด้านหน้าพระประธานในพระอุโบสถ มีความอ่อนช้อย	118
46 ทางเข้าด้านหน้าของพระเจดีย์ลักษณะระฆังคว่ำแปดเหลี่ยม	119
47 พระเจดีย์ ลักษณะระฆังคว่ำแปดเหลี่ยมเป็นที่ประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า	119
48 ลักษณะตัวเจดีย์ทรงเป็นเป็นรูประฆังคว่ำฐานแปดเหลี่ยมซ้อนกันหลายๆ ชั้น	120
49 ด้านหน้าของพระวิหารจะมีทางเข้าอีกทางด้านหนึ่งของวัด ที่อยู่ติดด้านหน้าถนนใกล้กับโรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ)	120
50 ด้านหน้าของพระวิหารจะมีทางเข้าอีกด้านหนึ่งของวัด	121
51 ทางเข้าพระวิหารจะมีรั้วเหล็กรอบๆ เพราะด้านในมีพระพุทธรูปที่มีคุณค่า จำนวนมาก	121
52 พระวิหารที่ด้านในประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชจำลอง	122
53 หอพระไตรปิฎก อาคารไม้ 2 ชั้น หลังคาทรงไทย 3 มุข เป็นลักษณะงานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบอย่างสวยงาม	122

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
54 หอพระไตรปิฎก มีพระพุทธรูปปางมารวิชัยและพระพุทธรูปหล่อจำลอง รัชกาลที่ 8 ประดิษฐานอยู่ด้านใน.....	123
55 หอระฆังหลังคาทรงไทยมุงกระเบื้องเคลือบสร้างในสมัยรัชกาลที่ 9.....	123
56 พระมหาเชษฐ พระอาจารย์จากวัดดอนเมืองมาให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และความสำคัญของวัดดอนเมือง.....	201
57 นักเรียนหาข้อมูลเกี่ยวกับวัดดอนเมือง โดยสอบถามผู้รู้จากพระอาจารย์ ที่มีความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับวัดดอนเมืองเป็นอย่างดี.....	201
58 นักเรียนทำแบบฝึกหัดโดยศึกษาจากใบความรู้เพิ่มเติม เรื่อง ประวัติความเป็นมา และความสำคัญของวัดดอนเมือง.....	202
59 นักเรียนหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากในการศึกษา จากใบความรู้.....	202
60 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเขียนแผนที่ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมือง กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม.....	203
61 นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเองและจากคำแนะนำของครู.....	203
62 ผลงานของนักเรียนในการเขียนแผนที่ความคิดความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมือง กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม.....	204
63 ผลงานของนักเรียนในการเขียนแผนที่ความคิดความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมือง กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม.....	204
64 ผลงานของนักเรียนในการเขียนแผนที่ความคิดความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมือง กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม.....	205
65 ผลงานของนักเรียนในการเขียนแผนที่ความคิด ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมือง กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม.....	205
66 ผลงานของนักเรียนในการเขียนแผนที่ความคิด ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมือง กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม.....	206
67 ผลงานของนักเรียนในการเขียนแผนที่ความคิด ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมือง กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม.....	206

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
68 นักเรียนไปศึกษาหาข้อมูลในวัดดอนเมือง พระอารามหลวง ชั้นตรี เรียนรู้ศิลปกรรมวัดดอนเมือง.....	207
69 นักเรียนศึกษาผลงานสถาปัตยกรรมพระเจดีย์ทรงระฆังคว่ำ.....	207
70 นักเรียนไปศึกษาหาข้อมูลในวัดดอนเมือง โดยสำรวจศิลปกรรมรอบๆ ภายในวัดดอนเมือง.....	208
71 ร่วมกันศึกษาความรู้ศิลปกรรมวัดดอนเมือง.....	208
72 นักเรียนศึกษา พระวิหาร ที่เก็บพระพุทธรูปจำนวนมากในวัดดอนเมือง.....	209
73 นักเรียนถ่ายรูปร่วมกันหน้าพระอุโบสถวัดดอนเมือง.....	209
74 นักเรียนสำรวจผลงานศิลปกรรมรอบๆ ด้านนอกพระอุโบสถ วัดดอนเมือง.....	210
75 อ่างบัวขนาดใหญ่ด้านหน้าพระอุโบสถนักเรียนให้ความสนใจ กับรูปปั้นพญานาคในอ่างบัวและดอกบัวที่มีสีสันสวยงาม.....	210
76 นักเรียนสำรวจผลงานศิลปกรรมรอบๆ ด้านนอกพระอุโบสถวัดดอนเมือง.....	211
77 นักเรียนวาดภาพศิลปกรรมวัดดอนเมือง.....	211
78 นักเรียนระบายสีผลงานด้วยสีโปสเตอร์ในผลงานศิลปกรรม วัดดอนเมืองที่นักเรียนสนใจ.....	212
79 นักเรียนใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนและเวลาพักกลางวัน มาทำการสร้างผลงานศิลปกรรมวัดดอนเมือง.....	212
80 นักเรียนแต่ละบุคคลวาดภาพวัดดอนเมืองตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ของตนเอง.....	213
81 ผลงานนักเรียนที่สำเร็จและยังไม่เสร็จโดยนักเรียนไปทำต่อช่วงพักกลางวันและ หลังเลิกเรียน.....	213
82 นักเรียนและครูถ่ายรูปร่วมกันหน้าพระอุโบสถวัดดอนเมือง.....	214
83 นักเรียนและครูถ่ายรูปร่วมกันในโรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ).....	214
84 ภาพผลงานศิลปกรรมวัดดอนเมืองของนักเรียน.....	215
85 ภาพผลงานศิลปกรรมวัดดอนเมืองของนักเรียน.....	215

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นหัวใจของการพัฒนาสิ่งต่างๆ ทั้งปวง ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมประชาชาติและประชาคมในทุกด้าน การศึกษาทำให้คนไทยและประชาคมไทยเข้มแข็งและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมไทยได้ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพของคน ช่วยให้คนพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดชีวิต (อมเรศ ศิลาอ่อน. 2545: 2) การจัดการศึกษาที่ดีนั้นจะต้องสอดคล้องกับก ารเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เทคโนโลยี (รุ่ง แก้วแดง. 2540: 1) การพัฒนาการศึกษาของคนไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมาที่รัฐไม่สามารถสร้างคนให้มีคุณภาพและมีศักยภาพให้ดีเท่าที่ควร เนื่องมาจากการจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม (ประเวศ วะสี. 2543: 5)

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542: 2) การจัดการศึกษาที่จะตอบสนองกระบวนการพัฒนาผู้เรียนดังกล่าว จึงควรนำเหตุการณ์และสภาพปัญหา จากชุมชน สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาศึกษาเรียนรู้วิเคราะห์ เพื่อสร้างความรู้ วิธีการใหม่ๆ สร้างระบบใหม่ สามารถประยุกต์ใช้กับสภาพจริงมากกว่าการ เรียนรู้ด้ วยวิธีการท่องจำเพียงอย่างเดียว เป้าหมายของการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จึงเป็นอริยทรัพย์ในตนเอง มีพลังปัญญารู้ทันโลก

ซึ่งสอดคล้องกับนวนิติด์ เชาวกิตติพงศ์ และคณะ (2545: 2) วิฤตที่สำคัญของการศึกษา คือ วิฤต ของผู้เรียน ผู้เรียนมีความทุกข์เนื่องจาก เนื้อหาที่เรียนไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ต่อผู้เรียน

การศึกษาภูมิปัญญาเพื่อเป็นการสืบทอดและพัฒนาภูมิปัญญาไทย เป็นการสร้างทุนทางวัฒนธรรมให้เข้มแข็งและพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่การดำรงชีวิต ในระดับหนึ่งของการดำรงชีวิตศิลปะ อาจไม่มีมูลค่า แต่ศิลปะเป็นสิ่งที่หลงเหลืออยู่ในสังคม ให้เราได้ตีความย้อนหลังไปสู่การดำรงชีวิตของผู้คนกลับไปสู่ภูมิปัญญาในแต่ละช่วงเวลา ศิลปะหลากหลายด้านย่อมกระตุ้นสำนึก และจริยธรรม เพื่อให้มีพลังบูรณาการในชีวิตและชุมชน วิรุณ ตั้งเจริญ (2551: 99)

กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษเป็นศูนย์กลางของความเจริญด้านต่างๆ ทั้งด้านการบริหารราชการ การเมือง สังคม เศรษฐกิจรวมทั้งด้านการศึกษา สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครเล็งเห็นความสำคัญ องการปฏิรูปการศึกษาและเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติศึกษา แห่งชาติ พ .ศ.2542 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์แผนนโยบายด้านการศึกษา

เพื่อ ...“พัฒนาการให้บริการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบด้วยการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น...” และกำหนดภารกิจ “...ข้อ 4 สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ และการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วยหลักสูตรการศึกษาที่ สอดคล้องกับชีวิตและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น...”(อภิรักษ์ โกษะโยธิน. 2547: 8)

การส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษาสามารถเสริมสร้างให้เห็นคุณค่าของภูมิ ปัญญาของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับ วิถีชีวิตของคนในชุมชน องค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เกิดจากการ สังสมประสบการณ์ของคนในท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ของผู้เรียนในท้องถิ่นนั้นๆ จะทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ ขึ้น การดำเนินดังกล่าว ความเป็นตัวจักรสำคัญในการฟื้นฟูและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการ เลือกสรรภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ นอกจากนั้นการศึกษาและนี้ กวิจัย ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น นหลาย สอดคล้องกับ กฎา ยศรัฐ (2546: 38) การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักท้องถิ่น เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองนอกจากนี้การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ ให้ ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงแล้วต้องมีการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการเรียน การสอน

สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้ หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดผลประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้อง พิจารณาให้สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่นๆ ในระดับท้องถิ่นได้จัดทำเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้อง บสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักการพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะงานอาชีพ และเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ (ณัฐญาพร ดอกจันทร์. 2555: 2)

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น โดยวิเคราะห์สาระการเรียนรู้แกนกลางที่มีความสอดคล้อง องค์สัมพันธ์เชื่อมโยงกับท้องถิ่น เพื่อให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่น ก่อให้เกิดความรัก ผูกพัน ศรัทธา ภูมิใจ ห่วงเห่น และอนุรักษ์ ท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่นี้อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ

ทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความเป็นคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

วัดดอนเมือง เป็นวัดที่ได้ตั้งชื่อกันมาแต่ดั้งเดิมเพราะพื้นที่ในบริเวณนี้เป็นที่ราบสูง เดิมเรียกกันว่า "ดอนอิเหนียว" เพราะมีฝูงเหี้ย ยวบินมารวมตัวกันเป็น กลุ่มใหญ่ๆ ต่อมาเมื่อมีกองบินทหารบก มาตั้ง (กองทัพอากาศปัจจุบันนี้) จึงเรียกว่า "ดอนเมือง" วัดนี้จึงมีชื่อเรียกว่า "วัดดอนเมือง" มีฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญและถือเป็นวัดที่เก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่ช่วงสมัยรัชกาลที่ 6 สิ่งสำคัญภายในวัด ได้แก่ พระประธานในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปหินขัดหน้าตักกว้าง 69 นิ้ว พระเจดีย์ ลักษณะระฆังคว่ำแปดเหลี่ยม สูง 29 เมตร ซึ่งพระเจดีย์องค์นี้ก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2541 เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่สมเด็จพระสังฆราชได้ประทานให้เมื่อปีพ.ศ. 2542 และพระวิหารหลวงปูพร ลักษณะแบบทรงไทย ขนาดกว้าง 7 เมตร ยาว 10 เมตร หลังคามุงกระเบื้องเคลือบกาบกล้วย ก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2527ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปชินราช และพระพุทธรูปอีกหลายองค์ และยังมีรูปจิตรกรรมฝาผนังซึ่งแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธประวัติที่สวยงาม (สำนักงานเขตดอนเมือง. ม.ป.ป.: 59)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า วัดดอนเมือง เป็นวัดที่มีรูปแบบศิลปกรรมที่งดงาม ไม่ว่าจะเป็นผลงานสถาปัตยกรรม และจิตรกรรม มีเอกลักษณ์ศิลปกรรมในยุครัตนโกสินทร์ สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อความศรัทธาของชุมชนให้ ความเคารพศรัทธา และร่วมกันประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญทาง พุทธศาสนาแต่การให้ความสำคัญของความงามในศิลปกรรมวัดดอนเมืองภายในชุมชนมีแนวโน้มที่จะลดลงไป ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าควรมีการอนุรักษ์ ภูมิปัญญา ห่วงแหนท้องถิ่นของตนเอง ควรมีการเผยแพร่โดยการนำศิลปกรรมวัดดอนเมืองมาให้ความศึกษาแก่เยาวชน เพื่อเข้าใจประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง สถาปัตยกรรมและจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ เห็นคุณค่ามรดกทางศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปกรรมวัดดอนเมือง และวิธีการที่สำคัญทำให้บรรลุผลได้คือ การนำมาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนคนหนึ่งเห็นความจำเป็นในการอนุรักษ์เผยแพร่ศิลปกรรมวัดดอนเมืองผ่านกระบวนการจัดการศึกษา จึงพัฒนาระบบการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง โดยจัดทำในรายวิชา ทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ศ .1.2 คือ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล เพื่อจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีความรู้เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรักในท้องถิ่น เห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์และเผยแพร่ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ในครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนในการนำศิลปกรรม ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ยังปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญศิลปกรรมในท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์และเผยแพร่ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) เขตดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนวัดดอนเมือง(ทหารอากาศอุทิศ) มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด 6 ห้องเรียน จำนวน 222 คน แต่ละห้องมีนักเรียนกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) เขตดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 37 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มโดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยคือ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในรายวิชาทัศนศิลป์ สาระการเรียนรู้ศิลปะ มีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้ ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง สถาปัตยกรรม และประติมากรรมในวัดดอนเมือง ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ และการนำเสนอผลงาน

ระยะเวลาในการวิจัย

การทดลองสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ใช้เวลาในการทำการวิจัย 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง โดยการใช้หลักสูตรเป็นเวลา 10 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง สาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ซึ่งมีขอบเขตเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง และการนำเสนอผลงานการจัดนิทรรศการศิลปกรรมวัดดอนเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ ศิลปกรรมวัดดอนเมือง จากผู้เกี่ยวข้อง ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปกรรมวัดดอนเมืองและการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 2) การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการนำสาระการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง มาจัดในรายวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ และ 3) การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นเป็นการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) เขตดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 37 คน

3. ศิลปกรรมวัดดอนเมือง หมายถึง ผลงานสถาปัตยกรรม ป ระติมากรรม และจิตรกรรม ที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี มีความงดงาม โดยสร้างสรรค์จากความเชื่อ ความศรัทธาในพุทธศาสนาและเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธีของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดดอนเมือง

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดความรู้ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนจากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องศิลปกรรมวัดดอนเมือง กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมเป็นคะแนนเต็ม 20 คะแนน

6. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการเรียน เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวัดได้จากแบบทดสอบความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอหัวข้อดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
3. แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
4. แนวทางการจัดทำแผนการเรียนรู้
5. ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง
6. ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
7. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. ความพึงพอใจ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การให้การศึกษาและการจัดการศึกษาในทุกระดับทุกประเภทสิ่งสำคัญนอกเหนือไปจากครู อาจารย์ผู้สอน สื่อและอุปกรณ์การสอนแล้ว หลักสูตรเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง หากไม่มีหลักสูตรแล้วก็เหมือนกับครูผู้สอนขาดทิศทางในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของการจัดการศึกษาที่ต้องการผลิตคนให้มีคุณภาพตามความต้องการของประเทศ ดังนั้นการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการให้การศึกษาในระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียนจำเป็นจะต้องกำหนดให้มีหลักสูตรขึ้น หลักสูตรจึงเป็นทั้งข้อกำหนดผู้เรียนจะเรียนอะไร ผู้สอนจะสอนอะไร และอย่างไร (ชูศรี สุวรรณโชติ. 2544: 39)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำไปใช้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 3)

ปัญหาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในเรื่อง ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลไม่

สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา และการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 1) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นอกเหนือจากการกำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ แล้วยังได้ให้รายละเอียดในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้น มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร ต้องสอนอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน ตัวชี้วัดชั้นปีเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ป.1 – ม.3) ตัวชี้วัดช่วงชั้นเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – ม.6)

จากรายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังที่กล่าวมาสถานศึกษาสามารถนำเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาที่สนองตอบต่อหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นความต้องการของท้องถิ่นโดยมีองค์ประกอบดังนี้

ส่วนนำ (วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน)

1. วิสัยทัศน์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้และคุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

2. จุดหมาย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

2.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

2.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

3.1 ความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

3.2 ความสามารถในการคิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

3.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

3.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

4.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

- ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ
- เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

4.2 ซื่อสัตย์สุจริต

- รักความถูกต้อง ยุติธรรม
- เก็บของได้แล้วส่งคืนเจ้าของ

4.3 มีวินัย

- ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด
- ทำงานอย่างเป็นระเบียบ

4.4 ใฝ่เรียนรู้

- มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- มินิสัยรักการอ่าน การเขียนและการเรียนรู้

4.5 อยู่อย่างพอเพียง

- รู้จักประหยัดอดออม
- รู้จักพึ่งตนเอง

4.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

- มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน
- มีการวางแผนในการทำงาน

4.7 รักความเป็นไทย

- ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง
- มีสัมมาคารวะ และกตัญญู

4.8 มีจิตสาธารณะ

- มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละต่อส่วนรวม
- ดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ชุมชนและกรุงเทพมหานคร

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

2.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระศิลปะได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และคุณภาพผู้เรียน ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 2-6)

สาระที่ 1 ทศศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

2.2 คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรง และจำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์ มีทักษะพื้นฐานการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างงานวาดภาพระบายสี โดยใช้เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว ภาพปะติด และงานปั้น งานโครงสร้างเคลื่อนไหวอย่างง่าย ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกจากเรื่องราว เหตุการณ์ ชีวิตจริง สร้างงานทัศนศิลป์ตามที่ตนชื่นชอบ สามารถแสดงเหตุผลและวิธีการในการปรับปรุงงานของตนเอง

2. รู้และเข้าใจความสำคัญของงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน ที่มาของงานทัศนศิลป์ ในท้องถิ่น ตลอดจนการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

3. รู้และเข้าใจแหล่งกำเนิดเสียง คุณสมบัติของเสียง บทบาทหน้าที่ ความหมาย ความสำคัญของบทเพลงใกล้ตัวที่ได้ยิน สามารถท่องบทกลอน ร้องเพลง เคาะจังหวะ เคลื่อนไหว ร่างกายให้สอดคล้องกับบทเพลง อ่าน เขียน และใช้สัญลักษณ์แทนเสียงและเคาะจังหวะ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับดนตรี เสียงขับร้องของตนเอง มีส่วนร่วมกับกิจกรรมดนตรีในชีวิตประจำวัน

4. รู้และเข้าใจเอกลักษณ์ของดนตรีในท้องถิ่น มีความชื่นชอบ เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของดนตรีต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น

5. สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ สามารถแสดงท่าทางประกอบจังหวะ เพลง ตามรูปแบบนาฏศิลป์ มีมารยาทในการชมการแสดง รู้หน้าที่ของผู้แสดงและผู้ชม รู้ประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงที่เหมาะสมกับวัย

6. รู้และเข้าใจการเล่นของเด็กไทยและนาฏศิลป์ท้องถิ่น ชื่นชอบและภาคภูมิใจในการเล่นพื้นบ้าน สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่พบเห็นในการเล่นพื้นบ้านกับการดำรงชีวิตของคนไทย บอกลักษณะเด่น และเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทย ตลอดจนความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. รู้และเข้าใจการใช้ทัศนธาตุ รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว สี แสงเงา มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก สามารถใช้หลักการจัดขนาด สัดส่วน ความสมดุล น้ำหนัก แสงเงา ตลอดจนการใช้สีคู่ตรงข้ามที่เหมาะสมในการสร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ 3 มิติ เช่น งานสื่อผสม งานวาดภาพระบายสี งานปั้น งานพิมพ์ภาพ รวมทั้งสามารถ สร้างแผนภาพ แผนผัง และภาพประกอบเพื่อถ่ายทอดความคิดจินตนาการเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ และสามารถ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่แตกต่างกัน เข้าใจปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์ หลักการลดและเพิ่มในงานปั้น การสื่อความหมายในงาน ทัศนศิลป์ของตน รู้วิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ตลอดจน รู้และเข้าใจคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อ ชีวิตของคนในสังคม

2. รู้และเข้าใจบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคมอิทธิพลของความเชื่อ ความศรัทธา ในศาสนา และวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

3. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับเสียงดนตรี เสียงร้อง เครื่องดนตรี และบทบาทหน้าที่รู้ถึงการเคลื่อนที่ขึ้น ลง ของทำนองเพลง องค์ประกอบของดนตรี ศัพท์สังคีตในบทเพลง ประโยค และอารมณ์ของบทเพลงที่ฟัง ร้องและบรรเลงเครื่องดนตรี ด้นสดอย่างง่าย ใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรีอย่างถูกวิธี อ่าน เขียนโน้ตไทยและสากลในรูปแบบต่างๆ รู้ลักษณะของผู้ที่จะเล่นดนตรีได้ดี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกรักของบทเพลงที่ฟัง สามารถใช้ดนตรีประกอบกิจกรรมทางนาฏศิลป์และ การเล่าเรื่อง

4. รู้และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมต่างๆ เรื่องราวดนตรีในประวัติศาสตร์ อิทธิพลของวัฒนธรรมต่อดนตรี รู้คุณค่าดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์

5. รู้และเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ สามารถแสดงภาษาท่า นาฏยศัพท์พื้นฐาน สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวและการแสดงนาฏศิลป์ และการละครง่าย ๆ ถ่ายทอดลีลาหรืออารมณ์ และสามารถออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงง่าย ๆ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์และการละครกับสิ่งที่ประสบในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นในการชมการแสดง และบรรยายความรู้สึกรักของตนเองที่มีต่องานนาฏศิลป์

6. รู้และเข้าใจความสัมพันธ์และประโยชน์ของนาฏศิลป์และการละคร สามารถเปรียบเทียบการแสดงประเภทต่างๆ ของไทยในแต่ละท้องถิ่น และสิ่งที่การแสดงสะท้อนวัฒนธรรม ประเพณีเห็นคุณค่าการรักษาและสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ไทย

2.3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระศิลปะสาระที่ 1 ทัศนศิลป์ ได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางไว้ 2 มาตรฐาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับมาตรฐาน ศ 1.2

มาตรฐาน ศ1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ดังแสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางสาระที่ 1ทัศนศิลป์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2-6)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. ระบุงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน	● งานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน
ป.2	1. บอกความสำคัญของงานทัศนศิลป์ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน 2. อธิบายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ประเภทต่าง ๆ ในท้องถิ่นโดยเน้นถึงวิธีการสร้างงานและวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้	● ความสำคัญของงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน ● งานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เช่น จิตรกรรม วัดพระแก้ว ประติมากรรม พระบรมรูปทรงม้า สถาปัตยกรรม พระราชวังสนามจันทร์ดา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
ป.3	1. เล่าถึงที่มาของงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น 2. อธิบายเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และวิธีการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น	● ที่มาของงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เช่น - ภาพจิตรกรรมวัดพระแก้ว - งานทัศนศิลป์ที่สำคัญในพื้นที่เขตที่โรงเรียนตั้งอยู่ ● วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เช่น - การวาดภาพไทย (แบบตานกมอง) งานทัศนศิลป์ในพื้นที่สำนักงานเขตที่โรงเรียนตั้งอยู่
ป.4	1. ระบุ และอธิบายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ในเหตุการณ์ และงานเฉลิมฉลองของวัฒนธรรมในท้องถิ่น	● งานทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมท้องถิ่น กรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการเฉลิมฉลอง เช่น - วันเฉลิมพระชนมพรรษา
ป.5	1. ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะ 2. อธิบายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	● ลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ ● งานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น - การผลิตบาตรพระของชุมชนบ้านบาตร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

ตาราง 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	1. บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม 2. อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของความเชื่อความศรัทธาในศาสนาที่มีผลต่องานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น 3. ระบุ และบรรยายอิทธิพลทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่มีผลต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ของบุคคล	● บทบาทของงานทัศนศิลป์ในชีวิตและสังคม ● อิทธิพลของศาสนาที่มีต่องานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร - วัด พระพุทธรูป ภาพวาดผนัง - มัสยิด - โบสถ์คริสต์รูปปั้นแม่พระต่างๆ - โบสถ์พราหมณ์ เทวรูปต่างๆ - วัดซิกข์ - ศาสนสถานที่สำคัญในพื้นที่สำนักงานเขตที่โรงเรียนตั้งอยู่ ● อิทธิพลทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่มีผลต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ เช่น - การหล่อพระพุทธรูป - การทำขันลงหิน - บาตรพระ หวีโขน - ขลุ่ยและเครื่องดนตรีพื้นบ้าน - เครื่องดนตรีไทย แหล่งสร้างงานช่างพื้นที่สำนักงานเขตที่โรงเรียนตั้งอยู่

จากตาราง 1 จากการศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะดังกล่าว ผู้วิจัยได้พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ และสอดคล้องกับมาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

3. แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

3.1 ความสำคัญของการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ละ 289 ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น บำรุงรักษาศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541: 25-116) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความสำคัญในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ในการจัดการศึกษาให้สังคมมีส่วนร่วมในการศึกษา กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรมและบูรณาการตามความเหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2543: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นจึงเป็นการความรู้จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็นการสืบทอดทางวัฒนธรรม มารวมกันเพื่อจัดสร้างความรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความสำคัญของชุมชน และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยที่มีอยู่ในชุมชน ตระหนักและเห็นความสำคัญสิ่งที่มีคุณค่าที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน มีความรักและความภาคภูมิใจหวงแหนศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเองต่อไป

3.2 ความหมายของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ณัฐภาพร ดอกจันทร์ (2555) ได้ให้ความหมายสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไว้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง สาระการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549) ได้ให้ความหมายของคำต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ในท้องถิ่นไว้ดังนี้

ท้องถิ่น หมายถึง บริเวณสถานที่รวมทั้งสภาพแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรมที่ผู้เรียนส่วนมากมีวิถีชีวิตเกี่ยวข้อง คู่กันเคยมาตั้งแต่กำเนิด มีขอบเขตครอบคลุม

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศรวมทั้งเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นในด้านต่างๆ เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ฯลฯ ตลอดจนสภาพปัญหาและสิ่งที่ควรได้รับการถ่ายทอดพัฒนาในชุมชนและสังคมนั้นๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อจะนำไปใช้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง

กรอบหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง ขอบข่ายของเนื้อหาการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์และกำหนดขึ้นเพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ให้สถานศึกษานำไปจัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามสภาพความพร้อมและความต้องการของสถานศึกษา

สถานศึกษา หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดทำกรอบหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือกลุ่มสถานศึกษาร่วมกันจัดข้อมูลสารสนเทศท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศในท้องถิ่นซึ่งครอบคลุมทั้งข้อมูลในด้านสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมนั้นๆ

จากความหมายข้างต้น สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่โรงเรียนต้องจัดทำต้องมาจากกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ถูกกำหนดโดยเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งมีกระบวนการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยการตั้งคณะกรรมการจัดทำดำเนินการ ศึกษาวิเคราะห์นโยบาย ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่น ปัญหาและสิ่งที่ควรพัฒนานำมากำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสอบถามรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ปรับปรุง เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดทำ “สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” โรงเรียนจะต้องนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นจากเขตพื้นที่มาจัดทำเนื้อหาองค์ความรู้ ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและสภาพชุมชน โดยโรงเรียนมีแนวการดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการประกอบด้วย ครู ผู้บริหาร ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์หลากหลาย ดำเนินการวิเคราะห์ขอบข่ายรายละเอียดในกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่เขตพื้นที่กำหนดเอาไว้ ต่อมาคือวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน เพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้นและแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นว่าควรจะอยู่ในกลุ่มสาระเรียนรู้ใด ชั้นปีใด เป็นรายวิชาพื้นฐาน หรือรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม จากนั้นร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สุดท้ายคือนำมาจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทและจุดเน้นของโรงเรียนและสภาพชุมชน ซึ่งอาจจัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และจัดทำเป็นช่วงชั้นหรือเป็นชั้นปี

ซึ่งสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง เขตดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีความเป็นมาและความสำคัญในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง ซึ่งแบ่งออกเป็นสถาปัตยกรรม ประติมากรรมและจิตรกรรม และการจัดนิทรรศการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง(ทหารอากาศอุทิศ)

3.3 แนวทางการดำเนินงานจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการและสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้มีการกำหนดเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองทั้งในด้านความสำคัญ ประวัติความเป็นมา สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมนั้นๆ อันจะทำให้ นักเรียนเกิดความรัก ความผูกพัน มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งมีแนวทางสรุปได้ดังนี้

โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานในสวทกลาง มีภารกิจสำคัญในการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหน้าที่ในการจัดทำนโยบายและจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นโดยกำหนด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้ผู้เรียนรักประเทศชาติ รักท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ไปใช้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุตามจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้(วิชาพร เข้มทอง. 2558: 10)

4. แนวทางการจัดทำแผนการเรียนรู้

การจัดทำแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอน เป็นภารกิจสำคัญของผู้สอน ทำให้ผู้สอนทราบล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอน ทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการสอน สอนได้ครอบคลุมเนื้อหา และสอนอย่างมีแนวทางและมีเป้าหมาย ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ลักษณะ ขั้นตอนการจัดทำ และหลักการวางแผนการสอนตลอดจนลักษณะการสอนที่ดี เพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัย การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาระบบการเรียนการสอน วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยศึกษาข้อมูลดังนี้

4.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (252: 187) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ หมายความว่า หมายถึง การกำหนดขั้นตอนการสอน ที่ครูมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและประสบการณ์ในหน่วยใดๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา (2541: 133) ให้ความหมายแผนการสอนว่า หมายถึง การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้ง โดยกำหนดสาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล

ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2537: 13) ให้ความหมายของแผนการสอนว่า คือ แผนการหรือโครงการสอนที่ครูจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยการเตรียมการล่วงหน้าอย่างมีระบบเพื่อนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาหนึ่งวิชาใด แผนการสอนเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537: 101) ได้กล่าวถึงแผนการสอนว่าเป็นเอกสารประกอบหลักสูตรชนิดหนึ่ง ที่ช่วยให้ครูนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดหมายของการศึกษา

กรมวิชาการ (2538: 1) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนไว้ว่า แผนการสอนคือการนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน และการวัดผลประเมินผล สำหรับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือจุดเน้นของหลักสูตรสภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุ อุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่นซึ่งถ้ากล่าวอีกนัยหนึ่งแผนการสอน เป็นการเตรียมการสอนเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า หรือคือ บันทึกการสอนตามปกตินั่นเอง

บุรชัย ริมหาสาคร (2539: 34-35) ได้กล่าวถึงแผนการสอนซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Lesson Plane หมายถึง การวางแผนการสอนหรือการเตรียมการล่วงหน้า ก่อนที่จะทำการสอนแล้วจำบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ใครก็ตามที่จะทำการสอนวิชานั้นๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการสอนได้

สมหมาย บุญญฤทธิ์ (2539: 12) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนได้ว่า หมายถึง สิ่งที่ต้องเตรียมล่วงหน้าเกี่ยวกับสิ่งที่จะดำเนินการเรียนการสอน ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์เพื่อให้บรรลุผลตามหลักสูตรกำหนด และทำให้นักเรียนมีประสิทธิภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดียิ่งขึ้น

นิยม ทิพจักร (2540: 11) กล่าวถึงแผนการสอนซึ่งมีความหมายว่า เป็นการวางแผนการสอนที่จัดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า เพื่อทำการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์และการวัดผลประเมินให้สอดคล้องมาจากเจตนารมณ์ของหลักสูตรและความพร้อมของผู้เรียนและโรงเรียน

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษามาจากความหมายของนักการศึกษา สรุปได้ว่า แผนการสอนหมายถึง การเตรียมการสอนอย่างมีระบบเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า และเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางที่หลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

รุจิร ภูสวระ (2545: 189) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรในส่วนที่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน

สรุปแผนจัดการเรียนรู้หมายถึง แนวทางที่ผู้สอนได้ทำขึ้นเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผล โดยสอดคล้องกับวาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัยและตามศักยภาพของตนเอง

4.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งสรุปความสำคัญได้ดังนี้

1. ช่วยให้เกิดการวางแผนวิธีการสอน วิธีการเรียนที่ดี ที่ทำให้เกิดการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา

2. ช่วยให้ครูมีคู่มือการสอน ที่ทำด้วยตัวเองล่วงหน้า ทำให้ครูมีความมั่นใจในการสอนได้ตามเป้าหมาย

3. ช่วยส่งเสริมให้ครูเฝ้าศึกษาหาความรู้ ทั้งหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนตลอดจากการวัดผลประเมินผล

4. ช่วยใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทนได้

5. ช่วยใช้เป็นหลักฐานข้อมูลที่ต้อง เที่ยงตรง เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษา

6. ช่วยเป็นผลงานทางวิชาแสดงความชำนาญการและเชี่ยวชาญของผู้จัดทำ

ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2537: 4-5) ให้ความสำคัญกับแผนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูได้มีโอกาสศึกษาความรู้ในเรื่องหลักสูตร แนวการสอน การจัดทำ การหาสื่อประกอบการสอน ตลอดจนวิธีการวัดผลประเมินอย่างละเอียดทุกแง่มุม

2. ช่วยให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะการจัดทำแผนการสอนเป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนการสอนหลักสูตรกับหลักจิตวิทยาการศึกษา หรือนวัตกรรมการเรียนใหม่ๆ ตลอดจนปัจจัยอำนวยความสะดวกของโรงเรียนและสภาพปัญหา ความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และทรัพยากรในท้องถิ่น โดยใช้วิธีการเชิงระบบเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้ครูมีคู่มือที่ทำด้วยตนเองไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วน สอดคล้องกับระยะเวลาและจำนวนคาบที่มีอยู่จริงในแต่ละภาคเรียน นั่นคือสอนได้ครบถ้วนและทันเวลา ช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น

4. ช่วยให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ช่วยให้ครูสามารถวินิจฉัย จุดอ่อนของนักเรียนที่จะได้รับการแก้ไขและทราบจุดเด่นที่ควรได้รับการเสริมสร้างต่อไป นอกจากนี้ยังสามารถทำให้ครูเห็นภาพการทำงานของตนเอง ได้เด่นชัดขึ้น

5. ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ต้องเที่ยงตรง เพื่อเสนอแนะแก่บุคคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการ ศึกษาพิเศษ และผู้บริหาร เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมมากขึ้น

6. ช่วยให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถทราบขั้นตอน กระบวนการต่างๆ ในการสอนของครู เพื่อการนิเทศติดตาม และประเมินผลการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ถ้าผู้สอนติดธุระจำเป็นไม่สามารถสอนได้ด้วยตัวเองได้ แผนการสอนจะใช้เป็นคู่มือครูแก่ผู้มาสอนได้เป็นอย่างดี

8. เป็นการพัฒนางานวิชาชีพ ที่แสดงว่างานสอนต้องได้รับการฝึกฝนที่มีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะมีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ

9. เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความชำนาญพิเศษหรือความเชี่ยวชาญของผู้จัดทำแผนการสอน ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาในหน้าที่ และเสนอเลื่อนระดับให้สูงขึ้นได้

ชาญชัย อาจินเสมาจาร (2542: 24-27) ได้ให้ความสำคัญของแผนการสอนดังนี้

1. ความเจริญงอกงามทางการศึกษาของนักเรียนขึ้นอยู่กับการคัดเลือกเนื้อหาวิชา ความกิจกรรม ประสบการณ์ และวิธีการสอนที่ดัดแปลงเข้ากับการคัดเลือกเนื้อหาวิชาความสามารถ และระดับวุฒิภาวะของเขา ครูฉลาดที่วางแผนบทเรียนของตนเองเป็นอย่างดีจะได้รับผลดีที่สุดในการสอน

2. แผนการสอนรวมถึงการจัดการทำกรอบของจุดมุ่งหมาย แล้วเลือกเนื้อหาวิชา ระเบียบแบบแผน วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิคการประเมินครูที่ต้องทำสิ่งเหล่านี้ถูกบังคับให้เตรียมและจัดระเบียบบทเรียนของตนให้ดี

3. การทำแผนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการคาดคะเนว่าจะเกิดอะไรขึ้น และเลือกประสบการณ์ที่จะเปลี่ยนเด็กให้ดีขึ้น การคาดคะเนจึงช่วยให้เกิดการสอนที่ดีซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของครูทุกคน การทำแผนการสอนจะกระตุ้นให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์

4. แผนการสอนใช้เป็นคู่มือสำหรับครูฝึกสอน เนื่องจากมีหลายเรื่องในใจของนักศึกษาครู เขาอาจลืมเนื้อหาวิชาหรือลำดับของเนื้อหาที่จะสอน แผนการสอนจึงทำหน้าที่เป็นผู้เตือน

5. การวางแผนช่วยป้องกันการสูญเสียเวลาซึ่งปกติมักเกิดขึ้น กับการสอนที่ไม่ได้จัดระเบียบแผนการสอนช่วยครูให้มีระบบระเบียบ นอกจากนี้ยังช่วยครูตัดสินใจว่า จะสอนอย่างไรจึงไม่มากหรือน้อยเกินไป ถ้าสอนมากเกินไปก็อาจไม่ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้มากนัก ถ้าสอนน้อยเกินไปการสอนซ้ำๆ ที่ไม่จำเป็นก็ต้องเกิดขึ้น ไม่ว่ากรณีใดก็ทำให้ต้องเสียเวลา

6. แผนการสอนป้องกันไม่ให้ออกนอกเนื้อหาวิชา โดยทำให้ครูตระหนักถึงสิ่งที่เขาต้องทำให้สำเร็จในวันนั้น คำถามบางอย่างอาจทำให้การอภิปรายนำไปสู่นอกบทเรียนแต่แผนการสอนจะทำให้ครูเข้าสู่บทเรียน

7. แผนการสอนให้ความรู้สึกในความมั่นคง โดยเฉพาะกับครูใหม่ซึ่งมักมีความรู้สึกประหม่าและเครียด แผนการสอนที่เตรียมมาอย่างดีจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในตัวเองและลดความรู้สึกไม่มั่นใจ

8. หลักการของการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ประยุกต์ใช้ได้ทั้งครูและนักเรียนถ้าเด็กเรียนด้วยการกระทำ ครูก็จะสอนด้วยการกระทำ เช่นเดียวจนจากการทำแผนการสอนครูจะเป็นครูที่มีประสิทธิภาพผลกว่า โดยการเตรียมการสอนที่ดีจะช่วยให้การสอนที่ดี

9. แผนการสอนมีประโยชน์ไม่เพียงกับครูเท่านั้น แต่จะมีประโยชน์ต่ออาจารย์ใหญ่ และศึกษานิเทศก์ด้วย อาจารย์ใหญ่ และศึกษานิเทศก์สามารถรู้ว่าครูได้สอนอะไรบ้าง เนื้อหาครอบคลุมบทเรียนหรือไม่ ทั้งยังสามารถตัดสินใจในประสิทธิภาพของครู เนื่องจากแผนการสอนจะแสดงการเลือกเนื้อหาวิชา และวิธีสอนของครู

10. แผนการสอนในอดีตจะเป็นประโยชน์ สำหรับครูที่ช่วยสอนแทนยามฉุกเฉินครูสอนแทนจะกำหนดบทเรียนในอนาคต โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของเนื้อหาวิชาที่ได้สอนในชั้นเรียนไปแล้ว

วัฒนาพร ระบุว่า (2543: 11) ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและเตรียมการล่วงหน้าเป็นการนำเทคนิควิธีการสอน สื่อเทคโนโลยีและจิตวิทยาการเรียนการสอน มาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดผลประเมินผล ตลอดจนประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวผู้สอนและครูที่สอนแทนการนำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ

4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป

5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้

4.3 ลักษณะแผนการสอนที่ดี

วัลลภ กันทรัพย์ (2537: 10) กล่าวว่า แผนการสอนที่ดีควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ 4 ประการ คือ

1. เป็นแผนการสอนที่มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียน เป็นผู้ได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุดโดยครูเป็นผู้คอยชี้นำ ส่งเสริมหรือกระตุ้น ให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินเป็นไปตามความมุ่งหมาย
2. เป็นแผนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนพยายามลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบเป็นผู้คอยกระตุ้น ด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง
3. เป็นแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการมุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ และนำกระบวนการไปใช้จริง
4. เป็นแผนการสอนที่ส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จราคาสูง

สงบ ลักษณะ (2540: 20) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับหลักการสำคัญของแผนการสอนไว้ดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน
2. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำไปสู่จุดประสงค์ใด
3. ผู้เรียนมีโอกาสเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนอำนวยความสะดวกตามกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม
4. ใช้เนื้อหาใกล้ตัว ชีวิตจริง
5. ครูผู้สอนแสวงหา คิดค้น พัฒนา สื่อร่ายอมเยาในท้องถิ่น สื่อเสริมการเรียนรู้
6. จัดระบบการวัดผลประเมินผลต่อเนื่อง ใช้ผลเพื่อการพัฒนา

4.4 ประเภทของแผนการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537: 492) กล่าวว่า แผนการสอนที่นิยมกันมี 3 ประเภท คือ

1. แผนการสอนระดับหน่วยประสบการณ์ หมายถึง แผนการสอนที่ครอบคลุมการสอนกลุ่มเนื้อหาสาระขนาดใหญ่ มีความคิดรวบยอดหลายอย่าง และใช้เวลาสอนต่อเนื่องกันหลายครั้ง ครั้งละหลายๆ คาบ ในการสอนให้ครบทั้งแผนต้องใช้เวลาเป็นสัปดาห์ หรือเป็นเดือน
2. แผนการสอนระดับหน่วยย่อย หมายถึง แผนการสอนที่กำหนดเนื้อหาของแผนการสอนระดับหน่วยให้เล็กลง แต่ยังไม่ถึงที่สุด เพราะแต่ละหน่วยย่อยใช้สอนได้ 1 ครั้ง
3. แผนการสอนระดับบทเรียนเป็นแผนการสอน 1 แผนต่อการสอน 1 8iyh'

4.5 รายละเอียดของส่วนประกอบ

กรมวิชาการ (2539: 325) จำแนกส่วนประกอบของแผนการสอนไว้ดังนี้

1. สาระสำคัญ คือ ความคิดรวบยอดหรือหลักการ หรือโครงสร้างของเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับหลังจากเรียนเรื่องราวต่างๆ ไปแล้ว ฉะนั้นเนื้อหาสาระ จะถูกต้องครอบคลุมและชัดเจน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์จากหลักสูตรในคำอธิบายรายวิชา เป็นสิ่งที่บอกให้ทราบว่า จะจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในชั้นใดของทักษะ เช่น ชั้นความรู้ ความจำ ความเข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และควรมีจุดประสงค์ย่อยเพื่อนำทางไปสู่การเรียนรู้ด้วยปลายทางด้วย

3. เนื้อหา คือ เนื้อหาสาระที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

4. กิจกรรมการเรียนการสอน คือ การจัดสถานการณ์ การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ต้องเน้นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ได้ฝึกปฏิบัติทั้งงานกลุ่มและงานรายบุคคล ฉะนั้นกิจกรรมจะต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความสนใจ ความเหมาะสม และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5. สื่อการเรียนการสอน คือ เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนบรรลุจุดประสงค์ได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น สื่อการเรียนการสอนจึงควรมีความสนใจ ความประหยัด และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

6. การวัดและประเมินผล คือ การประมาณค่าของสิ่งต่างๆ เพื่อบอกคุณภาพของสิ่งนั้นๆ เช่น การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นการบอกคุณภาพว่าผู้เรียนมีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด เพื่อจะใช้ข้อมูลมากเพียงพอที่จะนำมาประกอบการวินิจฉัยได้ เป็นต้นว่า แบบสังเกต แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ และอื่นๆ การวัด และประเมินผลที่ดีควรจะมี ความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ และความสามารถประยุกต์ได้

7. กิจกรรมเสนอแนะ คือ การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการสอนในแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักเรียนโดยการจัดโอกาสต่างๆ นอกเวลาเรียนรวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยซ่อมเสริม และการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรักและเห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 132) ได้เสนอรูปแบบและส่วนประกอบของแผนการสอนที่ใช้ในการสอน และใช้เป็นผลงานทางวิชาการ ซึ่งมีรูปแบบเพิ่มเติมดังนี้

1. ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย (ตรวจสอบนิเทศ/เสนอแนะรับรอง) คือ การตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของแผนการสอน ก่อนที่จะนำไปใช้สอนจริง และลงชื่อ วัน เดือน ปี กำกับ

2. บันทึกผลการเรียนหลังสอน คือ การบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอน แล้วเกิดผลอย่างไร นำผลมาบันทึกไว้เป็นการปรับปรุงแก้ไขในคราวต่อไป และลงชื่อ วัน เดือน ปี กำกับ

แนวที่ยึดคาบเวลาเป็นหลัก คือ การทำแผนการสอนเป็นรายคาบ รายสัปดาห์ รายเดือน รายภาคการศึกษา หรือรายปีก็ได้

แนวที่ยึดเนื้อหาเป็นหลัก เป็นแผนการสอนที่พิจารณาว่าเนื้อหา วิชา หรือรายวิชา มีหัวข้อหรือหน่วยเนื้อหาย่อยอะไรบ้าง แผนการสอนแต่ละแผนจะใช้หัวข้อหรือหน่วยเนื้อหานั้นเป็นขอบข่ายของแต่ละแผน

เอกสารประกอบการทำแผนการสอน ประกอบด้วย

1. หลักสูตร
2. คู่มือครู
3. หนังสือเรียน
4. เอกสารอื่นๆ เช่น วารสาร

ในการจัดทำแผนการสอนจะต้องยึดส่วนประกอบที่สำคัญของแผนการสอน อย่างน้อยส่วนนี้เป็นแนวทางในการเขียนส่วนประกอบอื่นๆ เป็นส่วนเสริมเมื่อเขียนแผนการสอนเสร็จหรือนำไปสอนแล้ว ส่วนพัฒนา ปรับปรุงเพิ่มเติมความจำเป็น ความต้องการของแต่ละหน่วยงานได้

4.6 ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

1. ศึกษาหลักสูตร การศึกษาหลักสูตรการทำแผนการสอนนั้นจะต้องศึกษาตั้งแต่หลักการโครงสร้าง จุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของรายวิชาและคำอธิบายรายวิชาเพื่อจะได้นำไปสู่การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ได้

2. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระและกิจกรรมเป็นรายวิชาต่างๆ นั้นจะต้องวิเคราะห์จากจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชาแล้วนำไปสัมพันธ์กับจุดหมายและหลักการของหลักสูตรเพื่อดูว่าจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระกิจกรรมครอบคลุมครบถ้วนตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่

3. หากกลวิธีการสอน การทำแผนการสอน คือ การเตรียมการสอน ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาวิธีการสอน เพื่อให้สอนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดเอาไว้ ทั้งนี้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญพบคำตอบด้วยตนเอง มีการฝึกทักษะเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่ม กระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอนและทฤษฎีเรียนรู้มีมากมายที่จะเลือกมาใช้สอยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้งกระบวนการที่ให้นักเรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วย

4. จัดสื่อการสอน การทำแผนการสอนจำเป็นต้องจัดหา สื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกลวิธีที่คิดขึ้น ครูผู้สอนอาจคิดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสื่อที่มีอยู่แล้วก็ได้

5. จัดทำเครื่องมือและประเมินผลการทำแผนการสอนที่ดีจะต้องคิดวางแผนให้ครบวงจร คือ จะต้องวางแผนให้ครอบคลุมถึงการจัดทำเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อดูว่าการเรียนการสอนนั้นบรรลุผลหรือไม่ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนการสอนนั้นจะต้องทำทั้งประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อปรับปรุงและประเมินผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วย

6. การกำหนดโครงสร้าง การทำแผนการสอนนั้นๆ โดยตลอดใน 1 ภาคเรียน โครงสร้างประกอบด้วย เวลา เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ แนวการสอน สื่อและอุปกรณ์ ตลอดจนการวัดและการประเมิน

7. เขียนแผนการสอน เป็นแผนการสอนตามจุดประสงค์ที่เป็นรายละเอียดย่อยลงมา เป็นรายคาบ

8. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรประกอบด้วย มีความมุ่งหมายดี ชัดเจนสำหรับเรื่องนั้นๆ เป็นความมุ่งหมายที่วัดได้

9. เป็นแผนการสอนที่นำไปใช้ได้สถานการณ์จริง ดังนั้น ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จึงส่งเสริมให้จัดทำและสอดคล้องกับจุดเน้นและแนวทางการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรมีกิจกรรมการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของ เป็นรูปแบบที่ครูสามารถนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมตามธรรมชาติวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ซึ่งเน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และการปฏิบัติอันจะให้นักเรียนเข้าถึงความรู้ ความจริงได้ด้วยตนเอง และนักเรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยครูคอยทำหน้าที่คอยช่วยเหลือ แนะนำเอื้อเฟื้อ และแบ่งปันประสบการณ์ นอกจากนี้ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ บนพื้นฐานความสนใจ ความถนัด และความสามารถที่แตกต่างระหว่างบุคคลอันจะทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ประสาธน์ เนืองเฉลิม. 2550: 25-30)

4.7 ประโยชน์ของแผนการสอน

สนอง อินละคร (2535: 31-32) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนการสอน ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผน วิธีสอน วิธีเรียน มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการผสมผสานของเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์ในการเรียนจากหลักสูตรกับหลักจิตวิทยาการศึกษาหรือนวัตกรรมการเรียนใหม่ๆ ผสมกับปัจจัยการอำนวยความสะดวกของโรงเรียนและสภาพปัญหาความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และทรัพยากรในท้องถิ่น

2. ช่วยให้ผู้มีคู่มือของตนที่ทำด้วยตนเองล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีมีคุณภาพ ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนและทันเวลา

3. ถ้าผู้สอนติดธุระจำเป็นไม่ได้สอนด้วยตัวเอง แผนการสอนที่ดีจะช่วยให้ครูที่มาสอนแทนมีความมั่นใจมากขึ้น

4. เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่งที่แสดงความชำนาญการพิเศษ หรือความเชี่ยวชาญของผู้ที่ทำการสอน ซึ่งสามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างที่ดีกับครูทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 134) กล่าวว่า แผนการสอนเป็นเอกสารเครื่องมือช่วยให้ครูดำรงการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ

1. รู้วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความมั่นใจ
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน สอนให้ครบถ้วนและทันเวลา ถ้าครูมีความจำเป็นไม่ได้สอนด้วยตนเอง ผู้ที่มาสอนแทนสามารถสอนแทนได้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

5. ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

การที่นักเรียนมีนิสัยในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองรู้จักใช้ความรู้ในเรื่องนั้นๆ รู้จักสรุปคำอธิบายจากการหาความรู้และความสามารถเข้าใจหลักการต่างๆ พร้อมทั้งประเมินผลความรู้ ความเข้าใจ และการใช้ความคิดหลักการนั้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้ (ศิริพร หงส์พันธุ์. 2442: 8)

การแสวงหาความรู้ หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยการกำหนดประเด็นค้นคว้า การคาดเดาผล การเลือกวิธีการในการค้นคว้าและการดำเนินการได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการวิเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้าที่ได้มาจากการเรียนรู้(จงจิตร เลิศวัฒนาพร. 2551: 35; อ้างอิงจาก วิโรจน์ วัฒนานิमितกุล. 2540: 17)

ความสำคัญของการเรียนที่ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง มีความสุขและภาคภูมิใจในตนเอง สอดคล้องกับความเชื่อที่ว่าทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้และการเรียนรู้มิใช่ถูกสอนอยู่ตลอดเวลาควรให้ผู้เรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล บุคคลเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมเกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาในแต่ละบุคคล (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2543: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง ผู้เรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเองจากการคิด การศึกษา การทดลอง สร้างความรู้ใหม่ โดยค้นคว้าและปฏิบัติด้วยตนเอง ศึกษาจากแหล่งความรู้ต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตามความสนใจหรือความต้องการของตนเอง โดยเชื่อมความสัมพันธ์กับความรู้เดิมที่มีอยู่ร่วมกัน มีครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ และสามารถขอคำแนะนำความรู้เพิ่มเติมจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญได้

กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนั้นสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ที่กำหนดแนวการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้คือ

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน
2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. การจัดการเรียนผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยบริการประเภทต่างๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตาม

การเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเองยึดหลักการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ซึ่งที่มาของทฤษฎีแนวคิดสำคัญและการนำมาประยุกต์ในการเรียนการสอนนั้น ทัศนา แชมมณี (2554: 90-94) และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติได้เสนอแนะไว้ดังนี้

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่มาของทฤษฎี วีกอทกี (Vygotsky) นักจิตวิทยาชาวรัสเซีย และเปียเจท์ (Piaget) เป็นนักทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) ให้ความสนใจศึกษาเรื่องพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา กระบวนการรู้คิดหรือกระบวนการทางปัญญา ซึ่งกระบวนการรู้คิด หมายถึงกระบวนการของสมองในการปรับเปลี่ยน ลด ตัด ทอน ขยาย จัดเก็บ และใช้ ข้อมูลที่รับเข้ามาทางประสาทสัมผัส การบอกความหมาย ของสิ่งที่รับรู้ ความหมายของสิ่งเดียวกัน สำหรับแต่ละคนย่อมแตกต่างกันตามประสบการณ์ แนวคิดดังกล่าวเป็นรากฐานสำคัญของทฤษฎี การสร้างความรู้ด้วยตนเอง แนวคิดสำคัญของทฤษฎีการสร้างความรู้ให้ตนเอง ให้ความสำคัญของ กระบวนการและวิธีการของบุคคลในการสร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ เพื่อว่าการเรียนรู้ เป็นเรื่องเฉพาะตัวการตีความหมายของสิ่งที่เรียนรู้เป็นไปตามประสบการณ์เดิม ความเชื่อ ความสนใจ ภูมิหลัง ฯลฯ

หลักการสำคัญของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย

1. ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (Construct) ความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมโดยใช้กระบวนการทางปัญญา (Cognitive Apparatus) ของตนเอง
2. การเรียนรู้ตามแนว (Constructivism) โดยโครงสร้างทางปัญญาคือผลของความพยายาม ทางความคิด ผู้เรียนสร้างเสริมความรู้ผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาด้วยตนเองผู้สอนไม่สามารถ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนได้ แต่ผู้สอนสามารถช่วยผู้เรียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างทาง ปัญญาได้โดยจัดสภาพการณ์ที่ทำให้เกิดภาวะไม่สมดุลขึ้น
3. การที่ผู้เรียนไม่ได้รับเอาข้อมูลและเก็บข้อมูลความรู้ขึ้นมาเป็นของตนเองทันที แต่จะแปล ความหมายของข้อมูลความรู้เหล่านั้นโดยประสบการณ์ของตนและเสริมขยายและทดสอบการแปล ความหมายของตนด้วย
4. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการที่แต่ละบุคคลได้สร้างความรู้ขึ้นและทำให้สำเร็จโดยผ่าน กระบวนการของความสมดุล ซึ่งกลไกของความสมดุลเป็นการปรับตัวของตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้อยู่ในสภาพสมดุลที่ประกอบด้วยกระบวนการ 2 ประการคือ

4.1 การซึมซับหรือดูดซึม (Assimilation) เป็นกระบวนการที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมและซึมซับหรือดูดซึมเอาประสบการณ์ใหม่เข้าสู่ประสบการณ์เดิมที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน โดยสมองจะปรับเอาประสบการณ์ใหม่เข้ากับความคิด ความรู้สึกในโครงสร้างที่เกิดจากการเรียนรู้เดิม ที่มีอยู่

4.2 การปรับโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องมาจาก กระบวนการซึมซับหรือดูดซึมคือ เมื่อได้ซึมซับเอาประสบการณ์ใหม่เข้าไปในโครงสร้างเดิมสร้างเดิม แล้วก็จะทำการปรับประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากับโครงสร้างของความรู้เดิมที่มีอยู่ในสมองก่อนแล้ว แต่ถ้าเข้ากันไม่ได้ก็จะทำการสร้างโครงสร้างใหม่ขึ้นมาเพื่อรับประสบการณ์ใหม่นั้น

ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองประกอบด้วย

1. ขั้นแรกเริ่มจากประเด็นปัญหาที่ผู้เรียนมีความสนใจ ซึ่งประเด็นปัญหานั้นต้องเป็นสิ่งที่เด็กให้ความสำคัญหรือสนใจ เพราะเป็นการสร้างแรงจูงใจเบื้องต้นในการเรียนรู้หรือครูทำให้เด็กเห็นว่าเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับชีวิต เรียกขั้นนี้ว่า Assimilation

2. ขั้นการทบทวนความรู้เดิม เป็นเรื่องธรรมดาที่บุคคลต้องการจะเรียนรู้ในสิ่งใดก็ต้องคิดทบทวนว่าเรามีความรู้ในสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใดเพื่อจะได้วางกลไกหรือสร้างยุทธศาสตร์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเกิดการถ่ายโอน (Transfer) ในสถานการณ์นี้อาจทำให้เกิดภาวะไม่สมดุล (Disequilibrium) ซึ่งทำให้บุคคลพยายามปรับสภาวะให้อยู่ในสภาพสมดุล (Equilibrium) โดยใช้กระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation)

3. ขั้นแสวงหาหนทางหรือทางเลือกด้วยกระบวนการรู้คิด (Cognition) ซึ่งในสถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่ผู้เรียนใช้ข้อมูลพื้นฐานของตัวเองนำมาไตร่ตรองอย่างเป็นระบบดำเนินการตรวจสอบ ประเมินเพื่อคลี่คลายไปสู่ความกระจ่างแจ้งในประเด็นปัญหา (Accommodation)

จากลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองนี้สามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวความคิดของวีกอสกี (Vygotsky) โดยการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ พ่อแม่ ครู และเพื่อนในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural context) จะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่เข้มข้นอย่างสมจริงจากประสบการณ์ที่หลากหลายจนเกิดองค์ความรู้ สำหรับลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ Constructivism ทั้งสามขั้นจะนำไปสู่การเกิดโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) และก่อให้เกิดความเข้าใจสิ่งที่ได้เรียนรู้ที่ลึกซึ้งและตรึงแน่นอยู่ในความทรงจำตลอดไป

การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ดำเนินการได้ ดังนี้

1. กฎเกณฑ์ของผู้ที่จะจัดการเรียนการสอนด้วยแนวคิดสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยปัญญา หรือ Constructivism นั้น ผู้ที่จะจัดการเรียนการสอนควรออกแบบการเรียนการสอนเพื่อที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการแก้ปัญหาที่มีความหมายจริงๆ และเป็นปัญหาในชีวิตจริงของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนต่างก็มีความต้องการและมีประสบการณ์ซึ่งสามารถประยุกต์นำไปใช้ในโลกแห่งความเป็นจริงและต้องการสร้างองค์ความรู้เหล่านั้น ผู้จัดการเรียนการสอนควรจัดเตรียมหากลุ่มหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันและได้คิดแก้ปัญหาต่างๆ ผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรช่วยเหลือโดยการแนะแนวทางและสั่งสอนหรือฝึก (Coaching) สำหรับวิธีการจัดการเรียนการสอนเมื่อใช้แนวคิดของ Constructivism จะจัดเป็นรูปแบบการเรียนการสอนดังนี้

1.1 กรณีศึกษา (Case Studies) หรือการแก้ปัญหาเพื่อการเรียนรู้

1.2 การนำเสนอผลงานหรือชิ้นงานให้ปรากฏแก่สายตาด้านหลายมิติหรือการจัดทำสื่อ
แนะแนวทางให้เสนอแนะ (Presenting Work Coaching)

1.3 การกำกับดูแลหรือการฝึกงาน (Coaching)

1.4 การเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning)

1.5 การเรียนรู้โดยการสืบค้น (Discovery Learning)

1.6 การเรียนรู้โดยการกำหนดสถานการณ์ (Situational Learning)

2. การใช้ Constructivism ภายใต้เงื่อนไขที่มีส่วนสนับสนุนทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพได้แก่

2.1 การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นในกระบวนการที่ได้มีการปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างผู้เรียน
ต่อผู้เรียน

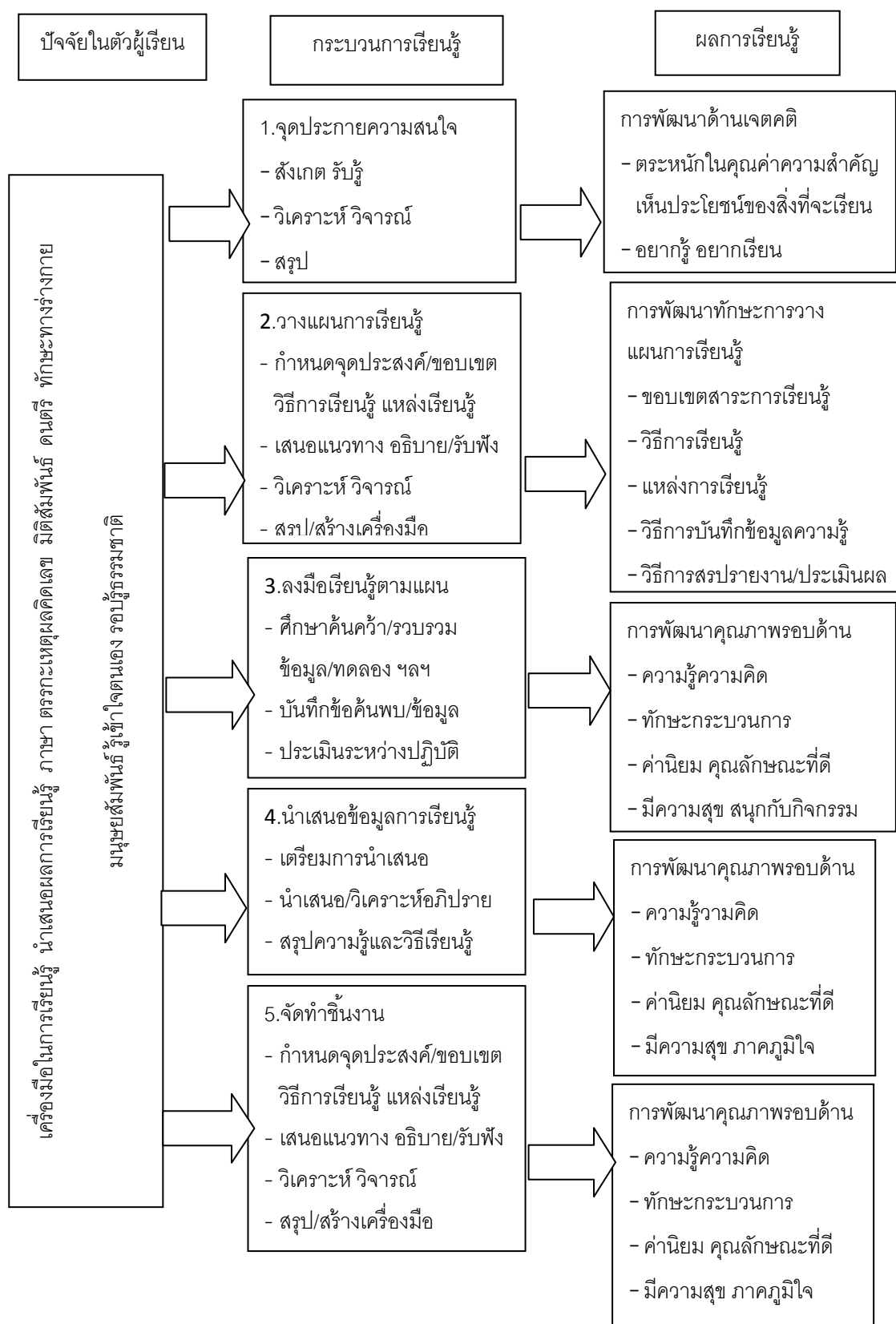
2.2 ผู้เรียนจะรวบรวมจัดองค์ความรู้ปัจจุบันที่มีอยู่แล้วจากความเข้าใจอย่างลึกซึ้งกับ
ความเข้าใจในสถานการณ์ใหม่ๆ และในสถานการณ์ที่ต่างกันตามที่ได้มา

2.3 แหล่งการเรียนรู้หรือทรัพยากรที่หลากหลายมีลักษณะที่แตกต่างกันในจำนวนมาก
เท่าที่สามารถจัดหาได้เพื่อช่วยเหลือในการสืบค้น

2.4 มีเวลาเพียงพอที่จะสามารถทำผลงานชิ้นงาน หรือทำการปฏิบัติการใดๆ สำหรับผู้เรียน
ในการสืบค้นและประมวลผลองค์ความรู้

2.5 ทักษะต่างๆ ใดๆ ก็ตามที่ได้รับรู้ด้วย Constructivism เช่น การประดิษฐ์
คิดค้นผลงานด้วยความรวดเร็วจากการใช้กระบวนการของคอมพิวเตอร์ การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำที่
กว้างและมีน้ำไหลผ่าน การวิจัยหาวิธีบำบัดรักษาตัวเองจากโรคต่างๆ ได้เป็นต้น (ลักษณะ สิริวัฒน์.
2557: 185-188)

การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองของ พจนา
ทรัพย์สมาน ได้เสนอภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

(พจนา ทรัพย์สมาน. 2559: ออนไลน์)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง พจนานุกรมได้แบ่งขั้นตอนการเรียนรู้ออกเป็น 5 ขั้นตอน แต่ละขั้นมีรายละเอียดเกี่ยวกับจุดประสงค์วิธีการจัดกิจกรรมการใช้คำถามช่วยให้ผู้เรียนคิดและปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นจุดประกายความสนใจ การจุดประกายความสนใจเพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญจำเป็นของสิ่งที่เรียน เป็นความพยายามที่ผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดความกระหายใคร่รู้ในสิ่งที่เรียน ผู้สอนต้องไม่ใช้วิธีการบอกตรงหรือชี้นำความคิดของผู้เรียนให้มีความคิดเห็นคล้ายตามควรพยายามให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงมีข้อมูลมาหนุนกันสังเกตรับรู้ วิเคราะห์ อภิปราย วิพากษ์วิจารณ์ และสรุปร่วมกัน การนำเสนอประสบการณ์หรือข้อมูลอาจใช้ข่าว กรณีตัวอย่าง เหตุการณ์จริง เพลง เกม รูปภาพ แผนผัง แผนภูมิ ฯลฯ ที่มีเนื้อหาสาระประเด็นที่สอดคล้องกับสิ่งที่เรียนมาเป็นสื่อให้ผู้เรียนสังเกต รับรู้ คิดวิเคราะห์ วิจารณ์และสรุปร่วมกัน โดยผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดตามลำดับขั้น และจัดกิจกรรมให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคิดและอภิปรายอย่างกว้างขวางเพื่อสรุปตัดสินใจที่จะเรียนร่วมกันอย่างมีเหตุผล

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนการเรียนรู้ เป็นการระดมความคิดเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมร่วมกันกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของตนให้ชัดเจนว่าต้องการเรียนรู้เรื่องนั้นๆ เพื่ออะไร มีขอบเขตแค่ไหน และเสนอแนวทางการเรียนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ต้องการตามความถนัด ความสนใจ อธิบาย รับฟังเหตุผล วิเคราะห์ วิจารณ์และตัดสินใจเลือกกำหนดขอบเขตการเรียนรู้ ประเด็นสาระ ซึ่งเป็นรายการเนื้อหาย่อยที่ผู้สนใจเรียนและเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเรียนเลือกวิธีการแสวงหาความรู้ กำหนดแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน วิธีการบันทึกความรู้ตามความถนัด ความสนใจ เลือกวิธีการประเมินและรายงานผลการเรียนรู้โดยฝึกให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีเป้าหมายมีโอกาสได้เลือกที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่เขาสนใจ เห็นคุณค่า ประโยชน์ ความสำคัญและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือเรียนรู้ตามแผน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันลงมือเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ด้วยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลหรือศึกษาทดลองตามขั้นตอนวิธีการที่กำหนดแล้วบันทึกข้อค้นพบ ข้อมูล ผลการทดลอง กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องขั้นตอนนี้จัดเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้เพราะเป็นขั้นตอนการปฏิบัติจริงหลังจากที่ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดวางแผนเตรียมการมาแล้วเป็นอย่างดี

ขั้นที่ 4 นำเสนอข้อมูลสรุปความรู้ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนนำเสนอข้อมูล ข้อค้นพบ ที่ได้จากการเรียนรู้ของตนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องหรือหาข้อมูลเพิ่มเติมกรณีจำเป็น แล้วนำเสนอต่อสมาชิกในกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่เพื่ออภิปรายวิเคราะห์ เปรียบเทียบ จำแนกรายละเอียด วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย หาเหตุผล เชื่อมโยงความสัมพันธ์ กำหนดคุณค่าความสำคัญ เรียบเรียงสรุปเป็นความคิดรวบยอดความรู้ แนวคิด ข้อปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุดด้วยตนเอง

ขั้นที่ 5 ขั้นจัดทำชิ้นงาน เป็นการเรียบเรียง นำเสนอ สรุปความรู้ ข้อค้นพบของผู้เรียนให้เป็นรูปธรรมในรูปแบบต่างๆ ตามความสนใจและแผนที่วางไว้ เช่น รายงาน แผนภาพ แผนภูมิ หนังสือเล่มเล็ก หนังสือแผ่นเดียว แผ่นพับ ฯลฯ รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้จากนั้นนำเสนอผลงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (พจนานุกรมศัพท์พหุวัฒนธรรม, 2550: 23-35)

สรุปจากขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ได้นำมาใช้ในแผนการสอน ผู้เรียนต้องปฏิบัติจริง ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ และจุดประกายความสนใจ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามวิธีการของตน ตามความถนัดและความสนใจ ลงมือปฏิบัติตามกระบวนการที่วางไว้ นำมาเป็นความคิดรวบยอด สรุปเป็นความคิดของตนเองเพื่อสามารถจัดทำชิ้นงานตามความสนใจของตนเองและนำเสนอผลงานของตนเอง ปรับปรุงแก้ไขผลงานจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการของบุคคลในการสร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ รวมทั้งโครงสร้างทางปัญญาและความเชื่อที่ใช้ในการแปลความหมายเหตุการณ์และสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพราะความรู้ไม่ใช่มาจากการสอนของครูหรือผู้สอนเพียงอย่างเดียว แต่ความรู้จะเกิดขึ้นและถูกสร้างขึ้นโดยผู้เรียนเองและการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing) นอกจากกระบวนการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายในสมองแล้ว ยังเป็นกระบวนการทางสังคมด้วย การสร้างความรู้จึงเป็นกระบวนการทั้งด้านสติปัญญาและสังคมควบคู่กันไป

6. ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

วัดดอนเมือง เป็นวัดที่ได้ตั้งชื่อกันมาแต่ดั้งเดิมเพราะพื้นที่ในบริเวณนี้เป็นที่ราบสูง เดิมเรียกกันว่า "ดอนอีเหี้ยว" เพราะมีฝูงเหี้ยวบินมารวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ต่อมาเมื่อมีกองบินทหารบกมาตั้ง (กองทัพอากาศปัจจุบันนี้) จึงเรียกว่า "ดอนเมือง" วัดนี้จึงมีชื่อเรียกว่า "วัดดอนเมือง" มีฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ และถือเป็นวัดที่เก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่ช่วงสมัยรัชกาลที่ 6

ภาพประกอบ 3 วัดดอนเมือง พระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญ และถือเป็นวัดที่เก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่
ช่วงสมัยรัชกาลที่ 6

ภาพประกอบ 4 ด้านนอกพระอุโบสถวัดดอนเมือง พระอารามหลวง

ที่ดินของวัดนี้เป็นที่ของเศรษฐีคนหนึ่ง ซึ่งมีบรรดาศักดิ์เป็นหมื่นอาจหาญในสมัยนั้น
ประชาชนเรียกกันว่า“เสมียนภู” เป็นผู้มีที่ดินมากในคราวนั้น ได้ยกที่ดินแปลงนี้ให้เป็นที่สร้าง
วัด หลังจากที่มีรัฐบาลได้สร้างทางรถไฟสายเหนือ

วัดดอนเมืองได้เริ่มสร้างขึ้นในราวปี พ.ศ.2438 โดยพระอาจารย์จ๊ะ เป็นชาวมอญ และเป็นพระที่เดินทางมาด้วยเรือมาจอดพักอาศัยในคลองเปรมประชากร ในสมัยนั้นชาวบ้านมีไม่มากนัก เมื่อเห็นพระมาจอดเรือพักอยู่ ต่างก็นำอาหารมาถวาย ต่อมาเมื่อมีจิตศรัทธาเลื่อมใส ก็ได้ช่วยกันปลูกสร้างเป็นกุฏิให้เป็นที่อยู่ โดยใช้ไม้ไผ่ทำเป็นโครงสร้าง พื้นใช้ไม้ไผ่สับเป็นฟากปูหลังคาและฝาผนังด้วยปรีอ ถวาย 1 หลังต่อมาก็ได้ช่วยกันปลูกศาลาทำบุญขึ้นอีก 1 หลัง ยกพื้นสูงเป็นอาสน์สงฆ์สำหรับพระนั่ง ส่วนชาวบ้านที่มาทำบุญคึงนั่งกับพื้นเหมือนกับการทำบุญกับพระพุทธรูปกลางทุ่งนา หลังคาทำด้วยปรีอเช่นเดียวกัน

เพราะว่าในสมัยนั้นทุ่งนาเต็มไปด้วยป่าปรีอและป่าแซมต้นอ้อสูงท่วมศีรษะ ทำให้มีช้างมากมายเข้ามาอาละวาดและเหยียบผู้หญิงตายไป 1 คน สาเหตุเนื่องจากหญิงคนนั้นปากไม่ดี ได้ด่าช้างต่างๆ นานา เมื่อช้างมากินต้นข้าวเล็กๆ น้อยๆ ของตน ช้างจึงมาเหยียบเสียตายในโอกาสต่อมา นอกจากนั้นยังถูกลามไปพังกุฏิพระเข้าอีก 1 หลัง เป็นเหตุให้พระต้องหนีทำให้วัดร้างไปชั่วระยะหนึ่ง

ปูชนียวัตถุภายในวัด

1. พระประธานในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ หน้าตักกว้าง 69 นิ้ว พุทธลักษณะงดงาม ซึ่งสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานทรงเททองหล่อเมื่อ พ.ศ.2536 ในการเททองหล่อพุทธรูปปางสมาธิพระประธานในพระอุโบสถวัดดอนเมืองนี้ พลอากาศเอกวรนาถ อภิจักรี ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้ริเริ่ม และกราบบังคมทูลอัญเชิญเสด็จ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นประธานเททอง แต่สมเด็จพระนางเจ้าฯโปรดกระหม่อมให้พระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์

ภาพประกอบ 5 พระพุทธรูปปางสมาธิเป็นพระประธานในพระอุโบสถวัดดอนเมือง

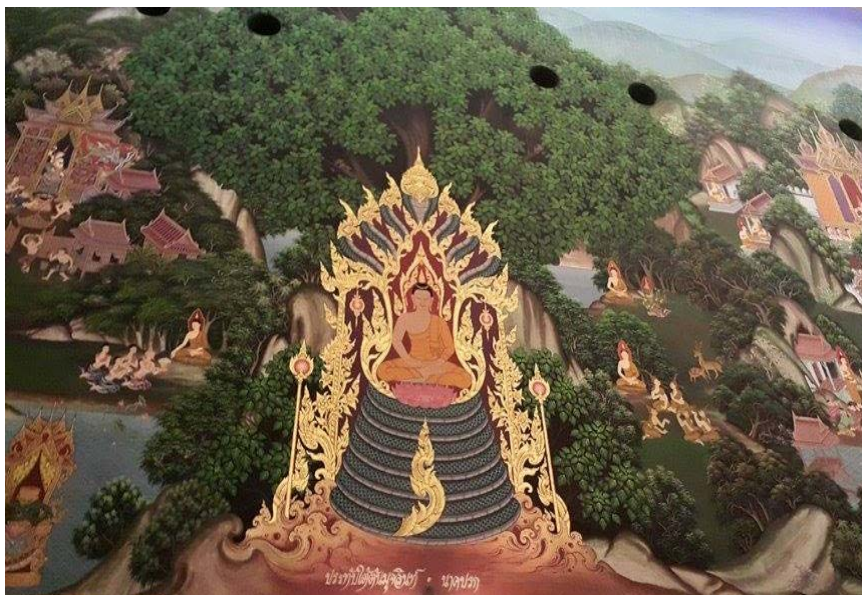
2. พระอุโบสถ ลักษณะแบบจตุรมุข ขนาดกว้าง 9 เมตรยาว 25 เมตร หลังคามุงกระเบื้องเคลือบกาบกล้วย ประตูปะตูและหน้าต่างไม้สักแกะสลักลายกนกเปลวเพลิงปิดทองงดงาม ซึ่งก่อสร้างขึ้นใหม่ เมื่อ พ.ศ.2532 แทนหลังเดิม ที่ชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา ด้วยสถาปัตยกรรมไทยทั้งหลัง ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปสี่หิรัญค้ำฉลอง และภาพจิตรกรรมฝาผนังซึ่งแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติไว้อย่างสวยงามสมฝีมือช่างยุคร่วมสมัยรัตนโกสินทร์

ภาพประกอบ 6 พระอุโบสถวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 7 พระอุโบสถวัดดอนเมืองหลังคามุงกระเบื้องเคลือบ

ภาพประกอบ 8 ภาพจิตรกรรมฝาผนังซึ่งแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ

3. พระเจดีย์ ลักษณะระฆังคว่ำแปดเหลี่ยม สูง 29 เมตรซึ่งพระเจดีย์องค์นี้ได้รับการก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2541 เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่สมเด็จพระสังฆราชได้ทรงพระราชทานให้เมื่อปีพ.ศ. 2542

ภาพประกอบ 9 พระเจดีย์ ลักษณะระฆังคว่ำแปดเหลี่ยมเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

4. พระวิหาร เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงไทย หลังคามุงกระเบื้องเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชจำลอง และพระพุทธรูปหลายองค์

5. หอพระไตรปิฎก เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ลักษณะทรงไทย 3 มุข หลังคามุงกระเบื้องเคลือบสี พระพุทธรูปปางมารวิชัยจีนเนี้ยวจางวาง ถวายเมื่อปีพุทธศักราช 2469 พระพุทธรูปหล่อจำลอง รัชกาลที่ 8 ได้พระราชทานเมื่อพุทธศักราช 2478 หอระฆัง เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงไทย หลังคามุงกระเบื้อง สร้างเมื่อปีพุทธศักราช 2514 (สำนักงานเขตดอนเมือง. มป.ป.: 61)

7. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

7.1 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพอสรุปได้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 9) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า “เป็นแบบทดสอบที่มุ่งมั่นวัดว่านักเรียนมีความรู้ หรือความสามารถที่เกิดจากการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542: 34) ได้ให้ความหมายแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ว่า เป็นแบบทดสอบที่วัดความรู้ความสามารถด้านต่างๆ เมื่อได้รับประสบการณ์เฉพาะอย่างไปแล้ว ซึ่งเป็นการวัดความสามารถในวิชาต่างๆ โดยมุ่งวัดว่านักเรียนมีความรู้หรือมีทักษะในวิชานั้นมากน้อยเพียงใด

สรุปได้ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดความรู้ความเข้าใจจากการเรียนรู้ในเนื้อหาในวิชานั้นๆ เป็นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในวิชานั้นที่ต้องการวัดผล

7.2 ชนิดของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งชนิดของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

1. แบบทดสอบที่ผู้สอนสร้างขึ้นเอง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือภาษา เป็นต้น โดยแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ แบบให้ตอบเสรีและแบบจำกัดคำตอบซึ่งคุณประโยชน์ของแบบทดสอบนี้อยู่ที่สามารถพลิกแพลงให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ได้

2. แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบมาตรฐานเป็นตัวอย่างของการกระทำหรือความรู้ของบุคคลแต่ละคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งรับมาภายใต้สภาพเหตุการณ์ที่กำหนด การให้คะแนนเป็นไปตามกฎเกณฑ์และการตีความหมายก็เป็นไปตามตารางเกณฑ์ปกติ แบบทดสอบมาตรฐานผู้สอนใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือรายห้องได้อย่างมั่นใจและประหยัดถูกต้องตามหลักวิชาการมากกว่าการวัดด้วยวิธีอื่นๆ ใช้สำหรับวัดพิสัยความรู้ของผู้เรียนแต่ละชั้นและแต่ละกลุ่มว่ามีระดับความรู้ทัดเทียมหรือแตกต่างกัน เพื่อจะได้ปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับ

สภาพการณ์นั้นๆ ได้ ใช้สำหรับแยกประเภทผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามความสามารถของเขาเพื่อจะได้เรียนอย่างมีความสุขใช้ในการวินิจฉัยสรรพภาพว่าแต่ละคน เก่ง-อ่อน ในวิชาใดบ้างมาน้อยเพียงใดและเพราะสาเหตุใดใช้สำหรับเปรียบเทียบความงอกงามของผู้เรียนแต่ละคนแต่ละห้องว่ามีการพัฒนาการขึ้นจากเดิมในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ มาน้อยเพียงใด ใช้ตรวจประสิทธิภาพของการเรียน ใช้ในการแนะแนวโดยพิจารณาผลสอบแบบทดสอบมาตรฐานหลายฉบับว่าเขามีสมรรถภาพทางสมองหรือหัวโน้มเอียงหรือมีความถนัดในด้านใด เพื่อจะได้แนะแนวอาชีพที่เหมาะสม ใช้ในการประเมินการศึกษา ใช้ในการวิจัยในฐานะที่เป็นแบบทดสอบมาตรฐานที่มีประสิทธิภาพในการวัดสูงมาก การสำรวจค้นคว้าและการวิจัยต่างๆ จึงต้องอาศัยแบบทดสอบชนิดนี้เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการเก็บข้อมูลในการทดลองและเปรียบเทียบความสามารถ

สมนึก ภัททิยานี (2546: 78-82) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบวัดสมรรถภาพทางสมองต่างๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ผ่านมาแล้ว ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ แบบทดสอบที่ครูสร้างกับแบบทดสอบมาตรฐาน แต่เนื่องจากครูต้องทำหน้าที่วัดผลนักเรียน คือเขียนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ตนได้สอน ซึ่งเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับแบบทดสอบที่ครูสร้างและมีหลายแบบแต่นิยมใช้มี 6 แบบ ดังนี้

1. ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ และข้อคิดเห็นแต่ละคน
2. ข้อสอบแบบกาถูก-ผิด ลักษณะทั่วไปถือได้ว่าข้อสอบแบบกาถูก-ผิด คือ ข้อสอบแบบเลือกตอบที่มี 2 ตัวเลือก แต่ตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่และมีความหมายตรงกันข้าม เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง เหมือนกัน-หรือต่างกัน เป็นต้น
3. ข้อสอบแบบเติมคำ ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์ให้ผู้ตอบเติมคำ หรือประโยค หรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้
4. ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ ลักษณะทั่วไป ข้อสอบประเภทนี้คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ เขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ (ข้อสอบเติมคำเป็นประโยคที่ยังไม่สมบูรณ์) แล้วให้ผู้ตอบเป็นคนเขียนตอบ คำตอบที่ต้องการจะสั้นและกะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง
5. ข้อสอบแบบจับคู่ ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่งโดยมีคำหรือข้อความแยกกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่า แต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวยืน) จะคู่กับคำหรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่งตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ ลักษณะทั่วไป ข้อสอบแบบเลือกตอบนี้จะประกอบด้วย 2 ตอน ตอนนำหรือคำถามกับตอนเลือก ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้นักเรียนพิจารณาแล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวจากตัวเลือกอื่นๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกันดูเผินๆ จะเห็นว่าทุกตัวเลือกถูกหมด แต่ความจริงมีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกัน

จากชนิดของแบบทดสอบสรุปได้ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำแนกตามรูป คำถามและวิธีเขียนตอบ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทเลือกตอบ เป็นแบบทดสอบที่ผู้ตอบไม่ต้องเขียนข้อความซึ่งเป็นคำตอบลงไป อาจเป็นการพิจารณาข้อความที่ให้มาว่าถูกหรือผิดหรือสัมพันธ์กับข้อความใด เมื่อเลือกได้แล้วก็เพียงทำเครื่องหมายอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป และประเภทเขียนคำตอบ เป็นแบบทดสอบที่ผู้ตอบจะต้องเขียนข้อความที่เป็นคำตอบลงไป ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประเภท (วิชาพร เข้มทอง, 2558: 58) ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประเภทเลือกคำตอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

7.3 ลักษณะของแบบทดสอบที่ดี

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2545: 135-161) ได้สรุปลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดีไว้ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) เป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เครื่องมือวัดผลนั้นมีคุณภาพเพราะเป็นการแสดงให้เห็นว่า เครื่องมือวัดนั้นสามารถวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือวัดได้ตรงและครบถ้วนตามเนื้อหาที่ต้องการวัด วัดได้ตรงตามจุดประสงค์ วัดได้ตรงตามสภาพความจริงและวัดแล้วสามารถนำผลการวัดไปพยากรณ์หรือคาดคะเนอนาคตได้

2. มีความเชื่อมั่นสูง (Reliability) เครื่องมือวัดผลที่ดีวัดสิ่งเดียวกันหลายๆ ครั้ง ผลที่ได้จากการวัดจะเหมือนหรือแตกต่างกันน้อยมาก

3. มีความเป็นปรนัย (Objectivity) เครื่องมือที่มีความเป็นปรนัยจะมีความชัดเจนในตัวเอง เช่น ข้อสอบที่มีความเป็นปรนัย จะมีความชัดเจนอยู่ 3 ประการ คือ คำถามชัดเจนอ่านแล้วเข้าใจตรงกัน คำตอบแน่นอน ใครตรวจก็ให้คะแนนตรงกัน และประการสุดท้ายคือ แปลความหมายคะแนนได้ตรงกัน

4. มีความยากง่ายพอเหมาะ (Difficulty) ไม่ยากเกินไปและไม่ง่ายเกินไป ข้อสอบข้อใดที่มีคนตอบถูกมากแสดงว่าง่าย ข้อที่มีคนตอบถูกน้อยแสดงว่ายาก ค่าความยากง่ายของข้อสอบ (p) มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1.00 ข้อสอบที่ดีมีค่า P อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 ซึ่งเป็นข้อสอบที่ค่อนข้างยากปานกลางและค่อนข้างง่าย

5. มีอำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง สามารถแบ่งแยกคนออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ถูกต้อง ข้อสอบที่จำแนกได้ หมายถึง ข้อสอบที่คนเก่งตอบถูก คนอ่อนตอบผิด ข้อสอบที่จำแนกกลับ คนเก่งจะตอบผิดแต่คนอ่อนจะตอบถูก และข้อสอบที่จำแนกไม่ได้ คนเก่งและคนอ่อนจะตอบถูกและผิดพอๆ กัน ไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมากนัก อำนาจจำแนกของข้อสอบมีค่า r อยู่ระหว่าง -1.00 ถึง + 1.00 ค่า r เป็นเครื่องหมายลบ หมายความว่า จำแนกไม่ได้ คนเก่งตอบถูกน้อยกว่าคนอ่อน r เป็นเครื่องหมายลบ หมายความว่า จำแนกได้ คนเก่งตอบถูกมากกว่าคนอ่อน ข้อสอบที่มีค่า r ใกล้ศูนย์ ($r = -0.19$ ถึง $+0.19$) เป็นข้อสอบที่จำแนกไม่ได้ เพราะคนเก่งตอบถูกพอๆ กับคนอ่อน ข้อสอบที่ดีควรมีค่า r อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00

6. มีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ เครื่องมือที่สามารถทำให้ได้ข้อมูลที่ดีที่สุดที่เชื่อถือได้มากโดยใช้วิธีการที่สะดวก รวดเร็ว คล่องตัว แต่เสียเวลาน้อย ลงทุนน้อยและใช้แรงงานน้อย

7. มีความยุติธรรม (Fair) ไม่เปิดโอกาสให้มีการได้เปรียบเสียเปรียบกันระหว่าง ผู้ที่ถูกวัดด้วยกัน

8. ใช้คำถามลึก (Searching) ข้อสอบที่ดีต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการคิดค้นก่อนที่จะตอบ

9. ใช้คำถามยั่วยุ (Exemplary) มีลักษณะท้าทายให้ผู้สอบอยากคิดอยากตอบและอยากทำด้วยความเต็มใจ

10. คำถามจำเพาะเจาะจง (Definite) ไม่ถามวงกว้างเกินไป หรือถามคลุมเครือให้คิดได้หลายแง่หลายมุม

จากที่กล่าวมาลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดี สรุปได้ว่าจะต้องมีลักษณะมีความเที่ยงตรง มีความเชื่อมั่นสูง ความเป็นปรนัย มีความยากง่ายพอเหมาะ มีอำนาจจำแนก มีประสิทธิภาพ มีความยุติธรรม ใช้คำถามถามลึก ใช้คำถามยั่วยุและคำถามเฉพาะเจาะจง

สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดผลด้านความรู้ ความคิด ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียน คุณลักษณะด้านจิตพิสัย ความสนใจ ทักษะการคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง คุณภาพการสอน การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

8. ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อม โดยการวัดความคิดเห็นบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงจึงสามารถวัดความ

พึงพอใจนั้นได้ กล่าวไว้ว่า “พึง” เป็นคำช่วยกริยาอื่น หมายความว่าควร เช่น พึงใจ หมายความว่าพอใจ ชอบใจ และคำว่า “พอ” หมายความว่าเท่าที่ต้องการเต็มความต้องการ ถูกชอบ เมื่อนำคำสองคำมาผสมกัน “พึงพอใจ” จะหมายถึง ชอบใจถูกใจตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ Wolman (สาวิณี แสงสุริยันต์; นาริรัตน์ กิตติศรีปัญญา; ประครอง คำม่น; มนตรี แสงสุริยันต์; และวงเดือน นนทสระเกษ. 2547: 8; อ้างอิงจาก Wolman. n.d.) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้ที่มีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ความต้องการ หรือแรงจูงใจ

Dessler (สาวิณี แสงสุริยันต์; และคนอื่นๆ. 2547: 8; อ้างอิงจาก Dessler. n.d.) กล่าวถึงความพึงพอใจว่าเป็นระดับความรู้สึกเมื่อความต้องการที่สำคัญของคนเรา เช่น การมีสุขภาพดี มีความมั่นคง มีความสมบูรณ์พูนสุข มีพวกพ้อง มีคนยกย่องต่างๆ เหล่านี้ได้รับการตอบสนองด้วยดี

Blum and Naylor (สาวิณี แสงสุริยันต์; และคนอื่นๆ. 2547: 8; อ้างอิงจาก Blum; & Naylor. n.d.) กล่าวถึง ความเป็นทัศนคติต่างๆ ที่ได้รับผลจากงานและปัจจัยแวดล้อม

ธำรง อุดมไพจิตรกุล (2556) กล่าวถึงความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกที่แสดงออกและสามารถสังเกตเห็นได้ (Overt Behavior) และเป็นปัจจัยประเภทหนึ่งที่สะท้อนประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ความพึงพอใจเกิดขึ้นได้เมื่อความต้องการตอบสนอง ทำให้มีความรู้สึกทางบวกเป็นผลให้มีความสุขเพราะสำเร็จตามความมุ่งหวัง

ทองสมร ครูเลิศ (2543) กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก และทัศนคติของบุคคล อันเนื่องมาจากสิ่งเร้าและแรงจูงใจซึ่งปรากฏออกมาทางพฤติกรรมว่ารู้สึกชอบรู้สึกพอใจและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นๆ

สรุปได้ว่าความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่จากการได้รับการตอบสนองตามความต้องการเมื่อได้รับผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นๆ เมื่อบุคคลอุทิศแรงกาย แรงใจ และสติปัญญา เพื่อกะทำในสิ่งนั้นๆ ซึ่งจะแสดงออกมาทางพฤติกรรม โดยสังเกตได้จากสายตา คำพูด และการแสดงออกทางพฤติกรรม

8.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ Maslow (พยุงค์ดี นามวรรณ. 2537: 53-54; อ้างอิงจาก Maslow. n.d.) เป็นนักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ได้สร้างทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้น มีสมมติฐานอยู่ 3 ประการ คือ

1. มนุษย์มีความต้องการตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด ตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะไม่เป็นแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมนั้นอีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นจึงจะมีอิทธิพลจูงใจต่อไป
3. ความต้องการของคนมีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากต่ำไปสูงตามลำดับความสำคัญในเมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นสูงก็จะตามมา

ทฤษฎีของ Maslow แบ่งตามลำดับความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ลำดับขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางกายภาพ (Physiological needs) เป็นความต้องการที่จะปกป้องตนเองให้พ้นจากอันตรายหรือถูกแย่งชิงสิ่งของที่เป็นเจ้าของพื้นฐานของมนุษย์

ขั้นที่ 2 ความต้องการด้านความปลอดภัย (Security or safety needs) เป็นความต้องการที่จะป้องกันตนเองให้พ้นจากอันตรายหรือถูกแย่งชิงสิ่งของที่เป็นเจ้าของ

ขั้นที่ 3 ความต้องการทางสังคม (Social or belongingness needs) เป็นความต้องการที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นและมีสถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น

ขั้นที่ 4 ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem or status needs) เป็นความต้องการมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม

ขั้นที่ 5 ความต้องการที่จะเข้าใจและรู้จักตนเอง หรือความต้องการประจักษ์ในตนเอง (Self-relation) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ที่อยากรู้จะทำอะไรให้สำเร็จตามความนึกคิดของตนเอง

กล่าวได้ว่า ทฤษฎีของ Maslow ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์มีความต้องการ 5 ขั้น เมื่อความต้องการขั้นพื้นฐานขั้นหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วขั้นอื่นๆ ก็จะเกิดตามมา ซึ่งจะมีความสำคัญกับบุคคลมากน้อยเพียงใด ขึ้นกับคำว่าความพึงพอใจที่ได้รับนั้นสนองตอบความต้องการของบุคคลนั้นๆ เพียงใด

Maynard (นาคดล ธนธรรมสถิต; และเทียมดาว ทองโกฏ. 2547: 13; อ้างอิงจาก Maynard. n.d.) กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึก 2 แบบของมนุษย์ คือความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้วมีความสุข ความสุขเป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่เป็นระบบย้อนกลับ ความสุขสามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มมากขึ้นอีก ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ

บลูม มีความเห็นว่าถ้าสามารถจัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามที่ตนต้องการ ก็จะคาดหวังได้แน่นอนว่านักเรียนทุกคนได้เตรียมใจสำหรับกิจกรรมที่ตนเองเลือกนั้นด้วยความกระตือรือร้น พร้อมทั้งความมั่นใจ เราสามารถสังเกตเห็นความแตกต่างของความพร้อมทางด้านจิตใจได้ชัดเจน จากการปฏิบัติของนักเรียนต่องานที่เป็นวิชาบังคับกับวิชาเลือกหรือจากสิ่งทีนอกโรงเรียนที่รักเรียนอาสาสมัคร และตัดสินใจโดยเสรีในการเรียน มีความกระตือรือร้น มีความพึงพอใจและมีความสนใจเมื่อเริ่มเรียน ทำให้เรียนได้รวดเร็วและประสบความสำเร็จสูง (สุรพล เย็นเจริญ. 2543: 18; อ้างอิงจาก Bloom. 1976: 72-74)

จากแนวคิดนี้อาจกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจของบุคคลจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองในระดับหนึ่ง เมื่อเกิดความต้องการแล้วบุคคลจะตั้งเป้าหมายเพื่อให้บรรลุความต้องการ ความพึงพอใจของบุคคลจะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางกายภาพและลักษณะส่วนบุคคล

สุรพล เย็นเจริญ ได้กล่าวถึง ทักษะของโรเจอร์เกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนในการศึกษาเล่าเรียนเกิดจากองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ คือ คุณสมบัติของครู กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการสอน จึงจะประสบความสำเร็จในการเรียน (สุรพล เย็นเจริญ. 2543: 15)

สรุปได้ว่าความพึงพอใจในการเรียนนั้นส่วนหนึ่งเกิดจากคุณสมบัติของครู กิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถจัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามที่ตนต้องการ การวัดและประเมินผลการสอน จึงประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

8.2 การวัดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในเกิดขึ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบกับระดับความรู้สึกรู้สึกของนักเรียน ดังนั้นในการวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้กระทำได้หลายวิธีต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถามซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้มากอย่างแพร่หลายวิธีหนึ่ง
2. การสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นวิธีที่ต้องอาศัยเทคนิค และความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์ที่จะจูงใจให้ผู้ตอบคำถามตามข้อเท็จจริง
3. การสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมทั้งก่อนการปฏิบัติกิจกรรม ขณะปฏิบัติกิจกรรม และหลังปฏิบัติกิจกรรม (สุพรรณิ ศรีโพธิ์. 2546: 12; อ้างอิงจาก สาโรจน์ ไสยสมบัติ. 2535: 39)

จะเห็นได้ว่าการวัดความพึงพอใจในการเรียนสามารถวัดได้หลายวิธีทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวก ความเหมาะสม ตลอดจนความมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการวัดด้วยจึงจะส่งผลให้การวัดนั้นมีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือ สรุปได้ว่าการที่จะให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนได้นั้นสิ่งสำคัญที่สุดประการหนึ่งคือเสรีภาพในการเรียน โดยให้ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกเรียนด้วยตนเอง

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.1 งานวิจัยในประเทศ

ศศิธร วิศพันธุ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ทัศนกรรมการทรงนกเขาชวา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ท้องถิ่น และ 3) การทดลองใช้ระบบการเรียนรู้ท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีชีวิตประจำวันและส่งเสริมเป็นอาชีพได้

วิชาพร เข้มทอง (2558: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัยการพัฒนาระบบการเรียนรู้อัตโนมัติ เรื่อง ศิลปกรรมวัดเชตุพราราม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) ศึกษากระบวนการพัฒนาระบบการเรียนรู้อัตโนมัติ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test แบบ dependent ผลจากการศึกษาพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และมีความพึงพอใจของนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

พัฒนวิธิตา เดชครุฑ (2558: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัยการพัฒนาระบบการเรียนรู้อัตโนมัติ เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มี 3 ขั้นตอนในการพัฒนาระบบการเรียนรู้อัตโนมัติ คือ 1) พัฒนาระบบการเรียนรู้อัตโนมัติการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ส่งเสริมความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ความพึงพอใจทางการเรียน ขั้นตอนดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาระบบการเรียนรู้อัตโนมัติ 3) การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นเรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

ประสิทธิ์ ศรีเดช (2544: ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดระยองโดยการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านจากข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดระยองและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นเพลงพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในจังหวัดระยอง มีความเหมาะสมที่จะไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านสูงกว่าการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เจตคติที่มีต่อเพลงพื้นบ้านหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะการร้องเพลงพื้นบ้านหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

รัตนะ บัวสนธิ์ (2534: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) เปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แต่พบว่ามีปัญหาในเรื่องความไม่เชี่ยวชาญและไม่ใส่ใจงานวิชาการของผู้บริหารเอาใจใส่งานของครูและนโยบายควบคุมงานวิชาการจากหน่วยงานของส่วนกลางจึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่ทำให้การใช้หลักสูตรไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

เสริมศรี วิทวัสขัตติกุล (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร 4) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และ 5) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร 4) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และ 5) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) แบบทดสอบวัดเจตคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพดีมาก หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เอี่ยมเดือน ถิ่นปัญญา (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง หมอลำกลอน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร และ 4) การประชาสัมพันธ์ และประชาสัมพันธ์หลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับความต้องการและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร 4) เกณฑ์พิจารณาโครงร่างหลักสูตร 5) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการหลักสูตร และ 6) การสอบถามสนทนากลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการพัฒนาหลักสูตรจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ภาพรวมของหลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด การจัดนิทรรศการนำเสนอหลักสูตร มีความเหมาะสมดี หลักสูตรหมอลำกลอนมีความเหมาะสมที่จะนำไปจัดการเรียนการสอน (เอี่ยมเดือน ถิ่นปัญญา. 2548)

อิทธิเดช น้อยไม้ (2545-2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น หลังเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น สูงกว่าก่อนเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น และเจตคติที่มีต่อจังหวัดนครปฐมของนักเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

สาลินี อุดมผล (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน เรื่อง การเจียระไนนิล โดยการแบ่งวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาเอกสารและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการเจียระไนนิลและมีเจตคติที่ดีต่อการเจียระไนนิล

9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

บัทเลอร์ (Butler. 1996: 425 –A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตร และออกแบบกราฟิกที่มีประสิทธิภาพ ควรรวบรวมแนวคิดและสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบกราฟิกที่จำเป็นทางการศึกษาให้ได้มากที่สุดก่อนดำเนินการพัฒนาหลักสูตร จากนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกราฟิกและนักการศึกษา เมื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแล้วควรมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน ทั้งนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมด้วย

วีเวียน (Vivian. 1995: 2118-A) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และรูปแบบการคิดเรื่องการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรดูแลสุขภาพ พบว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าว ช่วยให้การเรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อในการดูแลสุขภาพแต่ละท้องถิ่นเพิ่มขึ้นกล่าวคือ ยังให้ผลสัมฤทธิ์คงเดิมเมื่อนำไปสอนกับท้องถิ่นในลักษณะเดียวกัน การนำไปสอนพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ด้านการฝึกอบรม ส่วนด้านเนื้อหา ด้านทักษะและโดยรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับรูปแบบการคิด ด้านความรู้ ความจำ ด้านความเข้าใจ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่างานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยนำภูมิปัญญาชาวบ้านหรือปราชญ์ชาวบ้านมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนนั้นจะต้องศึกษาและสำรวจความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นนั้นๆ ก่อนและเมื่อทำการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ผลที่ได้รับนั้นจะเห็นถึงความสำเร็จของการจัดทำหลักสูตรเป็นส่วนใหญ่ และมีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากร และเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินการทดลองการใช้นวัตกรรมเรียนรู้ท้องถิ่น
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) เขตดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด 6 ห้องเรียน จำนวน 222 คน แต่ละห้องมีนักเรียนกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกัน

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการทดลองการใช้นวัตกรรมเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) เขตดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 37 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้
- 2.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.3 แบบประเมินการใช้นวัตกรรมเรียนรู้ท้องถิ่น
- 2.4 แบบทดสอบความพึงพอใจของนักเรียน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยมีดังนี้ด้วยกัน คือ

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ความเป็นมาของศิลปกรรมวัดดอนเมือง และศึกษาจากเอกสารต่างๆ และจากการสอบถาม สัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

3.1.2 ศึกษา ความรู้เกี่ยวกับเรื่องศิลปกรรมวัดดอนเมืองมาวิเคราะห์เรียบเรียงตามประเด็นดังนี้

ด้านสถาปัตยกรรม

- พระอุโบสถ
- วิหาร
- เจดีย์
- หอไตร

ด้านประติมากรรม

- พระพุทธรูปในพระอุโบสถ

ด้านจิตรกรรม

- ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ

3.1.3 กำหนดมาตรฐานกาเรียนรู ผู้วิจัยได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

3.1.4 กำหนดตัวชี้วัด ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัด ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญโดยการวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ มาตรฐาน ศ.1.2 ดังแสดงในตาราง

ตาราง 2 มาตรฐาน ศ 1.2 :เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม
เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5	1. ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ	● ลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์
	2. อภิปรายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น	● งานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น

จากตาราง 2 จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มีรายละเอียด ดังนี้

- รู้ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง
- รู้ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
- รู้ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง แบ่งออกเป็น
 - ด้านสถาปัตยกรรม
 - ด้านประติมากรรม
 - ด้านจิตรกรรม
- การนำเสนอผลงานการจัดนิทรรศการศิลปกรรมวัดดอนเมือง

3.1.5 วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา และนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มาพิจารณาจัดทำรายละเอียดเป็นแผนจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ยตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดผลและประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้ กำหนดมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา มีรายละเอียด ดังนี้

- ศึกษาประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมืองและความสำคัญ วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีผลต่อศิลปกรรมวัดดอนเมือง สถาปัตยกรรมในวัดดอนเมือง ประติมากรรมในวัดดอนเมือง จิตรกรรมภายในพระอุโบสถวัดดอนเมือง

● เพื่อให้ นัก เรียน เข้าใจความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเชื่อ ความศรัทธาของคนในชุมชน ควรอนุรักษ์ เผยแพร่ให้คงอยู่ในท้องถิ่น

3.1.6 กำหนดหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยนำสาระการเรียนรู้มาวิเคราะห์แยกเป็นหัวข้อเรื่องแล้วนำหัวข้อเรื่องมาเขียนเป็นหน่วยการเรียนรู้และกำหนดเวลาของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามความเหมาะสม มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา	เวลา/ชั่วโมง
1	ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ - ประวัติความเป็นมาของวัดดอนเมือง	1
2	ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม - วัฒนธรรม - ประวัติศาสตร์ - ศิลปกรรมวัดดอนเมือง	1
3	ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง - ประเภทต่างๆของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง - สถาปัตยกรรมในวัดดอนเมือง - ประติมากรรมในวัดดอนเมือง - จิตรกรรมภายในพระอุโบสถวัดดอนเมือง	7
4	การนำเสนอผลงาน - การจัดนิทรรศการ	1
รวม		10

จากตาราง 3 จากการนำสาระการเรียนรู้มาวิเคราะห์แยกเป็นหัวข้อเรื่องแล้วนำหัวข้อเรื่องมาเขียนเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้และกำหนดเวลาของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

นำหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย เวลา 10 ชั่วโมง เสนอต่อฝ่ายวิชาการโรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) ซึ่งประกอบด้วย นางจันทร์แจ่ม นิลจัน รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการโรงเรียนวัดดอนเมือง

3.1.7 จัดทำแผนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชาและนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดมาไว้พิจารณาจัดทำรายละเอียดเป็นแผนจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดผลประเมินผล จำนวน 7 แผน เวลา 10 ชั่วโมง และใช้ทฤษฎีการเรียนรู้การสร้างความรู้ด้วยตนเอง 5 ขั้นตอน และผู้วิจัยได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อประเมินความเหมาะสมความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ และได้ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด และการวัดผลประเมินผลก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบ

3.2.2 ศึกษาและวิเคราะห์ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ แล้วกำหนดค่าน้ำหนักจำนวนข้อสอบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบเลือก 4 ตัวเลือก มีวิธีตรวจให้คะแนนแบบถูกให้ 1 คะแนน ผิดให้ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ ตามโครงสร้างตารางวิเคราะห์จำนวนข้อสอบ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าน้ำหนักจำนวนข้อสอบในแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา	น้ำหนัก จำนวนข้อสอบ	จำนวนข้อสอบ ที่สร้างขึ้น
1	ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ - ประวัติความเป็นมาของวัดดอนเมือง	5	8
2	ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม - วัฒนธรรม - ประวัติศาสตร์ - ศิลปกรรมวัดดอนเมือง	4	8

ตาราง 4 (ต่อ)

หน่วย การเรียนรู้	เนื้อหา	น้ำหนัก จำนวนข้อสอบ	จำนวนข้อสอบ ที่สร้างขึ้น
3	ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง - ประเภทต่างๆของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง - สถาปัตยกรรมในวัดดอนเมือง - ประติมากรรมในวัดดอนเมือง - จิตรกรรมภายในพระอุโบสถวัดดอนเมือง	8	10
4	การนำเสนอผลงาน - การจัดนิทรรศการ	3	4
รวม		20	30

จากตาราง 4 จำนวนข้อสอบในแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สร้างขึ้นจำนวนข้อสอบ 30 ข้อ

3.2.4 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธานกรรมการควบคุม ปรินญาณินทร์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2.5 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณา ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมขอคะแนนความคิดเห็นในแต่ละข้อของผู้มีประสบการณ์ทั้งหมดแทน
 N จำนวนของผู้มีประสบการณ์

กำหนดระดับความคิดเห็นไว้ดังนี้

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่ได้วัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น
- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบได้วัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

(ทองพันธ์ นาสมบัติ. 2546: 62)

ถ้าวัดครั้งนี้มีความสอดคล้องของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในข้อใดมีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 ถือว่ามีความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้ แต่ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในข้อใดไม่น้อยกว่า 0.50 ถือว่าไม่มีความสอดคล้อง ผู้วิจัยจะปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้

3.2.6 จากผลพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยจึงเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อ จึงได้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.7 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนวัดดอนเมือง(ทหารอากาศอุทิศ) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน แล้วนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายของข้อสอบ ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพเข้าเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ นำไปวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3 แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีขั้นตอนดำเนินการสร้างดังนี้

3.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมิน จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินและศึกษาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น

3.3.2 กำหนดกรอบในการสร้างแบบประเมิน ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ ความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.3.3 สร้างแบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

3.3.4 การวิเคราะห์คะแนนจากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นโดยการคำนวณคะแนนเฉลี่ยและมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีระดับความเหมาะสมและการแปลความหมายดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนน 3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย คะแนนความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

3.3.5 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปฏิญานินพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.3.6 นำแบบประเมินที่แก้ไขแล้วเสนอต่อ เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมของประเด็นการประเมิน

3.3.7 นำแบบประเมินที่เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจนได้แบบประเมินที่สมบูรณ์แล้ว จึงนำไปใช้ในการวิจัย

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มีขั้นตอนดำเนินการสร้างดังนี้

3.4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม

3.4.2 กำหนดกรอบในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

3.4.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

3.4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปฏิญานินพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.4.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปฏิญานินพนธ์ เพื่อตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามและภาษาที่ใช้

3.4.6 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ แล้วจึงนำไปใช้ในการวิจัย

4. การดำเนินการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

การดำเนินการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นโดยนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรม วัดดอนเมือง ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลองดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนตามแผนจัดการเรียนรู้ โดยให้บุคคลในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกัน และคงอยู่ในชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน(Pretest) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

4.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) เขตดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 37 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนร่วมกับวิทยากรในท้องถิ่น โดยดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) เขตดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 37 คน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน

4.4 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

5. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นก่อนนำไปใช้ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.1.1 ค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2546)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนนักเรียน

5.1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2546)

$$S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียน

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2544)

$$T = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ $\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างระหว่างคะแนน

การทดสอบหลังเรียนกับก่อนเรียน

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนกับก่อนเรียน

N แทน จำนวนนักเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาระบบพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
2. ผลการประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ผลการประเมินแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

1. ผลการศึกษาระบบการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาระบบพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีผลดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง จัดทำในรายวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างผู้วิจัย ผู้บริหารและกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อให้ได้สาระการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด ทราบถึงจุดเน้นและแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นว่าควรอยู่ในสาระการเรียนรู้ใด ชั้นปีใด เป็นรายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาเพิ่มเติม จากนั้นร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน

การดำเนินการวิจัยการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง ผู้วิจัย ผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้ให้ความเห็นตรงกันว่า สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมืองที่ผู้วิจัยเสนอไปนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและหลักสูตรแกนกลางประถมศึกษาจึงมีความเห็นตรงกันว่าให้มีการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง เพื่อนำมาใช้ในโรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหรรอากาศอุทิศ) ซึ่งมีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังดังนี้

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ต้องกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด โดยผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร เก็บข้อมูลรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนว่าเมื่อได้รับการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ผู้เรียนได้อะไร ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใด จึงต้องกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่มีคุณภาพเหมาะสมกับเนื้อหา ตามหัวข้อดังนี้

1. รู้ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง
2. รู้ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
3. รู้ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง แบ่งออกเป็น

- ด้านสถาปัตยกรรม
- ด้านประติมากรรม
- ด้านจิตรกรรม

4. นำเสนอผลงานการจัดนิทรรศการศิลปกรรมวัดดอนเมือง

การศึกษาพิจารณาความสำคัญจากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดและ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ในเนื้อหาสาระใดบ้าง คุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังให้กับผู้เรียน ทำให้ได้คำอธิบายรายวิชาของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ซึ่งอยู่ในรายวิชาทัศนศิลป์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง และความสำคัญวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีผลต่อศิลปกรรมวัดดอนเมือง สถาปัตยกรรมในวัดดอนเมือง ประติมากรรมในวัดดอนเมือง จิตรกรรมภายในพระอุโบสถวัดดอนเมือง

2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเชื่อ ความศรัทธาของคนในชุมชน ควรอนุรักษ์ เผยแพร่ให้คงอยู่ในท้องถิ่น

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ผู้วิจัย และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) โดยผู้วิจัยได้กำหนดหน่วยการเรียนรู้จำนวน 4 หน่วย ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ เวลา 1 ชั่วโมง

- ประวัติความเป็นมาของวัดดอนเมือง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เวลา 1 ชั่วโมง

- วัฒนธรรม
- ประวัติศาสตร์
- ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง เวลา 7 ชั่วโมง

- ประเภทต่างๆ ของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง
- สถาปัตยกรรมในวัดดอนเมือง
- ประติมากรรมในวัดดอนเมือง
- จิตรกรรมภายในพระอุโบสถวัดดอนเมือง

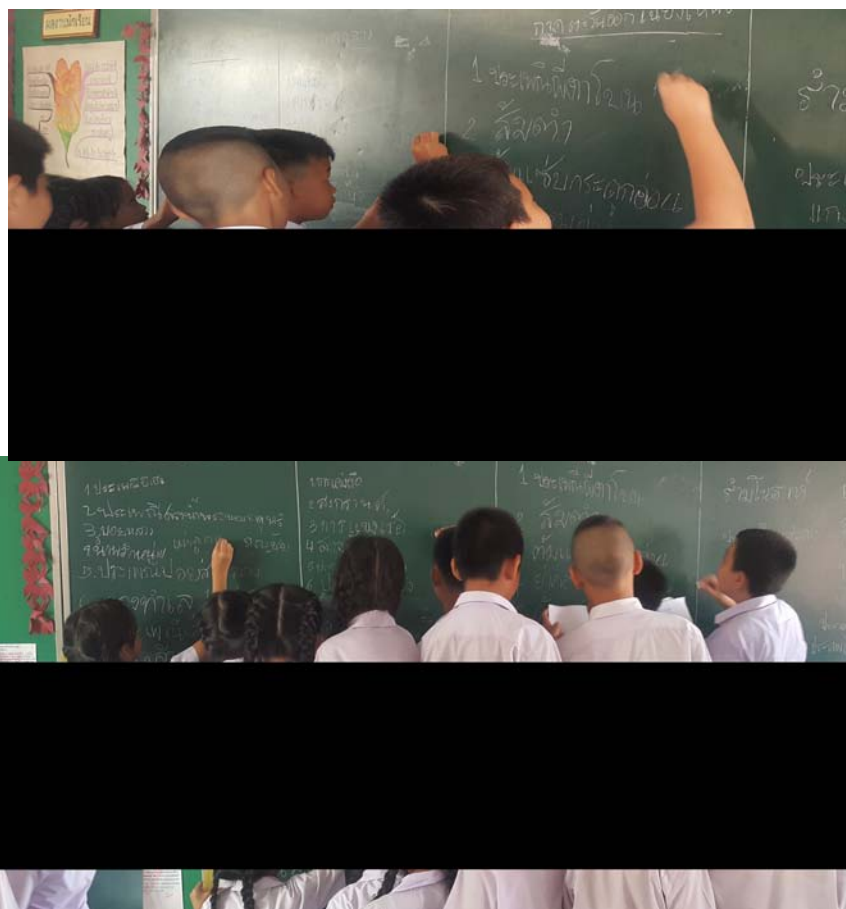
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การนำเสนอผลงาน เวลา 1 ชั่วโมง

- การจัดนิทรรศการ

เมื่อกำหนดหน่วยการเรียนรู้แล้วนำเสนอต่อฝ่ายวิชาการโรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) และให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม เพื่อนำไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

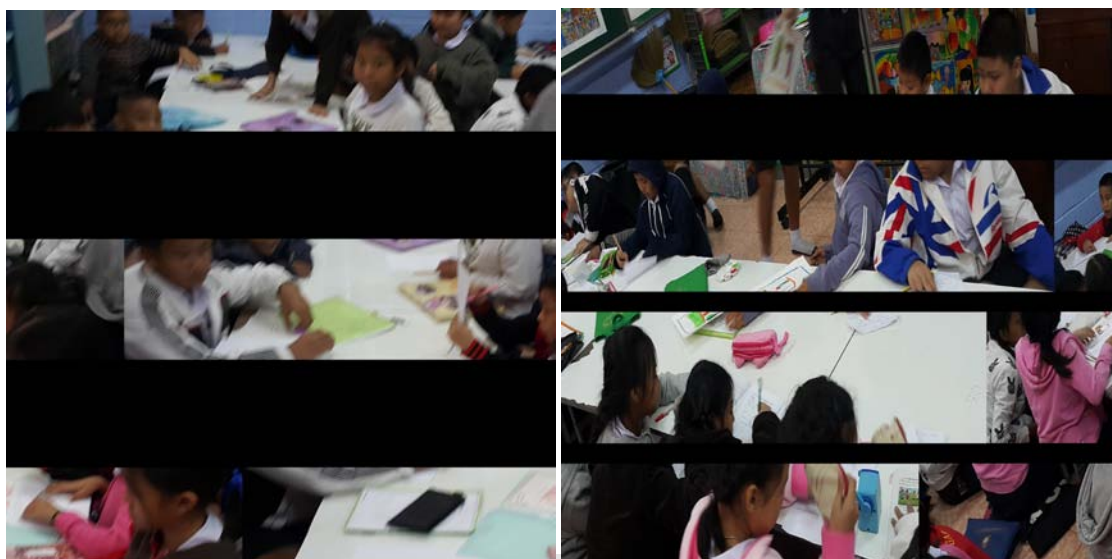
การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ทหารจัดการเรียนรู้ นำมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เพื่อนำมาเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านเจตคติและค่านิยม เลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างเครื่องมือวัด การประเมินผลที่ใช้วิธีการวัดผลประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด โดยการใช้การเรียนรู้ด้วยตัวเอง 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ขั้นจุดประกายความสนใจ การจุดประกายความสนใจเพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญจำเป็นของสิ่งที่จะเรียน เป็นความพยายามที่ผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดความกระหายใคร่รู้ในสิ่งที่จะเรียน ผู้สอนต้องไม่ใช้วิธีการบอกตรงหรือชี้นำความคิดของผู้เรียนให้มีความคิดเห็นคล้อยตาม ควรพยายามให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงมีข้อมูลมาหนุนกันสังเกตรับรู้ วิเคราะห์ อภิปราย วิพากษ์วิจารณ์และสรุปร่วมกัน การนำเสนอประสบการณ์หรือข้อมูลอาจใช้ข่าว กรณีตัวอย่าง เหตุการณ์จริง เพลง เกม รูปภาพ แผนผัง แผนภูมิ ฯลฯ ที่มีเนื้อหาสาระประเด็นที่ส อดคล้องกับสิ่งที่เรียนมาเป็นสื่อให้ผู้เรียนสังเกต รับรู้ คิดวิเคราะห์ วิจารณ์และสรุปร่วมกัน โดยผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดตามลำดับขั้น และจัดกิจกรรมให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคิดและอภิปรายอย่างกว้างขวางเพื่อสรุป ตัดสินใจที่จะเรียนร่วมกันอย่างมีเหตุผล

ภาพประกอบ 10 นักเรียนนำเสนอประสบการณ์โดยผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดตามลำดับขั้น และจัดกิจกรรมให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคิดและอภิปรายอย่างกว้างขวาง การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนการเรียนรู้ เป็นการระดมความคิดเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมร่วมกันกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของตนให้ชัดเจนว่าต้องการเรียนรู้เรื่องนั้นๆ เพื่ออะไร มีขอบเขตแค่ไหน และเสนอแนวทางการเรียนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ต้องการตามความถนัด ความสนใจ อธิบาย รับฟังเหตุผล วิเคราะห์ วิวิจารณ์และตัดสินใจเลือกกำหนดขอบเขตการเรียนรู้ ประเด็นสาระ ซึ่งเป็นรายการเนื้อหาย่อยที่ผู้สนใจเรียนและเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเรียน เลือกวิธีการแสวงหาความรู้ กำหนดแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน วิธีการบันทึกความรู้ตามความถนัด ความสนใจ เลือกวิธีการประเมินและรายงานผลการเรียนรู้โดยฝึกให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีเป้าหมายมีโอกาสได้เลือกที่จะเรียนรู้ ในสิ่งที่เขาสนใจ เห็นคุณค่า ประโยชน์ ความสำคัญและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

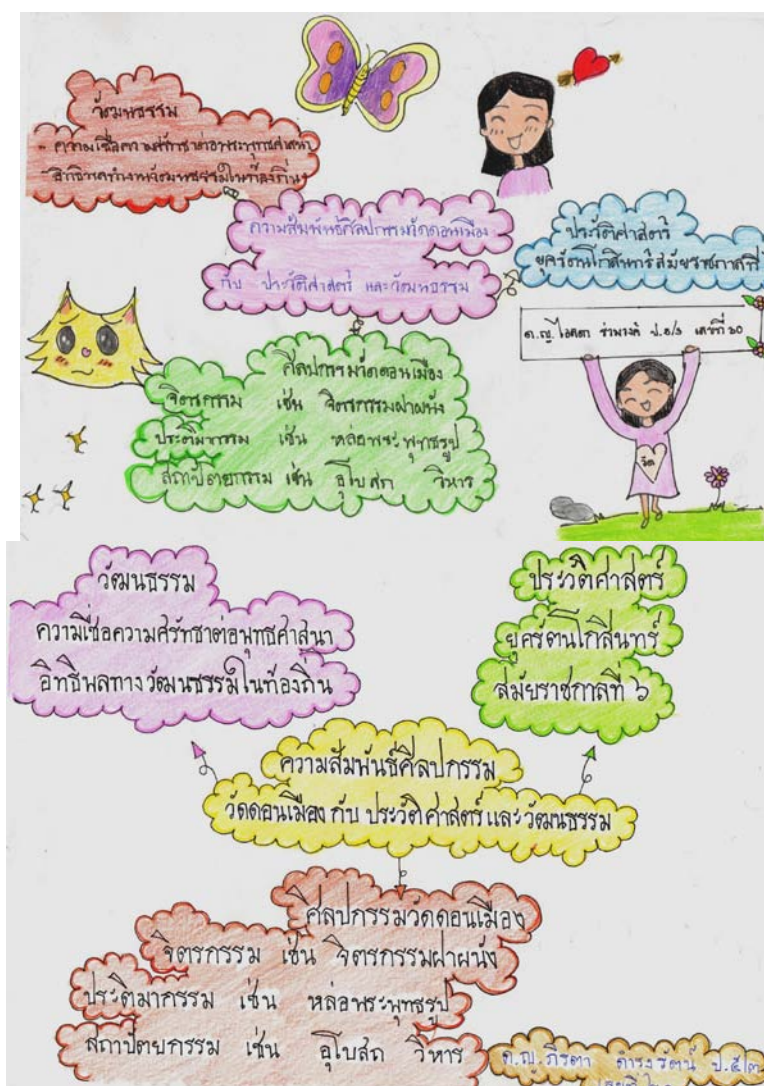
ภาพประกอบ 11 นักเรียนร่วมกันระดมความคิดเลือกวิธีการแสวงหาการเรียนรู้ในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือเรียนรู้ตามแผน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันลงมือเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ด้วยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลหรือศึกษาทดลองตามขั้นตอนวิธีการที่กำหนดแล้วบันทึกข้อค้นพบ ข้อมูล ผลการทดลอง กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องขั้นตอนนี้จัดเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้เพราะเป็นขั้นตอนการปฏิบัติจริงหลังจากที่ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดวางแผนเตรียมการมาแล้วเป็นอย่างดี

ภาพประกอบ 12 นักเรียนเรียนรู้ตามแผน ด้วยการศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 4 นำเสนอข้อมูลสรุปความรู้ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนนำข้อมูล ข้อค้นพบ ที่ได้จากการเรียนรู้ของตนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง หรือหาข้อมูลเพิ่มเติมกรณีที่ไม่จำเป็น แล้วนำเสนอต่อสมาชิกในกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่เพื่ออภิปรายวิเคราะห์ เปรียบเทียบ จำแนกรายละเอียด วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย หาเหตุผล เชื่อมโยงความสัมพันธ์ กำหนดคุณค่าความสำคัญ เรียบเรียงสรุปเป็นความคิดรวบยอด ความรู้ แนวคิด ข้อปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุดด้วยตนเอง

ภาพประกอบ 13 นักเรียนเรียนสรุปความรู้ วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ กำหนดคุณค่าความสำคัญ เรียบเรียงสรุปเป็นความคิดรวบยอด การทำแผนที่ความคิด

ขั้นที่ 5 จัดทำชิ้นงาน เป็นการเรียบเรียง นำเสนอ สรุปความรู้ ข้อค้นพบของผู้เรียนให้เป็นรูปธรรมในรูปแบบต่างๆ ตามความสนใจและแผนที่วางไว้ เช่น รายงาน แผนภาพ แผนภูมิ หนังสือเล่มเล็ก หนังสือแผ่นเดียว แผ่นพับ ฯลฯ รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้จากนั้นนำเสนอผลงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (พจนนา ทรัพย์สมาน. 2550: 25-35)

ภาพประกอบ 14 นักเรียนจัดทำเป็นชิ้นงานการวาดภาพศิลปกรรมวัดดอนเมือง

1.1 ผลการประเมินค่าความสอดคล้องเนื้อหา (IOC)

ผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ พิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อสอบ ปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 ผลการประเมินแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยพิจารณาความสอดคล้อง
ระหว่างจุดประสงค์กับข้อสอบ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้ประเมิน ดังนี้

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ผลสรุป
	1	2	3				
1	1	1	0	2	0.67	0.58	1
2	1	1	1	3	1.00	0.00	1
3	1	1	1	3	1.00	0.00	1
4	1	0	1	2	0.67	0.58	1
5	1	1	1	3	1.00	0.00	1
6	1	1	1	3	1.00	0.00	1
7	1	-1	1	1	0.33	1.15	0
8	1	1	1	3	1.00	0.00	1
9	0	1	1	2	0.67	0.58	1
10	1	1	1	3	1.00	0.00	1
11	1	1	1	3	1.00	0.00	1
12	1	1	1	3	1.00	0.00	1
13	1	1	1	3	1.00	0.00	1
14	1	1	1	3	1.00	0.00	1
15	1	1	0	2	0.67	0.58	1
16	0	1	1	2	0.67	0.58	1
17	1	1	1	3	1.00	0.00	1
18	0	0	1	1	0.33	0.58	1
19	1	1	1	3	1.00	0.00	0
20	1	1	1	3	1.00	0.00	1
21	1	1	1	3	1.00	0.00	1
22	1	1	1	3	1.00	0.00	1

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผลสรุป
	1	2	3				
28	1	1	1	3	1.00	0.00	1
29	1	1	1	3	1.00	0.00	1
30	1	1	1	3	1.00	0.00	1
รวม	28	26	30	78	0.87	0.32	28
ค่าเฉลี่ย						0.87	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน						0.32	

จากตาราง 5 การประเมินแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ พิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อสอบ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่ามี ค่าเฉลี่ย 0.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32 จำนวนข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ 0.50 ถือว่ามีค่าสอดคล้องนำไปใช้ได้ จำนวน 28 ข้อ ส่วนข้อที่น้อยกว่า 0.50 ถือว่าไม่มีความสอดคล้องจำนวน 2 ข้อ สรุปข้อสอบที่นำไปใช้ได้จำนวน 28 ข้อ

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 ผลการประเมินความเหมาะสมของเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเหมาะสม
1	ด้านสาระสำคัญ	44	4.89	0.33	มากที่สุด
2	จุดประสงค์การเรียนรู้	57	4.89	0.33	มากที่สุด
3	เนื้อหา	66	4.40	0.26	มาก
4	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	59	4.92	0.29	มากที่สุด
รวม		226	4.78	0.03	มากที่สุด

จากตาราง 6 การประเมินความเหมาะสมของเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญประเด็นการประเมินด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.92 ระดับเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือด้านสาระสำคัญและจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่วนข้อ ค่าเฉลี่ย 4.89 ระดับเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมากที่สุด และด้านเนื้อหาต่ำสุดค่าเฉลี่ย 4.40 เนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมาก สรุปผลการประเมินความเหมาะสมของเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้มีคิดเป็นค่าเฉลี่ยรวม 4.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.03 มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

1.3 ผลการประเมินประสิทธิภาพสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ไป ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมิน ประสิทธิภาพของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ปรากฏใน ตาราง 7

ตาราง 7 ผลการประเมินประสิทธิภาพสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเหมาะสม
1	กำหนดตัวชี้วัดชัดเจน	5	0	มากที่สุด
2	สอดคล้องกับเนื้อหา	5	0	มากที่สุด
3	ระบุพฤติกรรมได้ชัดเจน	5	0	มากที่สุด
4	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	5	0	มากที่สุด
5	เนื้อหาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น	4.67	0.577	มากที่สุด
6	ตรงตามเนื้อหาวิชา	5	0	มากที่สุด
7	สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับตัวชี้วัด	5	0	มากที่สุด
8	สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	5	0	มากที่สุด
9	สาระของเรื่องมีประโยชน์ต่อผู้เรียน	5	0	มากที่สุด
10	เรียบเรียงเนื้อหาได้ดี	4.67	0.577	มากที่สุด
11	สำนวนภาษาเหมาะสมกับผู้เรียน	5	0	มากที่สุด
12	มีความยากง่ายพอเหมาะ	4.67	0.577	มากที่สุด
13	มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	5	0	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ เหมาะสม
14	เนื้อหามีความถูกต้องและเป็นจริง	5	0	มากที่สุด
15	สอดคล้องกับเนื้อหา	5	0	มากที่สุด
16	จัดกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับตัวชี้วัด	5	0	มากที่สุด
17	เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.67	0.577	มากที่สุด
18	กิจกรรมสร้างความสนใจของผู้เรียน	5	0	มากที่สุด
19	กิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน	4.67	0.577	มากที่สุด
20	เหมาะสมกับเวลา	5	0	มากที่สุด
รวม		4.92	0.26	มากที่สุด

จากตาราง 7 การประเมิน ความเหมาะสมและความสอดคล้อง สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่ามี ค่าเฉลี่ย 4.92 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.26 ความสอดคล้องอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมืองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 7 แผน เวลา 10 ชั่วโมง ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียน วัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 37 คน ได้ผลดังนี้

2.1 ผลการประเมินผลจากแบบฝึกหัดในหน่วยการเรียนรู้

หลังจากสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล นักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอน ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 คะแนนแบบฝึกหัด หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง

ลำดับที่	คะแนนเต็ม	หน่วยที่ 1	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ร้อยละ
1	10	8	8.84	0.90	80
2	10	8	8.86	0.90	80
3	10	10	8.89	0.90	100
4	10	9	8.85	0.89	90
5	10	8	8.85	0.91	80
6	10	8	8.88	0.91	80
7	10	10	8.90	0.91	100
8	10	9	8.87	0.90	90
9	10	10	8.86	0.92	100
10	10	8	8.82	0.90	80
11	10	8	8.85	0.91	80
12	10	10	8.88	0.91	100
13	10	10	8.84	0.90	100
14	10	9	8.79	0.88	90
15	10	10	8.78	0.90	100
16	10	9	8.73	0.88	90
17	10	8	8.71	0.90	80
18	10	8	8.75	0.91	80
19	10	9	8.79	0.92	90
20	10	10	8.78	0.94	100
21	10	10	8.71	0.92	100
22	10	8	8.63	0.89	80
23	10	8	8.67	0.90	80
24	10	9	8.71	0.91	90
25	10	7	8.69	0.95	70

ตาราง 8 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนนเต็ม	หน่วยที่ 1	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ร้อยละ
26	10	8	8.83	0.83	80
27	10	9	8.91	0.83	90
28	10	9	8.90	0.88	90
29	10	10	8.89	0.93	100
30	10	10	8.75	0.89	100
31	10	10	8.57	0.79	100
32	10	9	8.33	0.52	90
33	10	8	8.20	0.45	80
34	10	8	8.25	0.50	80
35	10	8	8.33	0.58	80
36	10	9	8.50	0.71	90
37	10	8	8.00	0.90	80
รวม			8.71	0.13	88.38

จากตาราง 8 การทำแบบฝึกหัดในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ
ของวัดดอนเมืองคะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนได้คะแนนสูงสุด 10 คะแนน จำนวน 11 คน คิดเป็น
ค่าเฉลี่ย 8.91 นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำสุด 7 คะแนน จำนวน 1 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด 8.00 สรุปรวม
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด 8.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.13 และร้อยละ 88.38

ตาราง 9 คะแนนการประเมินผลจากการทำแบบฝึกหัด หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง

หน่วยการเรียนรู้	นักเรียนผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์		คะแนนแบบฝึกหัด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 (10คะแนน)	37	100	-	-	8.71	88.38

หมายเหตุ คะแนนที่ถือว่าผ่านเกณฑ์ คือ นักเรียนต้องทำได้ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

จากตาราง 9 การทำแบบฝึกหัดคิดเป็นค่าเฉลี่ย 8.71 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 88.38 สรุปการทำแบบฝึกหัดในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 นักเรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์

2.2 ผลการประเมินจากผลงาน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 นักเรียนได้ปฏิบัติงานของตนเอง โดยนำเสนอผลงานความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมไทยในวัดดอนเมือง ประติมากรรมไทยในวัดดอนเมือง จิตรกรรมไทยในวัดดอนเมือง และการจัดนิทรรศการผลงานการวาดภาพศิลปกรรมวัดดอนเมือง ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 คะแนนทักษะการปฏิบัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ลำดับที่	คะแนนเต็ม	หน่วยที่ 2	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ร้อยละ
1	10	7	8.65	1.73	70
2	10	7	8.69	1.73	70
3	10	10	8.74	0.00	100
4	10	9	8.71	0.58	90

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนนเต็ม	หน่วยที่ 2	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ร้อยละ
5	10	9	8.70	0.58	90
6	10	8	8.69	1.15	80
7	10	10	8.71	0.00	100
8	10	8	8.67	1.15	80
9	10	8	8.69	1.15	80
10	10	7	8.71	1.73	70
11	10	7	8.78	1.73	70
12	10	8	8.85	1.15	80
13	10	8	8.88	1.15	80
14	10	10	8.92	0.00	100
15	10	9	8.87	0.58	90
16	10	8	8.86	1.15	80
17	10	7	8.90	1.73	70
18	10	9	9.00	0.58	90
19	10	10	9.00	0.00	100
20	10	10	8.94	0.00	100
21	10	9	8.88	0.58	90
22	10	8	8.88	1.15	80
23	10	9	8.93	0.58	90
24	10	7	8.93	1.73	70
25	10	8	9.08	1.15	80
26	10	8	9.17	1.15	80
27	10	9	9.27	0.58	90
28	10	10	9.30	0.00	100
29	10	10	9.22	0.00	100

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนนเต็ม	หน่วยที่ 2	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ร้อยละ
30	10	10	9.13	0.00	100
31	10	10	9.00	0.00	100
32	10	9	8.83	0.58	90
33	10	8	8.80	1.15	80
34	10	8	9.00	1.15	80
35	10	10	9.33	0.00	100
36	10	9	9.00	0.58	90
37	10	9	9.00	0.58	90
รวม			8.91	0.61	86.49

จากตาราง 10 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม คะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนได้คะแนนสูงสุดเต็ม 10 คะแนน จำนวน 10 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด 9.33 นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำสุด 7 คะแนน จำนวน 6 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด 8.65 สรุปรวมทั้งหมดในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ค่าเฉลี่ย 8.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 และร้อยละ 86.49

ตาราง 11 คะแนนทักษะการปฏิบัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง

ลำดับที่	คะแนนเต็ม	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3			รวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	
		20	10	10			มาตรฐาน	ร้อยละ
1	40	15	10	10	35	11.67	2.89	87.5
2	40	16	8	8	32	10.67	4.62	80
3	40	16	10	9	35	11.67	3.79	87.5
4	40	20	10	9	39	13.00	6.08	97.5
5	40	18	10	10	38	12.67	4.62	95
6	40	18	10	10	38	12.67	4.62	95

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน เต็ม	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3			รวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ร้อยละ
		20	10	10				
7	40	16	10	10	36	12.00	3.46	90
8	40	18	10	10	38	12.67	4.62	95
9	40	14	8	9	31	10.33	3.21	77.5
10	40	14	8	9	31	10.33	3.21	77.5
11	40	19	8	8	35	11.67	6.35	87.5
12	40	17	10	9	36	12.00	4.36	90
13	40	16	10	9	35	11.67	3.79	87.5
14	40	18	10	10	38	12.67	4.62	95
15	40	18	10	10	38	12.67	4.62	95
16	40	18	10	10	38	12.67	4.62	95
17	40	18	8	9	35	11.67	5.51	87.5
18	40	14	10	9	33	11.00	2.65	82.5
19	40	14	10	10	34	11.33	2.31	85
20	40	20	10	9	39	13.00	6.08	97.5
21	40	14	10	10	34	11.33	2.31	85
22	40	18	10	10	38	12.67	4.62	95
23	40	16	10	10	36	12.00	3.46	90
24	40	14	8	9	31	10.33	3.21	77.5
25	40	14	10	9	33	11.00	2.65	82.5
26	40	16	10	9	35	11.67	3.79	87.5
27	40	16	10	10	36	12.00	3.46	90
28	40	14	10	10	34	11.33	2.31	85
29	40	19	10	9	38	12.67	5.51	95
30	40	20	10	9	39	13.00	6.08	97.5

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน เต็ม	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3			รวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ร้อยละ
		20	10	10				
31	40	18	10	9	37	12.33	4.93	92.5
32	40	17	8	9	34	11.33	4.93	85
33	40	18	10	9	37	12.33	4.93	92.5
34	40	14	10	9	33	11.00	2.65	82.5
35	40	14	10	8	32	10.67	3.06	80
36	40	20	10	9	39	13.00	6.08	97.5
37	40	17	10	9	36	12.00	4.36	90
รวม					1316	11.86	1.19	88.92

จากตาราง 11 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ประเภทของงานทัศนศิลป์ ในวัดดอนเมือง คะแนนเต็ม 40 คะแนน นักเรียนได้คะแนนสูงสุด 39 คะแนน จำนวน 4 คน ค่าเฉลี่ยสูงสุดคิดเป็น 13.00 นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำสุด 31 คะแนน จำนวน 3 คน ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคิดเป็น 10.33 สรุปรวมทั้งหมดในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่าเฉลี่ย คิดเป็น 11.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.19 และร้อยละ 88.92

ตาราง 12 คะแนนทักษะการปฏิบัติหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การจัดนิทรรศการ

ลำดับที่	คะแนนเต็ม	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ร้อยละ
1	20	15	16.65	2.04	75
2	20	16	16.69	2.05	80
3	20	16	16.71	2.08	80
4	20	20	16.74	2.11	100
5	20	18	16.64	2.06	90
6	20	18	16.59	2.08	90
7	20	16	16.55	2.10	80

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนนเต็ม	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ร้อยละ
8	20	18	16.57	2.13	90
9	20	14	16.52	2.15	70
12	20	17	16.62	2.10	85
13	20	16	16.60	2.14	80
14	20	18	16.63	2.18	90
15	20	18	16.57	2.21	90
16	20	18	16.50	2.24	90
17	20	18	16.43	2.27	90
18	20	14	16.35	2.30	70
19	20	14	16.47	2.29	70
20	20	20	16.61	2.28	100
21	20	14	16.41	2.18	70
22	20	18	16.56	2.16	90
23	20	16	16.47	2.20	80
24	20	14	16.50	2.28	70
25	20	14	16.69	2.25	70
26	20	16	16.92	2.19	80
27	20	16	17.00	2.28	80
28	20	14	17.10	2.38	70
29	20	19	17.44	2.24	95
30	20	20	17.25	2.31	100
31	20	18	16.86	2.19	90
32	20	17	16.67	2.34	85
33	20	18	16.60	2.61	90

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนนเต็ม	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ร้อยละ
34	20	14	16.25	2.87	70
35	20	14	17.00	3.00	70
36	20	20	18.50	2.12	100
37	20	17	17.00	2.04	85
รวม			16.73	0.20	83.24

จากตาราง 12 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การจัดนิทรรศการผลงานการวาดภาพ ศิลปกรรม วัดดอนเมือง คะแนนเต็ม 20 คะแนน นักเรียนได้คะแนนสูงสุด 20 คะแนน จำนวน 4 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด 18.50 นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำสุด 14 คะแนน จำนวน 9 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด 16.25 สรุปหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ค่าเฉลี่ย 16.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.20 และร้อยละ 83.24

ตาราง 13 คะแนนการประเมินผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 37 คน ที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4

หน่วยการเรียนรู้	นักเรียนผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์		คะแนนแบบฝึกหัด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 (10คะแนน)	37	100	-	-	8.65	86.49
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 (40คะแนน)	37	100	-	-	11.86	88.92
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 (20คะแนน)	37	100	-	-	16.73	83.24

หมายเหตุ คะแนนที่ถือว่าผ่านเกณฑ์ คือ นักเรียนทำได้ร้อยละ 70 คะแนนเต็มของคะแนนเต็ม

จากตาราง 13 การประเมินผลงานหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ค่าเฉลี่ย 8.65 ร้อยละ 86.49 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ค่าเฉลี่ย 11.86 ร้อยละ 88.92 และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ค่าเฉลี่ย 16.73 ร้อยละ 83.24 จากการประเมินผลงานสรุปว่านักเรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์ในทักษะการปฏิบัติงาน ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ดังผลงานนักเรียนในภาพประกอบ 86

2.3 ผลการประเมินผลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 37 และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 คะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

ลำดับที่	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1	6	30	14	70
2	8	40	20	100
3	6	30	17	85
4	11	55	18	90
5	7	35	14	70
6	6	30	16	80
7	6	30	14	70
8	11	55	16	80
9	7	35	16	80
10	11	55	17	85
11	7	35	16	80
12	5	25	15	75
13	6	30	17	85
14	8	40	14	70

ตาราง 14 (ต่อ)

ลำดับที่	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
15	10	50	16	80
16	14	70	20	100
17	7	35	17	85
18	4	20	14	70
19	8	40	15	75
20	12	60	20	100
21	13	65	20	100
22	13	65	18	90
23	7	35	16	80
24	8	40	15	75
25	6	30	16	80
26	6	30	16	80
27	7	35	17	85
28	7	35	15	75
29	9	45	16	80
30	8	40	12	60
31	6	30	16	80
32	8	40	17	85
33	9	45	17	85
34	8	40	18	90
35	11	55	18	90
36	8	40	17	85
37	11	55	18	90
ค่าเฉลี่ย	8.24		17.00	
ร้อยละ		41.22		82.16
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.44		1.86	

จากตาราง 14 คะแนนผลสัมฤทธิ์ของคะแนนเต็ม 20 คะแนน นักเรียนทำคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนสูงสุด 14 คะแนน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 70 คะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนต่ำสุด 5 คะแนน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25 คะแนน นักเรียนทำคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงสุด 20 คะแนน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนต่ำสุด 12 คะแนน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 60 สรุปว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกคน และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 36 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 37 คน

ตาราง 15 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 37 คน ที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง 37 คน

จำนวนนักเรียน (คน)	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์		คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 20 คะแนน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	เฉลี่ย	เฉลี่ย ร้อยละ
37	36	97.29	1	2.71	17.00	82.16

หมายเหตุ คะแนนที่ผ่านเกณฑ์ คือ นักเรียนทำคะแนนได้ร้อยละ 70 คะแนน ของคะแนนเต็ม

จากตาราง 15 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ค่าเฉลี่ย 17.00 ร้อยละ 82.16 นักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 36 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 1 คน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมืองปรากฏผลดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

การประเมิน	ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์				
	N	$\bar{X}$	S.D	t-test	P
ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (20คะแนน)	37	8.24	2.44	26.05	0.00
ผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (20คะแนน)	37	17.00	1.86		

จากตาราง 16 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน ค่าเฉลี่ย 8.24 และคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ค่าเฉลี่ย 17.00 สรุปได้ว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

จากการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวนนักเรียน 37 คน หลังจากที่ได้เรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง นักเรียนให้ความคิดเห็นสามารถสรุปได้ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 17 ความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากที่ได้เรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรม
วัดดอนเมือง

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
1	เรื่องที่เรียนเป็นเรื่องที่นักเรียนสนใจ	4.76	0.43	มากที่สุด
2	เรื่องที่เรียนทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการ ปฏิบัติงาน	4.78	0.42	มากที่สุด
3	นักเรียนสามารถนำเนื้อเรื่องที่เรียนไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.83	0.37	มากที่สุด
4	การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนได้ เหมาะสมกับเนื้อหาแต่ละเรื่องได้	4.73	0.45	มากที่สุด
5	นักเรียนได้ไปศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้ ท้องถิ่นในชุมชน	5.00	0	มากที่สุด
6	บรรยากาศในการเรียนรู้มีความเป็นกันเอง และสนุกสนาน	5.00	0	มากที่สุด
7	นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของ ตนเองและเพื่อนๆ ในชั้นเรียน	4.46	0.51	มาก
8	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียน การสอนในเรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง	4.92	0.28	มากที่สุด
9	นักเรียนมีความภูมิใจในผลงานของตนเอง และผู้อื่น	4.92	0.28	มากที่สุด
10	นักเรียนรู้สึกภูมิใจในศิลปกรรมท้องถิ่น	4.95	0.23	มากที่สุด
รวม		4.84	0.18	มากที่สุด

จากตาราง 17 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน
นักเรียน 37 คน หลังจากที่ได้เรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ในข้อนักเรียน
มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ความพึงพอใจที่นักเรียนได้ไปศึกษา

จากแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นและบรรยากาศในการเรียนรู้มีความเป็นกันเองและสนุกสนาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 5.00 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในเรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง และนักเรียนมีความภูมิใจในผลงานของตนเองและผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.92 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุดส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและเพื่อนๆ ในชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย 4.46 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด สรุปความพึงพอใจหลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องศิลปกรรมวัดดอนเมือง ค่าเฉลี่ยทั้งหมด 4.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.18 นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

เกณฑ์ในการพิจารณาการแปลความหมายของคะแนนค่าเฉลี่ย

- 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
- 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีความพึงพอใจระดับมาก
- 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีความพึงพอใจระดับน้อย
- 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีความพึงพอใจระดับน้อยมาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัย เชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พร้อมทั้งเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง และศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนหลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) เขตดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 37 คน โดยวิธีการสุ่มโดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มและการดำเนินการวิจัย โดยมีการทำแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง พร้อมทั้งทำแบบฝึกหัด ปฏิบัติผลงานและนำเสนอผลงานในระหว่างการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เมื่อศึกษาเสร็จทำแบบทดสอบหลังเรียน และทำแบบประเมินความพึงพอใจ จึงนำข้อมูลคะแนนทั้งหมดมาวิเคราะห์ทางสถิติให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

1. สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1.1 ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รายวิชาทัศนศิลป์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ มีแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 7 แผน เวลาเรียน 10 ชั่วโมง และจากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน ค่าเฉลี่ย 8.24 และคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ค่าเฉลี่ย 17.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้

1.3 ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ค่าเฉลี่ยทั้งหมด 4.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.18 นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

2. อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายได้ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

2.1 ประเด็นขั้นตอนการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

จากการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมืองพบว่าทุกขั้นตอนในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีความสำคัญ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน ทำการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อให้ได้สาระการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด ตามสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด นำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน แล้วจึงนำไปจัดทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตัวเอง 5 ขั้นตอน มาจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้ คือ ขั้นที่ 1 ขั้นจุดประกายความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือเรียนรู้ตามแผน ขั้นที่ 4 นำเสนอข้อมูลสรุปความรู้ และขั้นที่ 5 ขั้นจัดทำชิ้นงาน

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง โดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร เก็บข้อมูล จากผู้รู้ในชุมชน มากำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้เหมาะสมกับผู้เรียนโดยต้องคำนึงถึงมาตรฐาน ตัวชี้วัด และยังต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหาของศิลปกรรมวัดดอนเมือง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง การกำหนดผลที่คาดหวังของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ทำการปรับเปลี่ยนและแก้ไขหลายรอบ เพราะเนื้อหาเกินไปไม่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จึงขอคำปรึกษาจากฝ่ายวิชาการในโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ และครูผู้สอนในรายวิชาทัศนศิลป์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงให้เหมาะสมมากขึ้น

แผนการจัดการเรียนรู้แบ่งออกเป็นแผนการสอน จำนวน 7 แผน ใช้เวลา 10 ชั่วโมง ใช้ในรายวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ แผนการสอนบางแผนอาจมีการเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมให้กระชับมากขึ้นเพื่อเหมาะสมกับเวลาเรียน ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมงเรียน ต่อ 1 สัปดาห์ แต่ถ้ามีกิจกรรมทางโรงเรียนตรงกับชั่วโมงสอนจะต้องเลื่อนการสอนออกไปเป็นสัปดาห์หน้า ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้เป็นครูผู้สอนเองจึงมีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เข้ากับสถานการณ์นั้น

ในการปฏิบัติกิจกรรมจากแผนการจัดการเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ประเภทของศิลปกรรมวัดดอนเมือง ตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเองใน ขั้นลงมือเรียนรู้ตามแผน จากการให้ผู้เรียนร่วมกันลงมือเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ด้วยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล โดยผู้เรียนได้ไปศึกษาศิลปกรรมที่วัดดอนเมือง นักเรียนได้ศึกษาประเภทของงานทัศนศิลป์ คือ สถาปัตยกรรมไทย ประติมากรรมไทย และจิตรกรรมไทยในวัดดอนเมือง ในการศึกษาหาข้อมูลของนักเรียนได้ไปชมศิลปกรรมในวัดดอนเมือง เช่น พระอุโบสถ พระวิหาร หอระฆัง พระเจดีย์ หอพระไตรปิฎก และภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ

แต่ส่วนของพระวิหารนักเรียนไม่สามารถเข้าชมด้านในได้เพราะทางวัดดอนเมืองได้เก็บพระพุทธรูปที่สำคัญไว้มากมาย ทาง วัดไม่สามารถเปิดให้นักเรียนได้เข้าไปชมนักเรียนจึงได้ศึกษาแค่ภายนอกพระวิหาร

2.2 ประเด็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

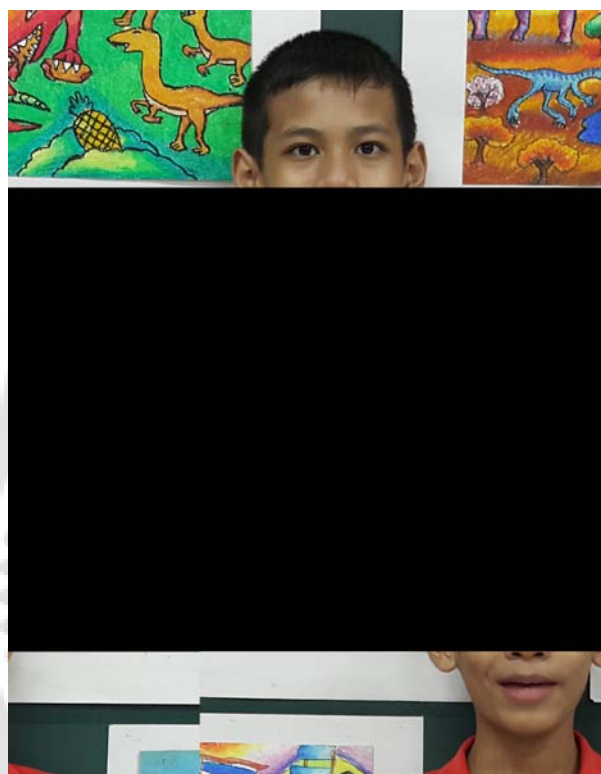
จากการศึกษาและวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์จากคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีเกี่ยวกับศิลปกรรมวัดดอนเมือง

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ของจำนวนนักเรียน 37 คน คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน นักเรียนต้องผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 มีนักเรียนเรียน 36 คน ผ่านเกณฑ์ มีจำนวนนักเรียน 1 คน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ได้ ร้อยละ 60 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สาเหตุนักเรียนที่ไม่ ผ่านเกณฑ์ พบว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ขาดความสนใจในการเรียน ไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน บางครั้งชอบชวนเพื่อนคุย ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในขณะปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ ซึ่งผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนเอง ต้องตักเตือนบ่อยๆ และในการทำแบบทดสอบนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ขาดความรอบคอบและไม่ตั้งใจในการทำข้อสอบ สาเหตุนี้อาจทำให้ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ได้

2.3 ประเด็นวิเคราะห์ผลงานนักเรียน

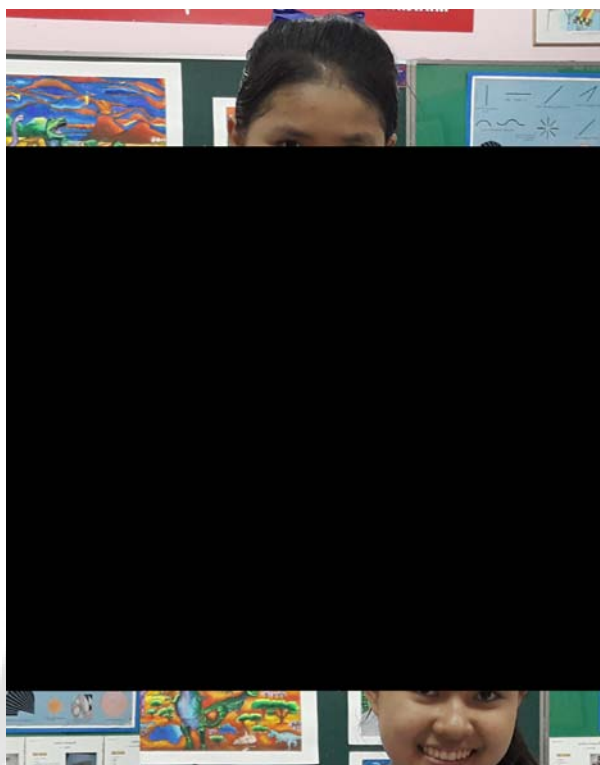
การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการปฏิบัติงานโดยการสร้างผลงานใน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ทำการสอนด้วยตนเอง ในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน จากคำถาม ให้นักเรียนดูภาพจิตรกรรมฝาผนัง งานประติมากรรม และงานสถาปัตยกรรม ในวัดดอนเมือง ให้ช่วยแสดงความคิดเห็น จากคำถาม ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาเนื้อหา เรื่อง ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม นำมาเขียนแผนที่ความคิด และนำเสนอแผนที่ความคิดของตนเองได้ ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 1 ชั่วโมง นักเรียนเขียนแผนที่ความคิดไม่เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ครูให้นักเรียนทำการบ้านและนำมาส่งในชั่วโมงเรียนถัดไป ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหน่วยที่ 2 ควรปรับจากระยะเวลาการเรียนการสอนจาก 1 ชั่วโมง เป็น 2 ชั่วโมง เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติงาน เสร็จในเวลาที่กำหนด และมีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ประเภทของงานทัศนศิลป์ ในวัดดอนเมือง นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ ศิลปกรรม ดังนี้งานสถาปัตยกรรมไทย งานประติมากรรมไทย และงานจิตรกรรมไทยใน วัดดอนเมือง นักเรียนได้เรียนรู้ศิลปกรรมวัดดอนเมืองในสถานที่จริง ศึกษาเพิ่มเติมจากการสอบถามผู้รู้ และใบความรู้โดยการหาความรู้ด้วยตนเอง นำมาจัดทำเป็นผลงานการวาดภาพและนำเสนอผลงานจาก ความคิดสร้างสรรค์ และเทคนิควิธีการของตนเอง โดยยกตัวอย่างผลงานของนักเรียน ดังนี้

ภาพประกอบ 15 นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานการวาดภาพพระอุโบสถวัดดอนเมือง

จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานของตนเอง นักเรียนจับดินสอวาดลายเส้นได้อย่างมั่นใจ วาดภาพเนื้อหาที่น่าสนใจและเพิ่มเติมพื้นหลังได้อย่างเหมาะสมกับพระอุโบสถวัดดอนเมือง จัดภาพมีความสมบูรณ์ การใช้เทคนิคการระบายสีนักเรียนเลือกใช้สีโปสเตอร์ ระบายสีโดยดูรูปแบบจากของจริงและผสมผสานตามจินตนาการของตนเอง นักเรียนสามารถผสมสีโปสเตอร์สีต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ลงสีโดยมีการกำหนดความเข้มความอ่อนแสงเงาในภาพ และตัดเส้นผลงานได้อย่างมั่นใจ ผลงานมีความสวยงาม ในระหว่างการปฏิบัติงานผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนได้สังเกตว่าเจ้าของผลงานมีความรับผิดชอบ ในการทำงานนอกจากในเวลาเรียนแล้วยังทำงานในเวลาว่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์มีระเบียบวินัยเป็นอย่างดี มีการนำเสนอผลงานบอกแนวคิดและขั้นตอนการทำงานของตนเองได้ดี ทำให้ผลงานของนักเรียนได้คะแนนเต็ม 20 คะแนน

ภาพประกอบ 16 นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานการวาดภาพพระอุโบสถวัดดอนเมือง

จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยพบว่า การสร้างผลงานของตนเองนักเรียนวาดภาพได้ วาดภาพเนื้อหาที่น่าสนใจและเพิ่มเติมพื้นหลังได้อย่างเหมาะสมกับพระอุโบสถวัดดอนเมือง นักเรียนยังได้ถามความคิดเห็นในการจัดภาพมีความสมบูรณ์จากเพื่อนๆ จนจัดภาพได้อย่างสมบูรณ์ การใช้เทคนิคการระบายสีนักเรียนเลือกใช้สีโปสเตอร์ โดยดูรูปแบบจากพระอุโบสถ วัดดอนเมืองของจริงและเลือกสีตามความคิดของตนเองให้สอดคล้องกับผลงานได้ สามารถผสมสีโปสเตอร์ได้ด้วยตนเอง หลากหลายสี มีการกำหนดแสงเงาในการระบายสีภาพตกแต่งผลงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ของตนเองโดยใช้พู่กันขนาดต่างๆ ได้ และสามารถตัดเส้นผลงานด้วยพู่กันได้อย่างมั่นใจ ผลงานมีความสวยงาม ในระหว่างการปฏิบัติงานเจ้าของผลงานมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรับผิดชอบในการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์มีระเบียบวินัยเป็นอย่างดี มีความพยายามในการทำงาน และนำเสนอผลงานของตนเองได้ ผลงานสำเร็จของนักเรียนมีความประณีต สวยงาม ทำให้ผลงานของนักเรียนได้คะแนนเต็ม 20 คะแนน

ภาพประกอบ 17 นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานการวาดภาพพระอุโบสถวัดดอนเมือง

จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนร่างภาพได้อย่างมั่นใจ มีการจัดภาพได้อย่างสมบูรณ์ เนื้อหาที่น่าสนใจและเพิ่มเติมพื้นหลังได้อย่างเหมาะสมเป็นธรรมชาติ และเติมบรรยากาศในภาพให้น่าสนใจ การใช้เทคนิคการระบายสีนักเรียนเลือกใช้สีโปสเตอร์ สามารถผสมสีโปสเตอร์ได้หลากหลายสี มีการกำหนดแสงเงาในการระบายสีภาพ เลือกใช้สีตัดกันในภาพให้มีความโดดเด่น ตกแต่งผลงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง และสามารถตัดเส้นผลงานอย่างมั่นใจ ผลงานมีความสวยงาม มีความอดทนในการทำงาน มีความรับผิดชอบในการทำงานเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์มีระเบียบวินัยเป็นอย่างดี กล้าซักถาม แสดงความคิดเห็นในการทำงานและการปรับปรุงผลงานของตนเอง และนำเสนอผลงานตามแนวความคิด และขั้นตอนการทำงานของตนเองได้ ผลงานนี้สำเร็จมีความความประณีตสวยงาม ทำให้ผลงานของนักเรียนได้คะแนนเต็ม 20 คะแนน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การจัดนิทรรศการ นักเรียนไม่ได้จัดนิทรรศการผลงานของตนเองที่โรงเรียน ตามในแผนผังฟ้าวิชาการ เป็นการจัดนิทรรศการวันวิชาการของโรงเรียนใน 1 ปีการศึกษา เพราะสาเหตุจากโรงเรียนติดการประเมินจากทางหน่วยงานทางภายในของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ทำให้นักเรียนไม่ได้จัดนิทรรศการร่วมกับทางโรงเรียน แต่ครูได้ปรับเปลี่ยนกิจกรรมโดยให้นักเรียนไป

นำเสนอผลงานของตนเองที่วัดดอนเมือง เป็นการนำเสนอผลงานด้วยตนเอง ให้นักเรียนและคนในชุมชนที่สนใจได้ชื่นชมผลงานของนักเรียน ได้สอบถามพูดคุยกับนักเรียนที่เป็นเจ้าของผลงาน และนักเรียนมีความสุขสนุกสนานและได้ประสบการณ์ตรงจากการนำเสนอผลงานครั้งนี้

ภาพประกอบ 18 นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเอง

จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยพบว่า ตัวอย่างผลงานที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัตินั้น นักเรียนมีความเข้าใจในการเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง โดยสร้างสรรค์ผลงานตามเทคนิควิธีการของตนเอง มีคุณลักษณะนิสัยในการทำงานที่ดี ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามัคคี ให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ด้วยตนเอง ค้นพบวิธีการสร้างชิ้นงานด้วยตนเอง และ นำเสนอ สรุปความรู้ ข้อค้นพบของผู้เรียนให้เป็นรูปธรรมในรูปแบบต่างๆ ตามความสนใจและแผนที่วางไว้ได้

2.4 ประเด็นความพึงพอใจ

จากการศึกษาความพึงพอใจ ของผู้เรียนพบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนหลังจากการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ดอนเมือง นักเรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งนักเรียนได้ไป ศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และบรรยากาศในการเรียนรู้มีความเป็นกันเองและสนุกสนาน นักเรียนได้ไปศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชนนำเนื้อเรื่องที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เกิดทักษะในการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผลงานของตนเองและเพื่อนๆ ในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ ต่อการจัดการเรียนการสอน และมีความภูมิใจในผลงานของตนเองและผู้อื่น แต่นักเรียนบางคนอยากให้เวลาเรียนมีมากกว่านี้ และอยากไปเรียนรู้ศิลปกรรมวัดอื่นๆ ที่อยู่ในชุมชนของตนเอง

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Learning by doing) ที่นำมาใช้ในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการของบุคคลที่สร้างความรู้ความเข้าใจด้วยประสบการณ์ของตนเอง ศึกษาค้นคว้า วางแผน สร้างกระบวนการทำงาน โดยใช้ความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสามารถแก้ไขปรับปรุงผลงานได้ด้วยตนเอง เป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง จะสังเกตเห็นได้จากผู้เรียนให้ความสนใจ กระตือรือร้น และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ สังเกตได้จากการแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน ในบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง สนุกสนาน ได้เข้าไปศึกษาในแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและเพื่อนๆ ทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจ และมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

ผลงานวิจัยการพัฒนาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมืองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชาพร เข้ม ทอง (2558: บทคัดย่อ) ที่พัฒนาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดโปรดเกศเชษฐาราม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียนและหลังเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสถิติระดับ .05 และจากการสอบถามความพึงพอใจนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การพัฒนาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ควรจัดให้กับผู้เรียนในระดับชั้นอื่นๆ
2. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระทัศนศิลป์ ควรมี การพัฒนาใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรียนรู้อบรมร่วมกับทักษะกระบวนการคิดในรูปแบบต่างๆ เช่น คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์
3. โรงเรียนสามารถพัฒนาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษาที่อยู่ในสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อให้นักเรียนได้เลือกตามความสนใจและความถนัด หรืออาจไปใช้ในการเรียนการสอนแบบโครงงานได้
4. สามารถนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ไปบูรณาการร่วมกับสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2539). **การนิเทศเพื่อการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. ในเอกสารชุดพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2538). **จากหลักสูตรสู่แผนการสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กฤษณ์ จันทรทัต. (2553). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระทัศนศิลป์ หน่วยภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง ว่าวไทยหลักสี่. สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กฤษฎา ยศรัฐ. (2546). **การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่โรงเรียน : กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี**. ปรินญานิพนธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จงจิตร เลิศวัฒนาพร. (2551). **การพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกิจกรรมโครงงานภาษาอังกฤษประกอบการประเมินตามสภาพจริง**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลศิริ. (2544). **การใช้ SPSS เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล**. (ม.ป.ท.: ม.ป.พ.)
- ชูศรี สุวรรณโชติ. (2544). **หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: อักษรไทย
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). **ระบบสื่อการสอน**. สื่อการสอนระดับประถมศึกษา ในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาญชัย อาจิณสมอาจาร (2542). **การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของเด็กประถมศึกษา**. สารพัฒนาหลักสูตร
- ณัฐญาพร ดอกจันทร์. (2555). **การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงผลงานบ้านเรือนอัมเร. สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทรงสมร ครูเลิศ. (2543). **ความพึงพอใจในการเรียนรู้กลุ่มวิชาเลขานุการของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทีศนา แหมมณี. (2554). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทวีศักดิ์ ไชยมาโย. (2537). **คู่มือการปฏิบัติการการจัดทำแผนการสอน**. นครพนม: หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครพนม.
- ทองพันธ์ นาสมบัติ. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี(งานประดิษฐ์) เรื่อง การสานกระติบข้าวจากต้นกก : กรณีศึกษา โรงเรียน สาราณ-ประภาศรี จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- อามร อุดมไพจิตรกุล. (2546). **จิตวิทยาสำหรับนักเศรษฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.
- นภดล ธนธรรมสถิต; และเพ็ญดาว ทองโกฏ. (2547). **ความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะในเขต 7**. อุบลราชธานี: กรมอนามัย, ศูนย์อนามัยที่ 7.
- นวลจิตต์ เขาวีรดิพงษ์; และคณะ. (2545). **การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- นิยม ทิพจักร. (2540). **การสร้างแผนการสอนที่เน้นกระบวนการวิชาสังคม (ส503) เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2539). **หลักการเขียนแผนการสอน**. สาระพัฒนาหลักสูตร.
- ประสิทธิ์ สอนเดช. (2544). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพลงพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ประสาธน์ เจริญเฉลิม. (2550, ตุลาคม-ธันวาคม). **การเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะ 7 ขั้น**. วารสารวิชาการ. 10(4): 25-30.
- ประเวศ วะสี. (2543). **แก้ไขความทุกข์ยากของแผ่นดิน. ในแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา**. สำนักงานกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2537). **การสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พจนา ทรัพย์สมาน. (2550). **การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2559). **รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง**. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2559, จาก www.pojana.com.

- พยุงค์ศักดิ์ นามวรรณ. (2537). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่สืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- พิชิต ฤทธิ์เจริญ. (2545). **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ : ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ครูศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- (2551). **รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง**. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2559, จาก www.pojiana.com
- พัฒนชีตา เดชครุฑ. (2558). **การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). **ปฏิวัติการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: มติชน.
- รุจิรี ภู่อารยะ. (2545). **การพัฒนาหลักสูตรตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2534). **การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2557). **จิตวิทยาสำหรับครู**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิชาพร เข้มทอง. (2558). **การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดโปรดเกศเชษฐาราม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). **พลังการเรียนรู้ : ในกระบวนทัศน์ใหม่**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2551). **ศิลปะพิจารณา สี่**. กรุงเทพฯ: อีแอนด์ไอคิว.
- วัฒนาพร ระบับทุกข์. (2543). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- วัลลภ กันทรัพย์. (2537, เมษายน- มิถุนายน). **การประเมินแนวการสอนหรือแผนการสอน. วารสารวิจัยทางการศึกษา**. 24(2).
- สงบ ลักษณะ. (2540). **จากหลักสูตรสู่แผนการสอน**. การวิจัยทางการศึกษา.
- สนอง อินละคร. (2535). **คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นกระบวนการ**. อุบลราชธานี: ม.ป.พ.
- สมนึก ภัททิยนันท์. (2546). **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- สมศักดิ์ สันธะระเวทย์. (2542). **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

- สมหมาย บุญญฤทธิ์. (2539). **การเขียนแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพโดยวิธีการศึกษา**
นอกห้องเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องการรวมกลุ่มสหกรณ์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
- มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สาลินี อุดมผล. (2542). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน**
เรื่อง การเจียรไนนิล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
- ศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สาวีณี แสงสุริยันต์; นาวิรัตน์ กิตติศรีปัญญา; ประคอง คำมัน; มนตรี แสงสุริยันต์; และวงเดือน
- นนท์สระเกษ. (2547). **ความพึงพอใจในการใช้บริการหน่วยราชการใน จังหวัด**
สกลนคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุพรรณิ ศรีโพธิ์. (2546). **การพัฒนาชุดกิจกรรมประเทืองปัญญาให้น้องนักวิทยาศาสตร์**
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ. ปรินญานิพนธ์
กศ.ม.(ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรพล เย็นเจริญ. (2543). **ความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาอาชีพธุรกิจของนักเรียนชั้น**
มัธยมศึกษาปีที่ 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปทุมคงคา สังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศรี วิทวัสชุตินกุล. (2547). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์**
เรื่อง การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**
พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- (2542). **นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ทำปกเจริญผล.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549). **แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ**
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2543). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 2.**
กรุงเทพฯ: ฝ่ายข่าว และวารสาร ศูนย์ประชาสัมพันธ์ สำนักงานฯ.
- สำนักงานเขตดอนเมือง. (ม.ป.ป.). **อินไซด์ดอนเมือง.** กรุงเทพฯ: ม.ป.ป.

- ศิริพร หงษ์พันธุ์. (2542). **การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน**. โปรแกรมเชิงวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏ นครราชสีมา.
- ศศิธร วิศพันธุ์. (2551). **การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ทัศนกรรมกรรณกเขาชวา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6**. ปรินญานิพนธ์ กศม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อมเรศ ศิลอาอ่อน. (2545, กุมภาพันธ์). **แนวความคิดการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. ถ่ายเอกสาร.
- อภิรักษ์ โกษะโยธิน. (2547). **ปฏิญญาวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์นโยบาย**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- อิทธิเดช น้อยไม้. (2545- 2546, พฤศจิกายน-มีนาคม). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐม บ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4**. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา 14(2): 43-54.
- เอี่ยมเดือน ถิ่นปัญญา. (2548). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง หมอลำกลอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนม่วงหวานพัฒนศึกษา จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ศษม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- Butler, Jerry E. (1996). **A Process for Effective Graphic Curriculum Development**. Dissertation Abstracts International.
- Vivian Tawang. (1995). **Curriculum Development and Cognitive Style: Cultural Competency in Genetic Counseling**. Dissertation Abstracts International.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ประวัติความเป็นมาของวัดดอนเมือง

และงานศิลปกรรมประเภทต่างๆภายในวัดดอนเมือง

ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

ประวัติความเป็นมาของวัดดอนเมือง

วัดดอนเมือง เป็นวัดที่ได้ตั้งชื่อกันมาแต่ดั้งเดิมเพราะพื้นที่ในบริเวณนี้เป็นที่ราบสูง เดิมเรียกกันว่า "ดอนอีเหี้ยว" เพราะมีฝูงเหี้ยวบินมารวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ต่อมาเมื่อมีกองบินทหารบกมาตั้ง(กองทัพอากาศปัจจุบันนี้) จึงเรียกว่า "ดอนเมือง" วัดนี้จึงมีชื่อเรียกว่า วัดดอนเมือง มีฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ และถือเป็นวัดที่เก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่ช่วงสมัยรัชกาลที่ 6

ภาพประกอบ 19 วัดดอนเมือง พระอารามหลวงชั้นตรีเป็นวัดสำคัญในชุมชนที่ประชาชนดอนเมืองมาประกอบพิธีในวันสำคัญต่างๆ ทางพุทธศาสนา

ภาพประกอบ 20 วัดดอนเมือง พระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญ และถือเป็นวัดที่เก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่ช่วงสมัยรัชกาลที่ 6

ดอนเมือง เป็นพื้นที่ ๆ ราบสูงน้ำท่วมไม่ถึง อยู่ทางตอนเหนือของกรุงเทพมหานคร เดิมเป็น พื้นที่ ป่าสะแกและทุ่งนา เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าต่าง ๆ เช่น ช้าง เป็นต้น เดิมพื้นที่บริเวณนี้มีชื่อเรียกว่า ดอนอิเหี่ยว เนื่องจากมีนกเหี่ยวและนกแร้งอาศัยหากินอยู่เป็นจำนวนมาก มีจำนวนประชากรอาศัย อยู่ราว 50 หลังคาเรือน โดยมากจะอาศัยอยู่ตามริมท่าอากาศยานดอนเมืองในปัจจุบัน และริมคลอง เปรมประชากร การคมนาคมมีแต่เพียงทางรถไฟที่จะเข้ากรุงเทพมหานคร หรือออกไปสู่ต่างจังหวัด เท่านั้น

ภาพประกอบ 21 ภาพในสมัยอดีตของดอนเมืองที่ยังมีทุ่งนาในพื้นที่รอบๆ

ภาพประกอบ 22 ภาพในสมัยอดีตของดอนเมืองที่อยู่ติดถนนวิภาวดีรังสิต

ภาพประกอบ 23 ในสมัยอดีตดอนเมือง ที่ติดถนนวิภาวดีและทางรถไฟที่มุ่งหน้าสู่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2469 ทางกรมได้พิจารณาจัดตั้งกองการบิน สังกัดกองทัพบกขึ้นซึ่งภายหลังได้ยกฐานะเป็นกองทัพอากาศ พร้อมทั้งได้ขอพระราชทานเปลี่ยนชื่อจากดอนอิเหน่ ยวเป็นชื่อดอนเมือง โดยอยู่ในฐานะตำบลดอนเมือง และต่อมาเป็นตำบลตลาดบางเขน อำเภอบางเขน จังหวัดพระนคร

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติจัดตั้ง กรุงเทพมหานคร ขึ้นแทนที่นครหลวงกรุงเทพธนบุรีซึ่งเกิดจากการรวมกันของจังหวัดพระนครและ จังหวัดธนบุรี อำเภอบางเขนได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเขตบางเขน ส่วนตำบลต่าง ๆ ในท้องที่ที่มีฐานะเป็นแขวง

ภายหลังพื้นที่เขตบางเขนมีความเจริญและมีประชากรหนาแน่นขึ้น พื้นที่บางแห่งอยู่ไกลจากสำนักงานเขต กระทรวงมหาดไทยจึงได้รวมแขวงสีกัน แขวงทุ่งสองห้อง และแขวงตลาดบางเขนจัดตั้งเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2532 จากนั้นก็ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตดอนเมืองและจัดตั้ง เขตหลักสี่ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ทำให้แขวงตลาดบางเขนถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน คือส่วนที่แยกไปรวมกับเขตหลักสี่กับส่วนที่ยังอยู่ในเขตดอนเมือง ต่อมากรุงเทพมหานครจึงประกาศจัดตั้งแขวงสีกันเต็มพื้นที่เขตดอนเมือง โดยรวมพื้นที่แขวงตลาดบางเขนเดิมเข้าไว้ด้วยเพื่อความชัดเจนในการปกครอง

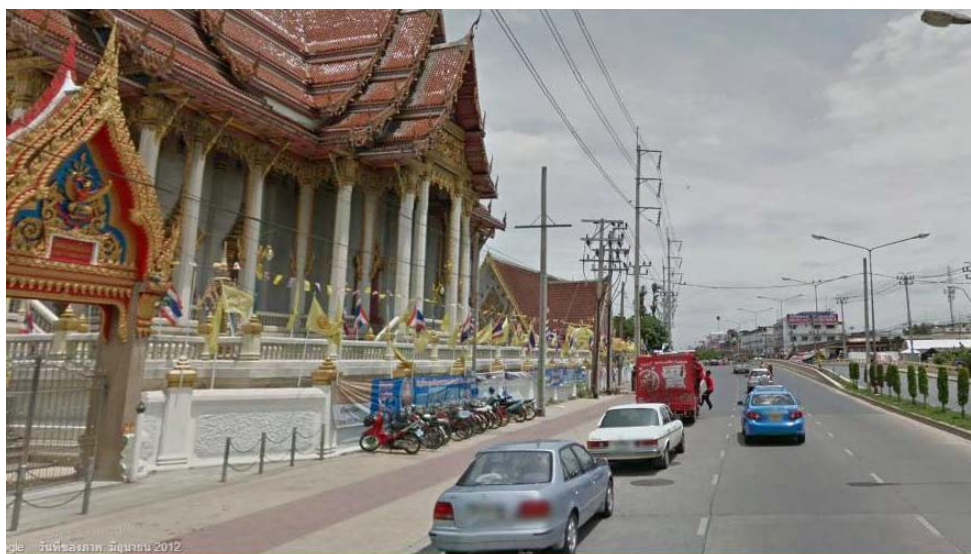
เนื่องด้วยยังไม่มีประกาศกำหนดแนวพื้นที่แขวงให้มีความชัดเจนแน่นอน ทำให้เกิดความสับสนแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน กรุงเทพมหานครจึงเปลี่ยนแปลงพื้นที่แขวงสีกัน และตั้งแขวงดอนเมืองและแขวงสนามบินขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2552

ภาพประกอบ 24 ปัจจุบันด้านหน้าทางเข้าวัดดอนเมืองตรงไปข้ามกับสถานีรถไฟดอนเมืองและ
สนามบินดอนเมือง

ภาพประกอบ 25 ปัจจุบันบรรยากาศตติริมถนนทางด้านหน้าใกล้ทางเข้าวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 26 สถานที่รอบๆ ภายนอกวัดดอนเมือง เป็นถนนสองประภา

ประวัติในการสร้างวัด ดอนเมืองนั้น ที่ดินของวัดนี้เป็นที่ของเศรษฐีคนหนึ่ง ซึ่งมีบรรดาศักดิ์เป็นหมื่นอาหาญในสมัยนั้น ประชาชนเรียกกันว่า“เสมียนภู” เป็นผู้ที่มีที่ดินมากในคราวนั้น ได้ยกที่ดินแปลงนี้ให้เป็นที่ตั้งสร้างวัด หลังจากที่มีรัฐบาลได้สร้างทางรถไฟสายเหนือ

วัดดอนเมืองได้เริ่ม สร้างขึ้นในราวปี พ.ศ.2438 โดยพระอาจารย์จ๊ะ ท่านเป็นชาวมอญ และเป็นพระที่เดินทางมาด้วยเรือมาจอดพักอาศัยในคลองเปรมประชากร ในสมัยนั้นชาวบ้านมีไม่มากนัก เมื่อเห็นพระมาจอดเรือพักอยู่ ต่างก็นำอาหารมาถวาย ต่อมาเมื่อมีจิตศรัทธาเลื่อมใส ก็ได้ช่วยกันปลูกสร้างเป็นกุฏิให้เป็นที่อยู่ โดยใช้ไม้ไผ่ทำเป็นโครงสร้าง พื้นใช้ไม้ไผ่สับเป็นฟากปู หลังคาและฝาผนังด้วยปรีอ ถวาย 1 หลังต่อมาก็ได้ช่วยกันปลูกศาลาทำบุญขึ้นอีก 1 หลัง ยกพื้นสูงเป็นอาสน์สงฆ์ สำหรับพระนั่ง ส่วนชาวบ้านที่มาทำบุญคงนั่งกับพื้นเหมือนกับการทำบุญกับพระ ถูรงค์กลางทุ่งนา หลังคาทำด้วยปรีอเช่นเดียวกัน

ในสมัยนั้นทุ่งนาเต็มไปด้วยป่าปรีอ หรือธูปฤาษี และป่าแถมต้นอ้อสูงท่วมศีรษะ ทำให้มีช้างมากมายเข้ามาอาละวาดและเหยียบผู้หญิงตายไป 1 คน สาเหตุเนื่องจากหญิงคนนั้นปากไม่ดี ได้ด่าช้างต่างๆ นานา เมื่อช้างมากินต้นข้าว เล็กๆ น้อยๆ ของตน ช้างจึงมาเหยียบเสียตายในโอกาสต่อมา นอกจากนั้นยังถูกลาไปพังกุฏิพระเข้าอีก 1 หลัง เป็นเหตุให้พระต้องหนีทำให้วัดร้างไปชั่วระยะหนึ่ง

ภาพประกอบ 27 ฐปฤาษี หรือกกช้าง ชื่ออื่นๆ คือ กกรูป หญ้าสลาบลหวง เพื้อ ปรีอ

ภาพประกอบ 28 ฐปฤาษีหรือปรีอที่ชาวบ้านนำมาปรุงหลังคาภูมิของพระอาจารย์จ๊ะ ในวัดดอนเมือง สมัยอดีต

ปรีอหรือฐปฤาษีเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยวที่เป็น ไม้ล้มลุกชนิดหนึ่ง อายุหลายปี มีถิ่นกำเนิดในทวีป ยุโรปและอเมริกา เป็นไม้ล้มลุกอายุหลายปี ตั้งตรง ดอกมีจำนวนมาก ติดกันแน่น สีน้ำตาล ลักษณะ คล้ายรูปดอกใหญ่ก้านช่อดอกกลมแข็งใบยาวและเหนียว นิยมใช้ทำเครื่องจักสาน เช่น เสื่อ ตะกร้า ใช้

มุงหลังคา และทำ เชือก ดอกแก้งัดมีขนปุยนุ่มมือลักษณะคล้ายปุยนุ่มจึงนิยมใช้แทนขน ยอดอ่อนกินได้ทั้งสดและทำให้สุก ช่อดอกปักกินได้ แป้งที่ได้จากลำต้นได้ดินและรากใช้บริโภคได้เช่นกัน

ศิลปกรรมภายในวัดดอนเมือง

ศิลปกรรมไทย ไม่ว่าจะเป็นงานเขียนภาพ งานปั้น งานแกะสลัก ซึ่งสำเร็จขึ้น ด้วยความคิด และฝีมือของศิลปิน ช่างไทยโบราณ ปัจจุบันนับเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม และเป็นมรดกอันล้ำค่า สืบต่อเนื่องกันมา หากดูได้ใกล้ ๆ ตัว ได้ เช่น อยู่ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีจำนวนมากมายด้วยกัน ศิลปกรรมนั้นนอกจากนักโบราณคดี ช่างศิลปกรรม บุคคลต่างๆ ที่สร้างงานศิลปกรรม ปรากฏให้เห็นทั่วไปตามวัดหรือพระราชวังบางแห่ง เพราะเราทราบดีอยู่แล้วว่า วัดเป็นสถานที่รวมศิลปกรรมต่าง ๆ ทุกประเภท เป็นศูนย์รวมของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ที่จะไปฟังธรรม ไปศึกษาหาความรู้ ไปพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรามีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ก็ต้องมีการสร้างวัดควบคู่ไปกับ ด้วยศิลปกรรม ด้วย ศิลปกรรมในวัดแสดงเอกลักษณ์ของศาสนาพุทธ ประเพณีและวัฒนธรรมไทย และการสร้างวัดนั้นผู้สร้าง ท่อมหาปัญญาความคิด กำลังกาย กำลังทรัพย์ สร้างสรรค์ทุกสิ่งทุกอย่างให้วิเศษสุด สำคัญที่สุด สวยงามที่สุด เป็นการยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนาที่มีคุณค่าต่อศิลปกรรมของไทยด้วย

ประเภทของงานศิลปกรรมในวัดดอนเมือง มีดังนี้

1. งานจิตรกรรมไทยในวัดดอนเมือง

จิตรกรรมไทย หมายถึง ภาพเขียนที่มีลักษณะเป็นแบบอย่างของไทย ที่แตกต่าง จากศิลปะของชนชาติอื่นอย่างชัดเจน ถึงแม้จะมีอิทธิพลศิลปะของชาติอื่นอยู่บ้าง แต่ก็สามารถ ดัดแปลง คลี่คลาย ตัดทอน หรือเพิ่มเติมจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของ ตนเองได้อย่างสวยงาม ลงตัว น่าภาคภูมิใจและมีวิวัฒนาการทางด้านรูปแบบ และวิธีการมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

จิตรกรรมไทยในวัดดอนเมืองเป็น จิตรกรรมไทยแบบประเพณี (Thai Traditional Painting) เป็นศิลปะที่มีความประณีตสวยงาม แสดงความรู้ลึกซึ้งชีวิตจิตใจและความเป็นไทย ที่มีค วามอ่อนโยน ละมุนละไม สร้างสรรค์สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนได้ลักษณะประจำชาติ มีลักษณะประจำชาติที่มีลักษณะ และรูปแบบเป็นพิเศษ บนฝาผนังภายในอาคารที่เกี่ยวข้อง พุทธศาสนา และอาคารที่เกี่ยวข้อง โดยเขียนด้วย สีฝุ่น ตามกรรมวิธีของช่างเขียนไทยแต่โบราณ เนื้อหาที่เขียนมักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ พุทธประวัติ เขียนประดับผนัง พระอุโบสถ วิหารอันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ประกอบพิธีทางศาสนา ลักษณะจิตรกรรมไทยแบบประเพณีเป็นศิลปะ แบบอุดมคติ (Idealistic) ผสมเข้ากับเรื่องราวที่ กึ่ง ลึกลับมหัศจรรย์ ซึ่งคล้ายกับงาน เป็นภาพที่ระบายสีแบนเรียบ ด้วยสีค่อนข้างสดใส และมีการตัดเส้น เป็นภาพ 2 มิติ ให้ความรู้สึกเพียงด้านกว้างและยาว ไม่มีความลึก ไม่มีการใช้แสงและเงามาประกอบ จิตรกรรมไทยแบบประเพณีมีลักษณะพิเศษในการจัดวางภาพแบบเล่าเรื่องเป็นตอน ๆ ตามผนังช่อง

หน้าต่าง โดยรอบโบสถ์ วิหาร และผนังด้าน หน้าและหลังพระประธาน ภาพจิตรกรรมไทยมีการใช้สีแตกต่างกันออกไปตามยุคสมัย ทั้ง เอกรงค์ และพหุรงค์โดยเฉพาะการใช้สีหลายๆ สีแบบพหุรงค์นิยมมากใน สมัยรัตนโกสินทร์ และนำมาใช้ในจิตรกรรมวัดดอนเมือง ทำให้ภาพจิตรกรรมไทยมีความสวยงามและสีสันที่หลากหลายมากขึ้น

ลายไทย เป็นส่วนประกอบของภาพ จิตรกรรมวัดดอนเมือง เช่น ลายกระหนก ลายกระจัง ลายประจายาม ลายเครือเถา เป็นต้น หรือเป็นรูปที่มาจากความเชื่อและคตินิยม เช่น รูปคน รูป เทวดา รูปสัตว์ รูปยักษ์ เป็นต้น

ภาพประกอบ 29 จิตรกรรมไทยภายในพระอุโบสถวัดดอนเมืองเป็นภาพเกี่ยวกับพุทธประวัติเรื่องราวต่างๆ

รูปแบบลักษณะตัวภาพในจิตรกรรมไทยซึ่งจิตรกรไทยได้สร้างสรรค์ออกแบบไว้เป็นรูปแบบอุดมคติเป็นภาพ 2 มิติ โดยนำสิ่งใกล้ไว้ตอนล่างของภาพ สิ่งไกลไว้ตอนบนของภาพ ที่แสดงออกทางความคิดให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและความสำคัญของภาพเนื้อหาพุทธประวัติเรื่องราวต่างๆจะมีลักษณะเด่นงามสง่าด้วยสีลาอันชัดช้อย แสดงอารมณ์ความรู้สึกปิติยินดี หรือเศร้าโศกเสียใจ สำหรับพวกรชาวบ้านธรรมดาสามัญก็จะเน้นความตลกขบขัน สนุกสนานว่าเรื่องหรือเศร้าเสียใจออกทางใบหน้า ลักษณะจิตรกรรมของวัดดอนเมืองเป็น การวาดภาพ ทศนียภาพ (perspective) ตามแบบ ตะวันตก เป็นการวาดภาพแสดงระยะใกล้ไกล แบบสามมิติ เป็นลักษณะมุมมองแบบตานกมอง (Bird's eye view) คือ การมองจากที่สูงลงมาที่ในภาพพุทธประวัติได้อย่างทั่วถึงโดยไม่บังหรือทับซ้อนกันเหมือนกับภาพจิตรกรรมสากลโดยทั่วไป จึงนับเป็นความชาญฉลาดของช่างไทย ที่สามารถสร้างสรรค์งานจิตรกรรมที่มีคุณค่าเป็นลักษณะเฉพาะตัว

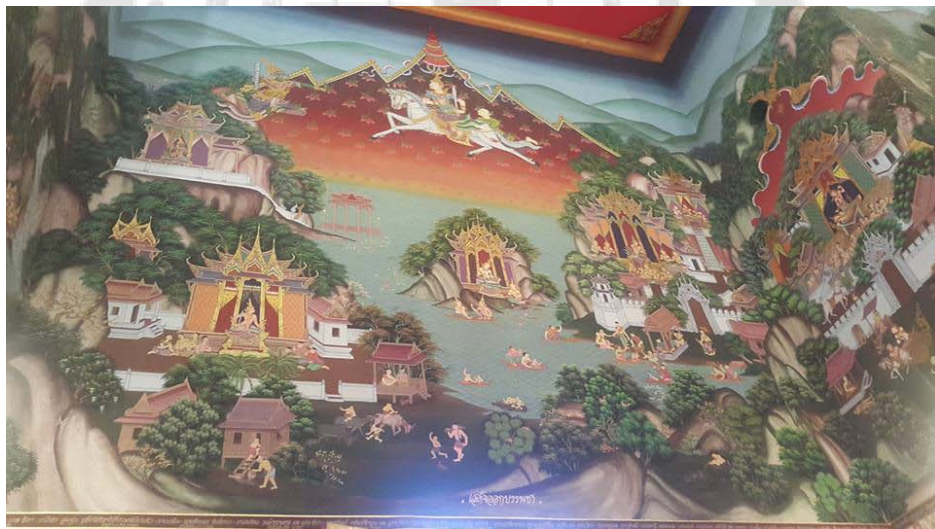
ภาพประกอบ 30 การใช้สีหลายๆ สีแบบพหุรงค์ภาพจิตรกรรมไทยมีความสวยงามและสีสันที่หลากหลายมากขึ้น

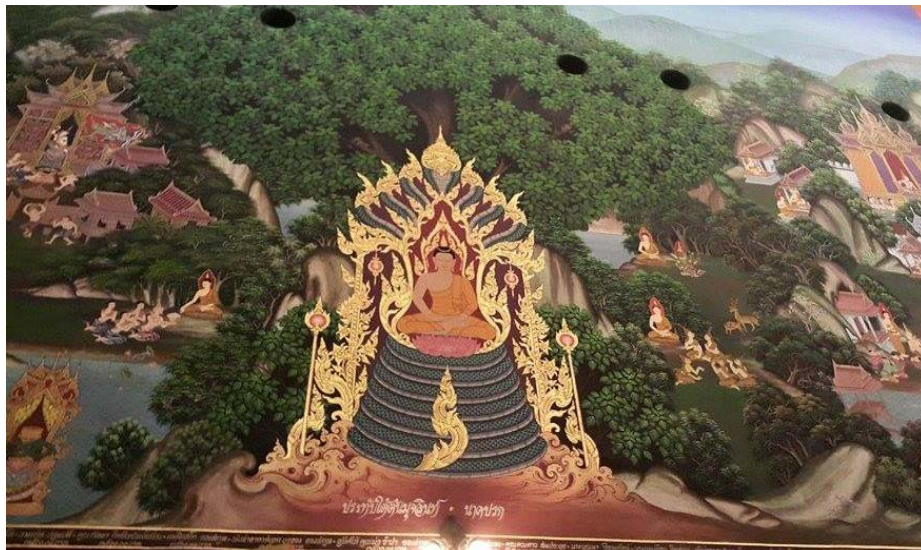
ภาพประกอบ 31 ภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาพุทธเรื่องราวของพระพุทธเจ้าที่พระพุทธองค์ได้ตอบคำถามแก่เหล่ากษัตริย์ เทวดา พระอรหันต์

ภาพประกอบ 32 จิตรกรรมไทยภาพพุทธประวัติเหล่าเทวดาพระอินทร์ไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า

ภาพประกอบ 33 ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดดอนเมืองแสดงลักษณะแบบตานอกมอง
แสดงถึงการมองเห็นได้ทุกอย่างในภาพ

ภาพประกอบ 34 ภาพแสดงถึงพระพุทธเจ้าพระพุทธองค์เสด็จประทับเสวยวิมุตติสุข ณ ร่มไม้ชปาไล
นิโครธมีพญานาคพันรอบพระวรกาย และเบื้องบนก็มีหัวพญานาคแผ่พังพานปกคลุมอีกด้วย
ส่วนรอบๆเป็นพุทธประวัติเรื่องราวต่างๆ

ภาพประกอบ 35 เนื้อหาพุทธประวัติในภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดดอนเมืองจะเป็นภาพเขียน
เรื่องราวพุทธประวัติรอบฝาผนังในพระอุโบสถทั้งสองด้าน

ภาพประกอบ 36 ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดดอนเมืองยังแสดงถึงการดำเนินชีวิตของ
คนไทยสมัยก่อนประกอบในการแสดงเรื่องราวพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า

2. งานประติมากรรมไทยในวัดดอนเมือง

ประติมากรรมไทยของวัดดอนเมืองอยู่ในประติมากรรมร่วมสมัย คือ สมัยรัชกาลที่ 6 จนถึง
รัชกาลปัจจุบัน เป็นศิลปะที่มีผลสืบเนื่องมาจากความเจริญแบบตะวันตก เข้ามาในประเทศไทย ทำให้
เกิดแนวความคิดใหม่ ในการสร้างสรรค์ศิลปะ ศิลปะตะวันตกเข้ามาสู่ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย
และกำลังฝังรากลึกลงไปในสังคม และวัฒนธรรมไทย เริ่มตกแต่งงานจิตรกรรม และงานประติมากรรม
ภาพเหมือนมาก ขึ้น งานประติมากรรมไทยที่สร้างขึ้น เพื่อศาสนา ในการสร้าง ศาสนสถาน บัน
พระพุทธรูป ที่เคยกระทำกันมาถึงจุดเสื่อม โทรมลง แม้จะมีการทำกันอยู่ก็เป็นระดับพื้นบ้าน ที่
พยายามลอกเลียนสิ่งดีงามในยุคเก่าๆ ที่ตนนิยม ขาดอารมณ์ความรู้สึกทางการสร้างสรรค์ และไม่มี
รูปลักษณะที่เป็นแบบแผนเฉพาะยุคสมัย

ประติมากรรมสมัยใหม่ หลัง พ.ศ.2475 เป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ศิลปะ
ของเมืองไทย โดยมีการจัด มหาวิทยาลัยศิลปากร ภายใต้การอำนวยการโดยศาสตราจารย์คอร์ดราโด
เฟโรจี (ศิลป์ พีระศรี) เปิดการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาจิตรกรรมและประติมากรรมให้กับนักศึกษาไทย
ซึ่งท่านได้สร้างสรรค์ผลงานสำคัญๆ ที่คุณค่าทางด้านประติมากรรมไว้มากมาย เช่น พระพุทธรูปปาง
ลีลา ซึ่งประดิษฐานเป็นพระประธานที่พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระ
นเรศวรมหาราช จังหวัดสุพรรณบุรี พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ที่วงเวียนใหญ่
พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ที่เชิงสะพานปทุม บรมราชา
นุสรณ์ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา รูปปั้นหล่อประกอบอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ รูปปั้น
ระดับอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เป็นต้น

พระประธานในพระอุโบสถภายในวัดดอนเมือง เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ หน้าตักกว้าง 69 นิ้ว พุทธลักษณะงดงาม ซึ่งสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี เสด็จฯ เป็นองค์ประธานทรงเททองหล่อเมื่อ พ.ศ.2536 ในการเททองหล่อพุทธรูปพระประธานในพระอุโบสถ วัดดอนเมืองนี้ พลอากาศเอกวรนาถ อภิจักรี ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้ริเริ่ม และกราบบังคมทูล อัญเชิญเสด็จ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นประธานเททอง แต่สมเด็จพระนางเจ้าฯ โปรดกระหม่อมให้พระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์

ภาพประกอบ 37 พระประธานในพระอุโบสถภายในวัดดอนเมือง เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ

ภาพประกอบ 38 พระประธานในพระอุโบสถหล่อด้วยทอง และมีพระพุทธรูปประดับฐานโดยรอบด้าน
พื้นหลังแสดงถึงภาพพุทธประวัติประกอบสองข้างกับองค์พระประธาน

3. สถาปัตยกรรมไทยในวัดดอนเมือง

สถาปัตยกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัชกาลที่ 6 เป็นยุคที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก วิชาศิลปะสถาปัตยกรรม เริ่มเป็นที่รู้จัก ประเทศไทยขยายการติดต่อการค้ากับประเทศตะวันตก มากขึ้น ช่างไทยในสมัยนั้นร่วมงานหรือปฏิบัติงานภายใต้การดำเนินงานชาวตะวันตก จึงได้เรียนรู้ ความชำนาญทางการออกแบบก่อสร้างแบบสากลจากช่างชาวตะวันตก เป็นยุคบ้านเมืองสงบราบรื่น เศรษฐกิจดี ชาวเมืองนิยมความประณีตงดงาม ประทศประชันความหรูหราของเรือนแบบตะวันตก ได้รับอิทธิพลจากบ้านวิกตอเรียนของอังกฤษ โดยเฉพาะการตกแต่งด้วยลายฉลุที่เรียกว่าขนมปังขิง (gingerbread) เล่นรูปทรงตัวห้องมุขหูกหรือแปดเหลี่ยม ผลงานงานสถาปัตยกรรมภายในวัดดอนเมือง ประกอบด้วย

3.1 พระอุโบสถ ลักษณะแบบจตุรมุข ขนาดกว้าง 9 เมตรยาว 25 เมตร หลังคามุง กระเบื้องเคลือบกาบกล้วย ประติมากรรมหน้าต่างไม้สักแกะสลักลายกนกเปลวเพลิงปิดทองงดงาม ซึ่ง ก่อสร้างขึ้นใหม่ เมื่อ พ.ศ.2532 แทนหลังเดิม ที่ชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา ด้วยสถาปัตยกรรมไทย ทั้งหลังภายในประดิษฐานพระพุทธรูปสี่หิรัญคัลปาลองค์ และภาพจิตรกรรมฝาผนังซึ่งแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับ พุทธประวัติไว้อย่างสวยงามสมฝีมือช่างยุคร่วมสมัยรัตนโกสินทร์

ภาพประกอบ 39 อ่างบัวขนาดใหญ่มีดอกบัวหลากหลายสีและมีรูปปั้นพญานาคตกแต่งภายในอ่างรอบๆ

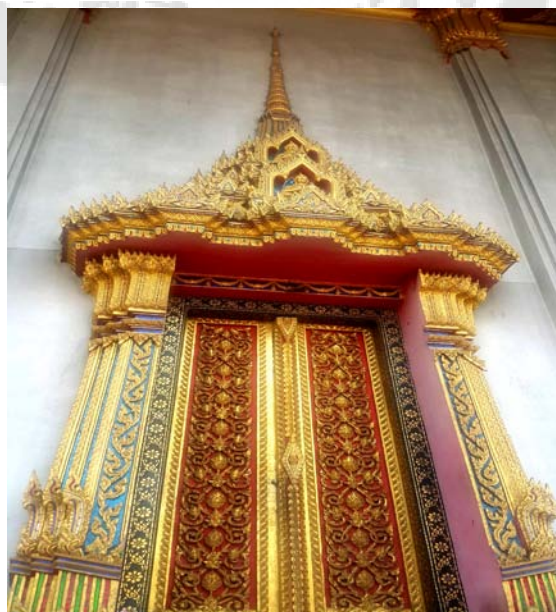
ภาพประกอบ 40 ทางขึ้นพระอุโบสถอยู่ทางด้านหน้าของวัดดอนเมืองมีพื้นที่ขึ้นลงบันไดขนาดใหญ่
มีทางขึ้นและทางลงรอบๆทางขึ้นพระอุโบสถจะมีรั้วเหล็กกันลื่นล้มไว้ทุกด้าน

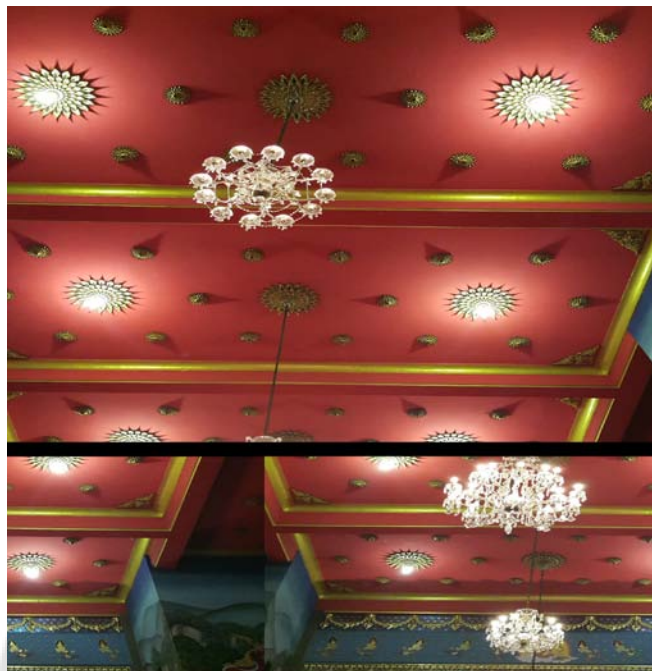
ภาพประกอบ 41 ทางขึ้นพระอุโบสถรอบตกแต่งด้วยรูปปั้นตัวสัตว์หลากหลายชนิด เช่น กวาง ช้าง เสือ

ภาพประกอบ 42 พระอุโบสถวัดดอนเมืองหลังคามุงกระเบื้องเคลือบกาบกล้วยเป็นกระเบื้องหลังคา
ดินเผาที่มีอายุยาวนาน หรืออีกชื่อที่รู้จักกันในชื่อของกระเบื้องลอนจะมีแผ่นกระเบื้อง 2 ชั้น คือ
ชั้นที่มีลักษณะแบนกับชั้นที่มีลักษณะเป็นแผ่นโค้งอยู่ในรูปครึ่งวงกลม เมื่อประกอบด้วยกันโดยใช้
วิธีมุงบนหลังคา จะได้หลังคาที่เป็นลอน สวยงามหลังคาที่มีคุณภาพ ทนทาน เหมาะแก่การใ้
งาน ในภาพภูมิประเทศของประเทศไทย

ภาพประกอบ 43 ประตูและหน้าต่างไม้สักแกะสลักลายกนกเปลวเพลิงปิดทอง

ภาพประกอบ 44 บนเพดานภายในพระอุโบสถ ประดับไฟและตกแต่งลวดลายไทยอย่างสวยงาม

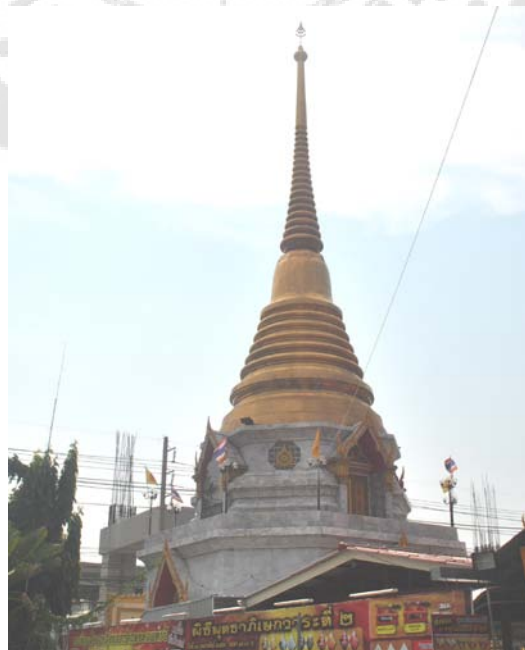

ภาพประกอบ 45 การฉลุลวดลายด้านบนเพดานด้านหน้าพระประธานในพระอุโบสถมีความอ่อนช้อยงดงาม โคมไฟประดับตกแต่งลวดลายทน พื้นหลังของระประธานเป็นภาพวาดของพระพุทธเจ้าแต่นำประธานแทนพระพุทธเจ้าในภาพวาด ทำให้มีมิติออกมา

3.1 พระเจดีย์ ลักษณะระฆังคว่ำแปดเหลี่ยม สูง 29 เมตรซึ่งพระเจดีย์องค์นี้ได้รับการก่อสร้างขึ้นเมื่อพ.ศ. 2541 เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่สมเด็จพระสังฆราชได้ทรงพระราชทานให้เมื่อปีพ.ศ. 2542

ภาพประกอบ 46 พระเจดีย์ ลักษณะระฆังคว่ำแปดเหลี่ยมเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ภาพประกอบ 47 ทางเข้าด้านหน้าของพระเจดีย์ลักษณะระฆังคว่ำแปดเหลี่ยม

ภาพประกอบ 48 ลักษณะตัวเจดีย์ทรงเป็นเป็นรูปประฆังคว่ำฐานแปดเหลี่ยมซ้อนกันหลายชั้น

3.3 พระวิหาร เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงไทย หลังคามุงกระเบื้องเบี้นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชจำลอง และพระพุทธรูปหลายองค์

ภาพประกอบ 49 ด้านบนเป็นลักษณะทรงไทย หลังคามุงกระเบื้อง ตัวพระวิหารเป็นคอนกรีต ตกแต่งลวดลายสวยงาม มีความยาวไปจนถึงด้านหลังของวัด

ภาพประกอบ 50 ด้านหน้าของพระวิหารจะมีทางเข้าอีกทางด้านหนึ่งของวัดที่อยู่ติดด้านหน้าถนนใกล้กับโรงเรียนวัดดอนเมือง(ทหารอากาศอุทิศ)

ภาพประกอบ 51 ทางเข้าพระวิหารจะมีรั้วเหล็กรอบๆ เพราะด้านในมีพระพุทธรูปที่มีคุณค่าจำนวนมาก

ภาพประกอบ 52 พระวิหารด้านในประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชจำลองและพระพุทธรูปที่สำคัญหลายองค์

3.4 หอพระไตรปิฎก เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ลักษณะทรงไทย 3 มุข หลังคามุงกระเบื้องเคลือบสี พระพุทธรูปปางมารวิชัยจีนเนี้ยวจางวาง ถวายเมื่อปีพุทธศักราช 2469 พระพุทธรูปหล่อจำลอง รัชกาลที่ 8 ได้พระราชทานเมื่อพุทธศักราช 2478

ภาพประกอบ 53 หอพระไตรปิฎก มีพระพุทธรูปปางมารวิชัยและพระพุทธรูปหล่อจำลอง รัชกาลที่ 8 ประดิษฐานอยู่ด้านใน

ภาพประกอบ 54 หอพระไตรปิฎก อาคารไม้ 2 ชั้น หลังคาทรงไทย 3 มุข เป็นลักษณะงานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบอย่างสวยงาม

3.5 หอระฆัง เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงไทยหลังคามุงกระเบื้อง สร้างเมื่อปีพุทธศักราช 2514

ภาพประกอบ 55 หอระฆังหลังคาทรงไทย มุงกระเบื้องเคลือบ สร้างในสมัยรัชกาลที่ 9

ภาคผนวก ข

หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/ 34๓7

วันที่ ๒๑ กรกฎาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

เนื่องด้วย นางสาวจิตติภา ชื่นฤดี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง” โดยมี อาจารย์ ดร.อิทธิพร วิจิตสถิตรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แบบประเมินข้อสอบ และแผนการสอน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวจิตติภา ชื่นฤดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 087-400-4888

ที่ ศธ 0519.12/ 3446

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๑ กรกฎาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ)

เนื่องด้วย นางสาวจิตนิภา ชื่นฤดี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง” โดยมี อาจารย์ ดร.อิทธิพร วิจิตสถิตรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางจันทร์แจ่ม นิลขจันทิก รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แบบประเมินข้อสอบ และแผนการสอน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวจิตนิภา ชื่นฤดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087-400-4888

ที่ ศธ 0519.12/ 346

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๑ กรกฎาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

นมัสการ ดร.พระครูวศินวรกิต (วิชาญ ชาติวีโร)

เนื่องด้วย นางสาวจิตติภา ชื่นฤดี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง” โดยมี อาจารย์ ดร.อิทธิพร วิจิตสถิตรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญพระคุณเจ้าเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แบบประเมินข้อสอบ และแผนการสอน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาพระคุณเจ้าเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวจิตติภา ชื่นฤดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 087-400-4888

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
- แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อสอบ
- แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
- แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากการใช้
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
- มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้
- แผนการจัดการเรียนรู้

แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยมีจุดประสงค์ให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ว่ามีความเหมาะสมและความสอดคล้องเพียงใด

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ตัวชี้วัด กำหนดตัวชี้วัดชัดเจน					
2	สอดคล้องกับเนื้อหา					
3	ระบุพฤติกรรมได้ชัดเจน					
4	เนื้อหา สอดคล้องกับตัวชี้วัด					
5	เนื้อหาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น					
6	ตรงตามเนื้อหาวิชา					
7	สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับตัวชี้วัด					
8	สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
9	สาระของเรื่องมีประโยชน์ต่อผู้เรียน					
10	เรียบเรียงเนื้อหาได้ดี					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
11	สำนวนภาษาเหมาะสมกับผู้เรียน					
12	มีความยากง่ายพอเหมาะ					
13	มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
14	เนื้อหามีความถูกต้องและเป็นจริง					
15	การนำเสนอกระบวนการเรียนรู้					
16	สอดคล้องกับเนื้อหา					
17	จัดกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับตัวชี้วัด					
18	เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
19	กิจกรรมสร้างความสนใจของผู้เรียน					
20	กิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน					
20	เหมาะสมกับเวลา					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อสอบ

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อสอบ

- คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาว่าข้อสอบต่อไปนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง +1, 0, -1
- +1 หมายถึงแน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1 หมายถึงแน่ใจว่าข้อสอบไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
1.ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ	เล่าประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง	1.ลักษณะพื้นที่ของวัดดอนเมืองมีลักษณะเป็นอย่างไร ก. เป็นที่ราบหุบเขา ข. ริมชายฝั่งทะเล ค. เป็นพื้นดอน, ราบสูง ง. ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา 2.การคมนาคมทางน้ำเป็นการเดินทางของคนในสมัยโบราณ ประชาชนที่อาศัยใกล้วัดดอนเมืองสมัยก่อนใช้คลองใดใช้เป็นเส้นทางการเดินทาง ก. คลองตาอูฐ ข. คลองวัดหลักสี่ ค. คลองเปรมประชากร ง. คลองรังสิตประยูรศักดิ์			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
1. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ	เล่าประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง	3.หมู่บ้านที่ชาวบ้านมาบ่มหลังคาสร้างเป็นกฎีกุดงค์ปัจจุบันต้นไม้ชนิดใด ก. ต้นรูปถ่าย ข. ต้นสาบเสือ ค. หญ้าลิ้นงู ง. ต้นตำแยแมว 4.เพราะเหตุใดประชาชนจึงเรียกเศรษฐีที่เป็นเจ้าของที่ดินเดิมว่าเสมียนกู ก. เป็นผู้ที่ยกที่ดินให้วัด ข. เป็นผู้มั่งมีที่ดินมาก ค. เป็นผู้มีเงินมาก ง. เป็นผู้มั่งมีบรรดาศักดิ์หมื่น 5.ชาวรามัญปัจจุบันคือชนชาติใด ก. พม่า ข. มอญ ค. ลาว ง. เขมร 6.พระบรมสารีริกธาตุ หมายถึง ก. พระอัฐิของพระพุทธเจ้า ข. พระเกศาของพระพุทธเจ้า ค. พระทนต์ของพระพุทธเจ้า ง. พระชีวหาของพระพุทธเจ้า			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
1. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ	เล่าประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง	7. พระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าที่สมเด็จพระสังฆราชพระราชทานให้เมื่อปี พ.ศ. 2541 ประดิษฐานอยู่ที่ใดในวัดดอนเมือง ก. พระวิหาร ข. พระเจดีย์ ค. พระอุโบสถ ง. พอประโตปิฎก 8. พระวิหารที่วัดดอนเมือง มีความสำคัญอย่างไร ก. ประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชจำลอง ข. ประดิษฐานพระพุทธรูปสิงห์จำลอง ค. ประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัย ง. ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า			
2. ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์	อธิบายความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	9. สิ่งก่อสร้างใดไม่เกี่ยวกับศาสนา ก. วิหาร ข. พระธาตุ ค. พระปรางค์ ง. ศาลาว่าการ			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
2.ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์	อธิบายความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมได้	10. ข้อใดไม่ใช่ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับวัฒนธรรม ก. ความเชื่อต่อสิ่งลี้ลับ ข. อิทธิพลวัฒนธรรมในท้องถิ่น ค. ความเชื่อความศรัทธาต่อพุทธศาสนา ง. สภาพสังคมชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น 11. วัดดอนเมืองสร้างในยุคใด ก. กรุงศรีอยุธยา ข. กรุงธนบุรี ค. กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ง. กรุงรัตนโกสินทร์ตอนกลาง 12. ช่างในสมัยโบราณสร้างงานทัศนศิลป์ให้เชื่อมโยงกับอะไร ก. บุคคลสำคัญ ข. ความชอบส่วนตัว ค. เทคโนโลยี ง. วัฒนธรรม ประเพณี			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
2.ความสัมพันธ์ของ ศิลปกรรมวัดดอน เมืองกับ ประวัติศาสตร์	อธิบายความสัมพันธ์ ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับ ประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมได้	13. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของงาน ศิลปกรรมต่อศาสนาและ วัฒนธรรม ก. เป็นงานที่มีคุณค่าต่อคนไทย และประเทศไทย ข. เป็นงานที่ควรอนุรักษ์และ รักษาไว้ ค. นำไปจำหน่ายเป็นสินค้า ส่งออก ง. เป็นงานที่ควรศึกษาเรียนรู้ 14. เพราะเหตุใดภาคกลางจึงมี ความหลากหลายของผลงาน ศิลปะมากกว่าภาคอื่นๆ ก. เพราะเป็นศูนย์กลางความ เจริญรุ่งเรืองทาง ศิลปวัฒนธรรม ข. เพราะได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานทางศิลปะ ค. เพราะประชาชนส่วนใหญ่มี เวลาว่างมาก ง. เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ติด กับทะเล			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
2.ความสัมพันธ์ของ ศิลปกรรมวัดดอน เมืองกับ ประวัติศาสตร์	อธิบายความสัมพันธ์ ศิลปกรรมวัดดอน เมืองกับประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมได้	15. ผลงานทัศนศิลป์ในแต่ละ ท้องถิ่นมีอิทธิพลมาจากสิ่งใด ก. ภาษาใช้ในท้องถิ่น ข. จำนวนประชากรในท้องถิ่น ค. วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ง. รูปร่างหน้าตาของคนใน ท้องถิ่น 16. ความแตกต่างของงานศิลปะใน แต่ละท้องถิ่น เกิดจาก สาเหตุใด ก. วัฒนธรรมประเพณี ข. ฐานะของคนในชุมชน ค. ความรู้ของคนในชุมชน ง. ความเจริญทางเทคโนโลยี			
3. งานทัศนศิลป์ใน วัดดอนเมือง	อธิบายลักษณะของ งานศิลปกรรมใน วัดดอนเมืองแต่ละ ประเภทได้	17. งานสถาปัตยกรรมไทย หมายถึงในข้อใด ก. ภาพวาดฝาผนังเรื่องราว ต่างๆ ข. งานที่ทำเป็นพระพุทธรูป เทวรูป รูปเคารพ ค. งานศิลปะที่แสดงออกด้วย การปั้น แกะสลัก หล่อ ง. ศิลปะการก่อสร้างของไทยที่ มีความแตกต่างไปตาม ภูมิศาสตร์			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
2. งานทัศนศิลป์ใน วัดดอนเมือง	อธิบายลักษณะของ งานศิลปกรรมใน วัดดอนเมืองแต่ละ ประเภทได้	18. สถาปัตยกรรมแบบเปิด หมายถึงสิ่งใด ก. สถูป ข. พระเจดีย์ ค. โบสถ์ ง. พระปรางค์ 19. การใช้วัสดุที่ทำจากดิน ปูน งาช้าง เขาสัตว์ กระดูก นำมา สร้างงานศิลปกรรมประเภทใด เหมาะสมที่สุด ก. งานจิตรกรรม ข. งานประติมากรรม ค. งานสถาปัตยกรรม ง. งานวรรณกรรม 20. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของภาพ จิตรกรรมไทย ก. เป็นภาพเขียนแบบสองมิติ ข. แสดงความแตกต่างระหว่าง บุคคลด้วยสี ค. แสดงความรู้สึกของภาพด้วย เส้น และท่าทาง ง. วาดผาผนังแบบปูนเปียกใช้สี ผสมน้ำแล้ววาดลงบนปูน ปลาสเตอร์			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
	อธิบายลักษณะของงานศิลปกรรมในวัดดอนเมืองแต่ละประเภทได้	21.วัสดุในข้อใดไม่เกี่ยวข้องในการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนัง ก. ฝุ่น ข. ทองคำเปลว ค. กาวกระถิน ง. สีโปสเตอร์ 22. ภาพจิตรกรรมฝาผนังในวัดดอนเมืองสิ่งใดที่ได้อิทธิพลจากชาติตะวันตก ก. วาดภาพด้วยสีดำที่ผสมน้ำให้บังเกิดความอ่อนแอได้อย่างกลมกลืนยิ่ง ข. ภาพส่วนมากจะมีตัวอักษรประกอบเพื่อให้เกิดแนวคิดทางปรัชญา ค. สีส่วนใหญ่เป็นสีแดงและส้มเป็นสีที่ทำมาจากแร่ธาตุ ง. การเขียนภาพทัศนียภาพ (perspective)			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
3.งานทัศนศิลป์ใน วัดดอนเมือง	อธิบายลักษณะของ งานศิลปกรรมใน วัดดอนเมืองแต่ละ ประเภทได้	23. ข้อใดเป็นผลงานของศิลปกรรม วัดดอนเมือง ก. ภาพจิตรกรรมฝาผนัง รามเกียรติ์ในพระอุโบสถ ข. ภาพจิตรกรรมฝาผนังพุทธ ประวัติของพระพุทธเจ้า ค. พระอุโบสถมีกำแพงแก้ว ล้อมรอบ มีซุ้มประดิษฐาน เสมารวม 8 ซุ้ม ง. พระประธานพระพุทธรูปมหา มณีรัตนปฏิมากร อัญเชิญ มาจากเวียงจันทน์ 24. ลักษณะพระอุโบสถวัดดอน เมืองมีลักษณะอย่างไร ก. เป็นรูประฆังคว่ำแปดเหลี่ยม ข. หลังคามุงกระเบื้องเคลือบ กาบกล้วย ค. อาคารไม้ 2 ชั้น หลังคา กระเบื้องเคลือบสี ง. ลักษณะทรงไทย อาคาร คอนกรีตเสริมเหล็ก			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา		
			ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
3.งานทัศนศิลป์ ในวัดดอนเมือง	อธิบายลักษณะของ งานศิลปกรรมใน วัดดอนเมืองแต่ละ ประเภทได้	25. นักเรียนจะมีวิธีการอนุรักษ์ ผลงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นได้ อย่างไร ก. ปูกลูสร้างบ้านแบบตะวันตก ข. ช่วยดูแลรักษาความสะอาดวัด ค. สวมใส่เสื้อผ้าที่ทันสมัยตาม แฟชั่น ง. ออกกฎหมายห้ามซื้อขาย ผลงานทัศนศิลป์ 26. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ของคนไทยให้คงอยู่สืบไปข้อใด คือประโยชน์ของงานทัศนศิลป์ใน ท้องถิ่น ก. เพื่อขายเอากำไรกับคนไทย ข. เพื่อเป็นที่เชิดหน้าชูตาของ ประเทศไทย ค. เพื่อเป็นสินค้าขายเอากำไรกับ ชาวต่างชาติ ง. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ของคนไทยให้คงอยู่สืบไป			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
3.งานทัศนศิลป์ ในวัดดอนเมือง	อธิบายลักษณะของ งานศิลปกรรมใน วัดดอนเมืองแต่ละ ประเภทได้	27. ถ้ามีโอกาสได้ไปชมงานศิลปะ ท้องถิ่นต่างๆ นักเรียนควรปฏิบัติ อย่างไร ก. หาซื้อตำหนิ ข. ตรวจสอบวิธีการทำ ค. ชื่นชมและเห็นคุณค่า ง. ซื้อสะสมให้มากที่สุด			
4.การจัด นิทรรศการ	อธิบายการจัด นิทรรศการ ศิลปกรรมวัดดอน เมืองได้	28. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการ จัดนิทรรศการศิลปกรรมวัดดอน เมือง ก. เป็นการส่งเสริมการทำงานเป็น หมู่คณะได้เป็นอย่างดี ข. เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ ความคิดและข้อมูลต่าง ๆ ค. เป็นการเปรียบเทียบความ สวยงามของผลงานของ นักเรียนแต่ละบุคคล ง. เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ ที่มีประสิทธิภาพโดยเปิด โอกาสให้ผู้ชมมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่างๆ			

ลงชื่อ

ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมท้องถิ่นวัดดอนเมือง

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมท้องถิ่นวัดดอนเมือง

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1.การคมนาคมทางน้ำเป็นการเดินทางของคนในสมัยโบราณ ประชาชนที่อาศัยใกล้วัดดอนเมืองสมัยก่อนใช้คลองใดใช้เป็นเส้นทางเดินทาง ก. คลองตาอูฐ ข. คลองวัดหลักสี่ ค. คลองเปรมประชากร ง. คลองรังสิตประยูรศักดิ์ 2.เพราะเหตุใดประชาชนจึงเรียกเศรษฐีที่เป็นเจ้าของที่ดินเดิมว่าเสมียนญ์ ก. เป็นผู้ที่ยกที่ดินให้วัด ข. เป็นผู้ที่ดินมาก ค. เป็นผู้ที่มีเงินมาก ง. เป็นผู้มั่งร่ำรวยดีมีเงิน 3.ชาวมอญ ปัจจุบันคือชนชาติใด ก. พม่า ข. มอญ ค. ลาว ง. เขมร 4.พระบรมสารีริกธาตุ หมายถึง ก. พระอัฐิของพระพุทธเจ้า ข. พระเกศาของพระพุทธเจ้า ค. พระทนต์ของพระพุทธเจ้า ง. พระชีวหาของพระพุทธเจ้า	5.พระวิหารที่วัดดอนเมือง มีความสำคัญอย่างไร ก. ประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชจำลอง ข. ประดิษฐานพระพุทธรูปสิงห์จำลอง ค. ประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัย ง. ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า 6.สิ่งก่อสร้างใดไม่เกี่ยวกับศาสนา ก. วิหาร ข. พระธาตุ ค. พระปรางค์ ง. ศาลาว่าการ 7.ข้อใดไม่ใช่ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับวัฒนธรรม ก. ความเชื่อต่อสิ่งลี้ลับ ข. อิทธิพลวัฒนธรรมในท้องถิ่น ค. ความเชื่อความศรัทธาต่อพุทธศาสนา ง. สภาพสังคมชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น 8.วัดดอนเมืองสร้างในยุคใด ก. กรุงศรีอยุธยา ข. กรุงธนบุรี ค. กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ง. กรุงรัตนโกสินทร์ตอนกลาง
--	---

9.ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของงานศิลปกรรมต่อศาสนาและวัฒนธรรม ก. เป็นงานที่มีคุณค่าต่อคนไทยและประเทศไทย ข. เป็นงานที่ควรอนุรักษ์และรักษาไว้ ค. นำไปจำหน่ายเป็นสินค้าส่งออก ง. เป็นงานที่ควรศึกษาเรียนรู้ 10.งานสถาปัตยกรรมไทย หมายถึงข้อใด ก. ภาพวาดฝาผนังเรื่องราวต่างๆ ข. งานที่ทำเป็นพระพุทธรูป เทวรูป รูปเคารพ ค. งานศิลปะที่แสดงออกด้วยการปั้น แกะสลัก หล่อ ง. ศิลปะการก่อสร้างของไทยที่มีความแตกต่างไปตามภูมิศาสตร์ 11.สถาปัตยกรรมแบบเปิด หมายถึงสิ่งใด ก. สถูป ข. พระเจดีย์ ค. โบสถ์ ง. พระปรางค์ 12.การใช้วัสดุที่ทำจากดิน ปูน ไม้ ขี้ผึ้ง วัสดุ กระจก นำมาสร้างงานศิลปกรรมประเภทใดเหมาะสมที่สุด ก. งานจิตรกรรม ข. งานประติมากรรม ค. งานสถาปัตยกรรม ง. งานวรรณกรรม	13. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของภาพจิตรกรรมไทย ก. เป็นภาพเขียนแบบสองมิติ ข. แสดงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยสี ค. แสดงความรู้สึกของภาพด้วยเส้นและท่าทาง ง. วาดฝาผนังแบบปูนเปียกใช้สีผสมน้ำ แล้ววาดลงบนปูนปลาสเตอร์ 14.วัสดุในข้อใดไม่เกี่ยวข้องในการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนัง ก. ฝุ่น ข. ทองคำเปลว ค. กาวกระดิน ง. สีโปสเตอร์ 15.ภาพจิตรกรรมฝาผนังในวัดดอนเมืองสิ่งใดที่ได้อิทธิพลจากชาติตะวันตก ก. วาดภาพด้วยสีน้ำมันให้บังเกิดความรู้สึกอ่อนแอได้อย่างกลมกลืนยิ่ง ข. ภาพส่วนมากจะมีตัวอักษรประกอบเพื่อให้เกิดแง่คิดทางปรัชญา ค. สีส่วนใหญ่เป็นสีแดงและส้มเป็นสีที่ทำมาจากแร่ธาตุ ง. การเขียนภาพทัศนียภาพ (perspective) 16.ข้อใดเป็นผลงานของศิลปกรรมวัดดอนเมือง ก. ภาพจิตรกรรมฝาผนังรามเกียรติ์ในพระอุโบสถ ข. ภาพจิตรกรรมฝาผนังพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า ค. พระอุโบสถมีกำแพงแก้วล้อมรอบ มีซุ้มประดิษฐานเสมารวม 8 ซุ้ม ง. พระประธานพระพุทธรูปนามณีรัตนปฏิมากร จ. อัญเชิญมาจากเวียงจันทน์
---	---

17. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของคนไทยให้คงอยู่สืบไป ข้อใดคือประโยชน์ของงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น ก. เพื่อขายเอากำไรกับคนไทย ข. เพื่อเป็นที่เชิดหน้าชูตาของประเทศ ค. เพื่อเป็นสินค้าขายเอากำไรกับชาวต่างชาติ ง. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของคนไทยให้คงอยู่สืบไป 18. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการจัดนิทรรศการศิลปกรรมวัดดอนเมือง ก. เป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะได้เป็นอย่างดี ข. เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ ความคิด และข้อมูลต่าง ๆ ค. เป็นการเปรียบเทียบความสวยงามของผลงานของนักเรียนแต่ละบุคคล ง. เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพโดยเปิดโอกาสให้ผู้ชมมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ	19. การจัดนิทรรศการของศิลปกรรมวัดดอนเมืองเป็น การจัดนิทรรศการประเภทใด ก. นิทรรศการถาวร ข. นิทรรศการชั่วคราว ค. นิทรรศการเคลื่อนที่ ง. นิทรรศการหมุนเวียน 20. ในการจัดนิทรรศการศิลปกรรมวัดดอนเมือง นักเรียนได้รับคุณธรรม 12 ประการ ในข้อใดที่มีต่อส่วนรวมมากที่สุด ก. ความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน ข. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ ค. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ง. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
---	---

แบบประเมินแผนการสอน
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 1 แบบประเมินแผนการสอน

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย✓ลงในช่องว่างขวามือที่ตรงกับระดับความเหมาะสมตามความเห็น

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านสาระสำคัญ 1.1 สาระสำคัญ 1.2 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 1.3 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย					
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ 2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร 2.2 สอดคล้องทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย 2.3 ประเมินผลได้ 2.4 ข้อความชัดเจนเข้าใจง่าย					
3. เนื้อหา 3.1 ให้ความถูกต้อง 3.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 3.3 เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของนักเรียน 3.4 เนื้อหาเหมาะสมกับเวลา 3.5 มีความชัดเจน ไม่สับสน และน่าสนใจ					
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.1 สอดคล้องกับเนื้อหา 4.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 4.3 เรียงลำดับกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม 4.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม					

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแผนการสอน

คำชี้แจง: ขอให้ท่านโปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไข แผนการสอนให้ดีขึ้นก่อนที่จะนำไปทดลองใช้

.....

.....

.....

.....

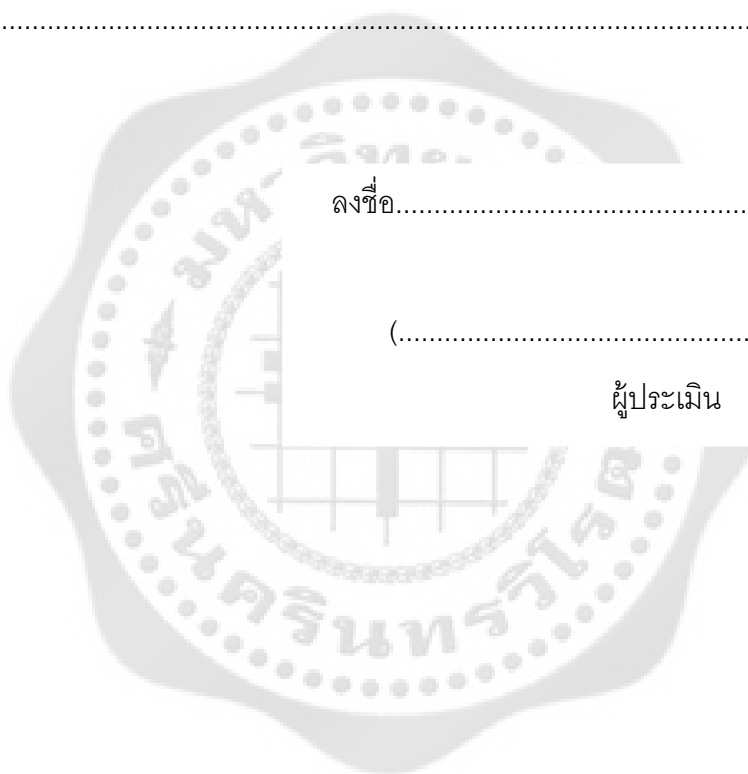
.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ผู้ประเมิน

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากการใช้
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน
เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 1 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไปนี้ในระดับใด

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างระดับความพึงพอใจที่ตรงกับคำตอบที่

นักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกับรายการ

5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	เรื่องที่เรียนเป็นเรื่องที่นักเรียนสนใจ					
2	เรื่องที่เรียนทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการปฏิบัติงาน					
3	นักเรียนสามารถนำเนื้อเรื่องที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
4	การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาแต่ละเรื่องได้					
5	นักเรียนได้ไปศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน					
6	บรรยากาศในการเรียนรู้มีความเป็นกันเองและสนุกสนาน					
7	นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและเพื่อนๆ ในชั้นเรียน					
8	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในเรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง					
9	นักเรียนมีความภูมิใจในผลงานของตนเองและผู้อื่น					
10	นักเรียนรู้สึกภูมิใจในศิลปกรรมท้องถิ่น					

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

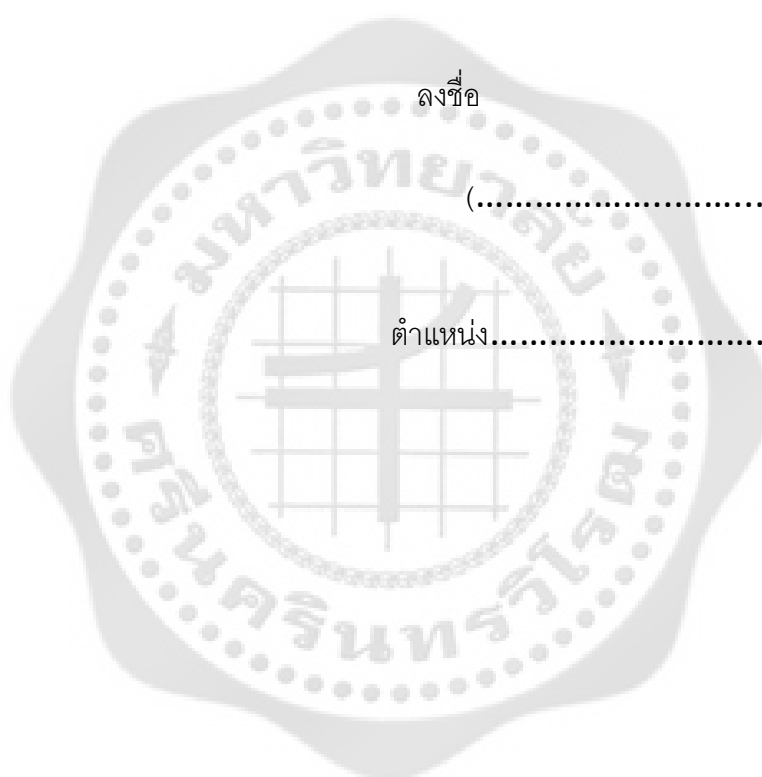
.....

ลงชื่อ

ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด

ศ1.2 ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ ที่สะท้อนชีวิตและสังคม

ศ1.2 ป.6/2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม

คำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายวิชา ทัศนศิลป์
จำนวน 10 ชั่วโมง

ศึกษาประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง และความสำคัญ วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีผลต่อศิลปกรรมวัดดอนเมือง สถาปัตยกรรมในวัดดอนเมือง ประติมากรรมในวัดดอนเมือง จิตรกรรมภายในพระอุโบสถวัดดอนเมือง

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเชื่อ ความศรัทธาของคนในชุมชน ควรรอนุรักษ์ เผยแพร่ให้คงอยู่ในท้องถิ่น

หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา	เวลา/ชั่วโมง
1	ก่อนเรียน ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ	1
2	ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม	1
3	งานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง	7
4	การจัดนิทรรศการ หลังเรียน	1
	รวม	10

ลงชื่อ

ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
หน่วยที่ 1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง
เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.ปีการศึกษา.....ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด

ศ1.2 ป.5/2 อธิบายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด

1. รู้ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมืองได้(K)
2. อธิบายประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมืองได้(P)
3. วิเคราะห์และชื่นชมผลงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของตนเอง(A)

สาระสำคัญ

ศิลปกรรมวัดดอนเมือง เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่องานทัศนศิลป์ด้านต่างๆ ปรากฏอยู่จนถึง ปัจจุบัน เช่น จิตรกรรมฝาผนัง งานประติมากรรม และงานสถาปัตยกรรมภายในพระอุโบสถวัดดอนเมือง มีคุณค่าต่อชุมชนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความผูกพันเชื่อมโยง กับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เชื่อมโยงกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ในท้องถิ่น เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์งานพิธีกรรม ที่มีขึ้นในท้องถิ่นนั้นๆ

สาระการเรียนรู้

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

รักความเป็นไทย

ตัวชี้วัดที่ 7.3 อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต.

ชิ้นงานหรือภาระงาน (หลักฐาน/ร่องรอยแสดงความรู้)

ทำแบบฝึกหัดประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนร่วมกันสนทนาถึงงานทัศนศิลป์ที่พบเห็นในวัดดอนเมืองว่ามีอะไรบ้าง เช่น เจดีย์ วิหาร พระอุโบสถโบสถ์ พระพุทธรูปในพระอุโบสถ ภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ ฯลฯ
2. ครูให้นักเรียนดู power point ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง
3. ครูให้นักเรียนศึกษาจากใบความรู้เรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง
วัดดอนเมือง เป็นวัดที่ได้ตั้งชื่อกันมา แต่ดั้งเดิมเพราะพื้นที่ในบริเวณนี้เป็นที่ราบสูง เดิมเรียกกันว่า "ดอนอีเหี้ยม" เพราะมีฝูงเหี้ยมบินมารวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ต่อมาเมื่อมีกองบินทหารบกมาตั้ง (กองทัพอากาศปัจจุบันนี้) จึงเรียกว่า "ดอนเมือง" วัดนี้จึงมีชื่อเรียกว่า "วัดดอนเมือง" มีฐานะ เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ และถือเป็นวัดที่เก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่ช่วงสมัยรัชกาลที่ 6 ที่ดินของวัดนี้เป็นที่ของเศรษฐีคนหนึ่ง ซึ่งมีบรรดาศักดิ์เป็นหมื่นอาจหาญในสมัยนั้น ประชาชนเรียกกันว่า "เสมียนญู" เป็นผู้ที่มียี่สิบไร่ในคราวนั้น ได้ยกที่ดินแปลงนี้ให้เป็นที่ตั้งสร้างวัด หลังจากทีรัฐบาลได้สร้างทางรถไฟสายเหนือ.....
4. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด และเลือกนักเรียนออกมารายงานหน้าชั้น
5. ครูและนักเรียนสรุปร่วมกัน เรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง

การจัดบรรยากาศเชิงบวก

ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มเรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้ เรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศิลปกรรมวัดดอนเมือง
2. power point
3. แบบฝึกหัด

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. เครื่องมือ
 - แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
เรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
1	การร่วมกิจกรรม	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม - สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมเป็นบางครั้ง - ไม่สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม
2	ความซื่อสัตย์	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- ทำงานเสร็จตามเวลาไม่ลอกงาน - ทำงานเสร็จส่งแต่ไม่ได้ตามเวลาที่กำหนด - ทำงานไม่เสร็จ
3	ความรับผิดชอบ	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- ทำงานเสร็จส่งได้ตามเวลาที่กำหนด - ทำงานเสร็จแต่ไม่ทันตามเวลาที่กำหนด - ทำงานไม่เสร็จ
4	ความรอบคอบ	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- ผลงานครบถ้วน เป็นระเบียบเรียบร้อย - ผลงานครบถ้วน - ผลงานไม่เรียบร้อย

ใบความรู้

เรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง

วัดดอนเมือง พระอารามหลวง

วัดดอนเมือง เป็นวัดที่ได้ตั้งชื่อกันมาแต่ดั้งเดิมเพราะพื้นที่ในบริเวณนี้เป็นที่ราบสูง เดิมเรียกกันว่า "ดอนอีเหี้ยม" เพราะมีฝูงเหี้ยวบินมารวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ต่อมาเมื่อมีกองบินทหารบกมาตั้ง (กองทัพอากาศปัจจุบันนี้) จึงเรียกว่า "ดอนเมือง" วัดนี้จึงมีชื่อเรียกว่า "วัดดอนเมือง" มีฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ และถือเป็นวัดที่เก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่ช่วงสมัยรัชกาลที่ 6

ที่ดินของวัดนี้เป็นที่ของเศรษฐีคนหนึ่ง ซึ่งมีบรรดาศักดิ์เป็นหมื่นอาจหาญในสมัยนั้น ประชาชนเรียกกันว่า "เสมียนฏ" เป็นผู้มีที่ดินมากในคราวนั้น ได้ยกที่ดินแปลงนี้ให้เป็นที่สร้างวัด หลังจากที่มีรัฐบาลได้สร้างทางรถไฟสายเหนือ

วัดดอนเมืองได้เริ่มสร้างขึ้นในราวปี พ.ศ.2438 โดยพระอาจารย์จ๊ะ ท่านเป็นชาวมอญ และเป็นพระที่เดินทางมาด้วยเรือมาจอดพักอาศัยในคลองเปรมประชากร ในสมัยนั้นชาวบ้านมีไม่มากนัก เมื่อเห็นพระมาจอดเรือพักอยู่ ต่างก็นำอาหารมาถวาย ต่อมาเมื่อมีจิตศรัทธาเลื่อมใส ก็ได้ช่วยกันปลูกสร้างเป็นกุฏิให้เป็นที่อยู่ โดยใช้ไม้ไผ่ทำเป็นโครงสร้าง พื้นใช้ไม้ไผ่สับเป็นฟากปู หลังคาและฝาผนังด้วยปรีอ ถวาย 1 หลังต่อมาก็ได้ช่วยกันปลูกศาลาทำบุญขึ้นอีก 1 หลัง ยกพื้นสูงเป็นอาสน์สงฆ์ สำหรับพระนั่ง ส่วนชาวบ้านที่มาทำบุญคั่งกับพื้น เหมือนกับการทำบุญกับพระอุรังคกลางทุ่งนา หลังคาก็มุงด้วยปรีอเช่นเดียวกัน

เพราะว่าในสมัยนั้นทุ่งนาเต็มไปด้วยป่าปรีอและป่าแหมตันอ้อสูงท่วมศีรษะ ทำให้มีช้างมากมายเข้ามาอาละวาดและเหยียบผู้หญิงตายไป 1 คน สาเหตุเนื่องจากหญิงคนนั้นปากไม่ดี ได้ด่าช้างต่างๆ นานา เมื่อช้างมากินต้นข้าวเล็กๆ น้อยๆ ของตน ช้างจึงมาเหยียบเสียตายในโอกาสต่อมา นอกจากนั้นยังถูกลามไปพังกุฏิพระเข้าอีก 1 หลัง เป็นเหตุให้พระต้องหนีทำให้วัดร้างไปชั่วระยะหนึ่ง

ศิลปกรรมวัดดอนเมือง เป็นผลงานทางด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรม ยกตัวอย่างเช่น พระอุโบสถ วิหาร เจดีย์ หอระฆัง ภาพวาดจิตรกรรมฝาผนัง พระพุทธรูปหินศิลาในพระอุโบสถ

แบบฝึกหัดหน่วยที่ 1

เรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนยกตัวอย่างงานศิลปกรรมวัดดอนเมืองมา 3 อย่าง
.....
2. เพราะอะไรวัดนี้จึงมีชื่อเรียกว่า “วัดดอนเมือง”
.....
3. วัดดอนเมืองได้สร้างขึ้นโดยพระอาจารย์จะท่านเป็นชาวรามัญ คำที่ขีดเส้นใต้
ปัจจุบันคือชนชาติใด
.....
4. การก่อสร้างกุฏิพระสงฆ์ของวัดดอนเมืองในสมัยอดีตนิยมใช้ต้นปรี้อมามุงหลังคา
เพราะสาเหตุใด
.....
5. เพราะเหตุใดประชาชนจึงเรียกเศรษฐีที่เป็นเจ้าของที่ดินเดิมว่า “เสมียนภู”
.....

เฉลยแบบฝึกหัดหน่วยที่ 1

เรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนยกตัวอย่างงานศิลปกรรมวัดดอนเมืองมา 3 อย่าง

พระอุโบสถ ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ พระประธานในพระอุโบสถ

2. เพราะอะไรวัดนี้จึงมีชื่อเรียกว่า “วัดดอนเมือง”

พื้นที่ในบริเวณนี้เป็นที่ราบสูง เรียกกันว่า “ดอนอีเหี้ยว” เพราะมีฝูงเหี้ยวรวมตัวกันเป็น ต่อมาเมื่อมีกองบินทหารบกมาตั้ง (กองทัพอากาศปัจจุบันนี้) จึงเรียกว่า “ดอนเมือง” วัดนี้จึงมีชื่อเรียกว่า “วัดดอนเมือง”

3. วัดดอนเมืองได้สร้างขึ้นโดยพระอาจารย์จะท่านเป็นชาวรามัญ คำที่ขีดเส้นใต้ปัจจุบันคือชนชาติใด

ชาวมอญ

4. การก่อสร้างกุฏิพระสงฆ์ของวัดดอนเมืองในสมัยอดีตนิยมใช้ต้นปรี้อมามุงหลังคาเพราะสาเหตุใด

เพราะว่าในสมัยนั้นทุ่งนาเต็มไปด้วยป่าปรี้อม

5. เพราะเหตุใดประชาชนจึงเรียกเศรษฐีที่เป็นเจ้าของที่ดินเดิมว่า “เสมียนภู”

ตำแหน่งบรรดาศักดิ์ที่เป็นหมื่นอาจหาญในสมัยนั้น ประชาชนเรียกกันว่า “เสมียนภู”

สาระการเรียนรู้

ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในชุมชน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

รักความเป็นไทย

ตัวชี้วัดที่ 7.3 อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

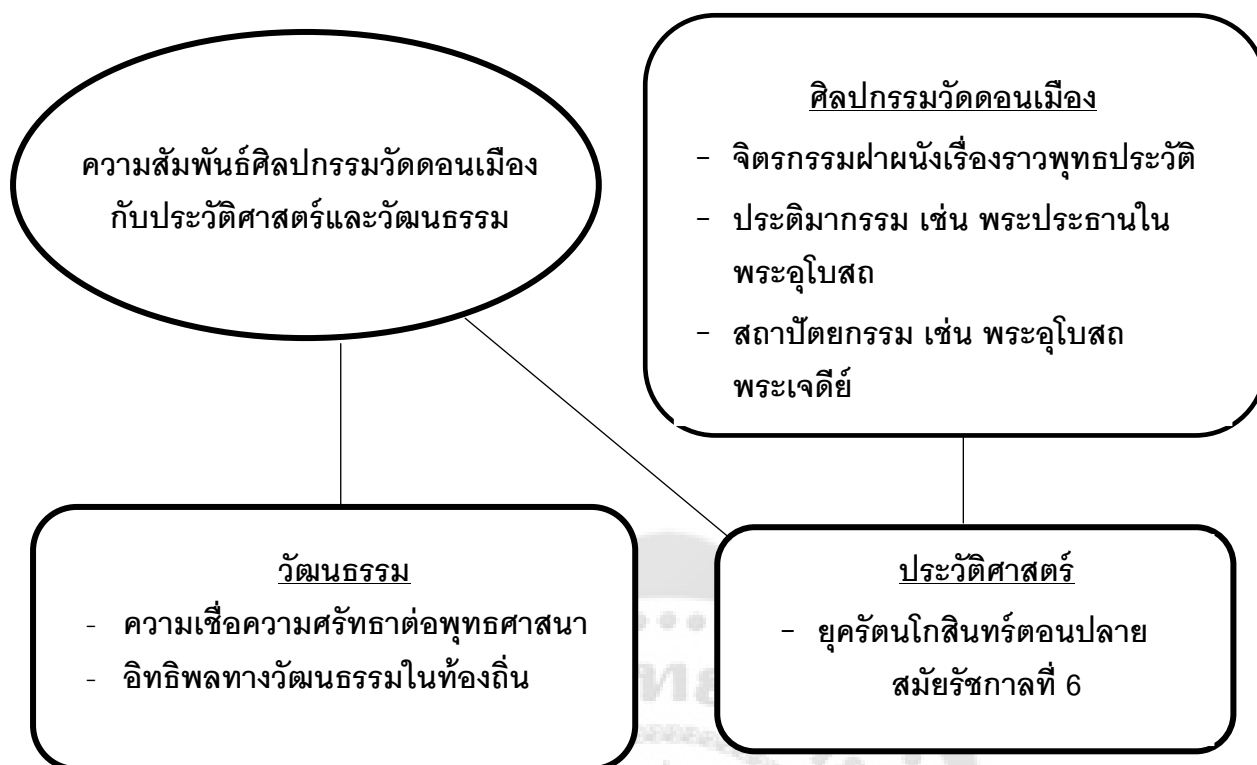
ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

ชิ้นงานหรือภาระงาน (หลักฐาน ร่องรอยแสดงความรู้)

แผนที่ความคิดความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้
 - นักเรียนจะมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ผลงานทางทัศนศิลป์ของท้องถิ่นด้วยวิธีใดบ้าง
6. ครูนำภาพจิตรกรรมฝาผนัง งานประติมากรรม และงานสถาปัตยกรรมภายในพระอุโบสถวัดดอนเมืองมาให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ดังนี้
 - ภาพนี้เป็นงานศิลปะประเภทใด
 - งานทัศนศิลป์ในภาพใช้วัสดุอะไรในการสร้างสรรค์ มีคุณค่าทางด้านใด
 - เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมอย่างไรบ้าง
3. ครูให้นักเรียนแต่ละบุคคล คนศึกษาเนื้อหาเรื่อง ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และเขียนแผนที่ความคิดออกมาเป็นรูปแบบของตนเองได้ อาทิเช่น

4. นักเรียนแต่ละคนนำเสนอแผนที่ความคิดความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม หน้าชั้นเรียน

5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ดังนี้

- ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
- ให้นักเรียนร่วมกันเสนอแนวทางการอนุรักษ์งานทัศนศิลป์เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

การจัดบรรยากาศเชิงบวก

ให้นักเรียนทำกิจกรรมเขียนแผนภาพความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจิตรกรรมฝาผนัง
2. สีไม้ สีเมจิก
3. กระดาษ A3

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล

สังเกตพฤติกรรม

2. เครื่องมือ

แบบประเมินผลงาน

แบบประเมินผลงาน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2
เรื่อง ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

เกณฑ์การ ประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
แผนภาพความคิด ความสัมพันธ์ ศิลปกรรมวัดดอน เมืองกับ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม	ผลงานมีความ สะอาดมีความคิด สร้างสรรค์ตกแต่ง ได้อย่างสวยงาม มีความน่าสนใจ และเนื้อหา อธิบาย รายละเอียด ความสัมพันธ์ ศิลปกรรมวัดดอน เมืองกับ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมได้ ละเอียด	ผลงานมีความคิด สร้างสรรค์ ตกแต่งได้สวยงาม มีความน่าสนใจ และอธิบาย รายละเอียด ความสัมพันธ์ ศิลปกรรมวัดดอน เมืองกับ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมได้	ผลงานมีความคิด สร้างสรรค์ ตกแต่งผลงาน พอใช้และอธิบาย รายละเอียด ความสัมพันธ์ ศิลปกรรมวัดดอน เมืองกับ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมได้ พอประมาณ	ผลงานขาด ความคิด สร้างสรรค์ และ ความตั้งใจใส่ใจ ในการตกแต่ง ผลงานและมี เนื้อหาอธิบาย รายละเอียด ความสัมพันธ์ ศิลปกรรมวัดดอน เมืองกับ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้น้อย

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**
หน่วยที่ 3 งานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่3 เรื่อง ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมืองเวลาเรียน1 ชั่วโมง
สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.ปีการศึกษา.....ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด

ศ1.2 ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ

ศ1.2 ป.5/2 อธิบายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด

1. อธิบายประเภทต่างๆของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง เมืองได้(K)
2. เขียนแผนที่ความคิดงานทัศนศิลป์แต่ละประเภทในวัดดอนเมืองได้(P)
3. วิเคราะห์และชื่นชมผลงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของตนเอง(A)

สาระสำคัญ

งานทัศนศิลป์

สาระการเรียนรู้

งานทัศนศิลป์ประเภทสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรมในวัดดอนเมือง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

รักความเป็นไทย

ตัวชี้วัดที่ 7.3 อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

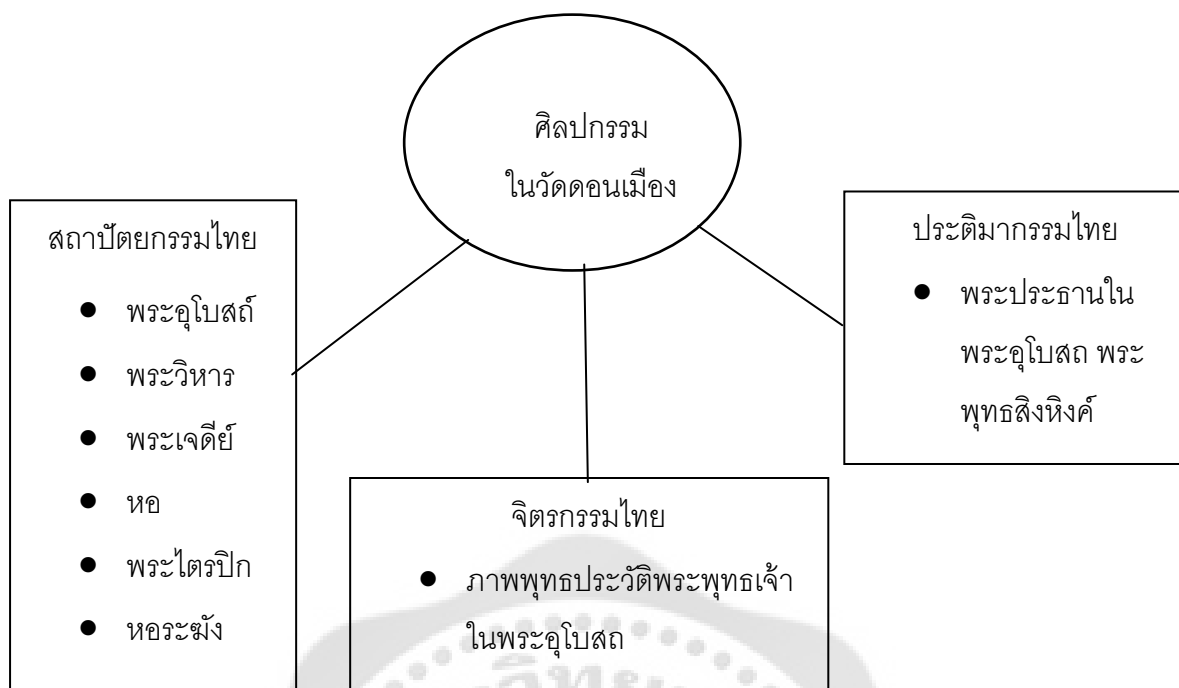
ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

ชิ้นงานหรือภาระงาน (หลักฐาน ร่องรอยแสดงความรู้)

แผนที่ความคิดจากการระดมความคิดของนักเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูนำภาพพระอุโบสถ์ พระวิหาร พระเจดีย์ หอพระไตรปิฎก หอระฆัง โดยครูใช้คำถาม ดังนี้
 - งานในภาพเป็นงานทัศนศิลป์ประเภทใด (งานสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม)
 - งานสถาปัตยกรรม หมายถึง (ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงการก่อสร้าง รวมถึงสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับภายในและภายนอกสิ่งปลูกสร้างนั้น ที่มาจากการออกแบบของมนุษย์ ด้วยศาสตร์ทางด้านศิลปะ การจัดวางที่ว่าง เพื่อประโยชน์ใช้สอย)
 - งานประติมากรรม หมายถึง (งานศิลปะที่แสดงออกด้วยการปั้น แกะสลัก หล่อ การจัดองค์ประกอบความงามลงบนไม้ หิน โลหะ สั มฤทธิ์ งานประติมากรรมมีหลายชนิด เช่น อนุสาวรีย์ อนุสาวรีย์ และลอยตัว)
 - งานจิตรกรรม หมายถึง (เป็นงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการวาดภาพระบายสี และการจัดองค์ประกอบความงามอื่น เพื่อให้เกิดภาพ 2 มิติ ไม่มีความลึกหรือนูนหนา)
3. ให้นักเรียนระดมความคิดร่วมกัน โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่มตนเองว่ามีอะไรบ้าง บอกถึงประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง เช่น งานสถาปัตย์ก รรม ประติมากรรมและจิตรกรรม ว่ามีอะไรบ้างที่นักเรียนพบเห็นในวัดดอนเมือง จากนั้นให้ตัวแทนนักเรียน 1 คน ออกมาบันทึกคำตอบเป็นแผนภาพบนกระดาน ดังนี้

7. ครูและนักเรียน นอภิปราชร่วมกันถึงงานสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรม ในวัดดอนเมืองความสำคัญอย่างไรบ้าง เช่น สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประดิษฐานพระพุทธรูป

8. ครูและนักเรียนสรุปร่วมกัน เรื่อง ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง

การจัดบรรยากาศเชิงบวก

นักเรียนแบ่งกลุ่มระดมความคิด เรื่อง ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพพระอุโบสถ์ พระวิหาร พระเจดีย์ หอพระไตรปิฎก หอระฆัง
2. กระดาษ A4
3. สีไม้ สีเมจิก

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการทำงานกลุ่ม

2. เครื่องมือ

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3
เรื่อง ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง

กลุ่มที่..... 1.

สมาชิกกลุ่ม 2.

3.

4.

5.

6.

ลำดับที่	พฤติกรรม	คุณภาพการปฏิบัติงาน		
		3	2	1
1	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น			
2	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน			
3	รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย			
4	การรับฟังความคิดเห็น			
5	การร่วมกันปรับปรุงผลงานในกลุ่ม			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	=	ดี	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	=	พอใช้	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้งหรือน้อยครั้ง	=	ปรับปรุง	ให้	3	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 หน่วยที่ 3 ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง เวลาเรียน 7 ชั่วโมง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4-5 เรื่อง สถาปัตยกรรมไทยในวัดดอนเมือง เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
 สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.ปีการศึกษา.....ภาคเรียนที่ 1

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด

ศ1.2 ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ

ศ1.2 ป.5/2 อธิบายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด

1. อธิบายรูปแบบลักษณะงานสถาปัตยกรรมของวัดดอนเมืองได้ (K)
2. วาดภาพงานสถาปัตยกรรมของวัดดอนเมืองที่สนใจได้ (P)
3. วิเคราะห์และชื่นชมผลงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของตนเอง (A)

สาระสำคัญ

ศิลปกรรมวัดดอน เมืองทางด้านงานสถาปัตยกรรมเป็นรูปแบบรัตนโกสินทร์สมัยรัชกาลที่ 6 รูปแบบของงานสถาปัตยกรรมมีลักษณะของทางวัฒนธรรมตะวันตกมาปะปน ลักษณะงานสถาปัตยกรรมในวัดดอนเมือง เช่น พระอุโบสถ์ พระวิหาร พระเจดีย์ หอพระไตรปิฎก หอระฆัง

สาระการเรียนรู้

งานสถาปัตยกรรมในวัดดอนเมือง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

รักความเป็นไทย

ตัวชี้วัดที่ 7.3 อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

ชิ้นงานหรือภาระงาน (หลักฐาน ร่องรอยแสดงความรู้)

ภาพวาดงานสถาปัตยกรรมในวัดดอนเมือง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูทบทวนนักเรียนถึงความหมายของงานสถาปัตยกรรม
 - งานสถาปัตยกรรมหมายถึง (ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงการก่อสร้าง รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับภายในและภายนอกสิ่งปลูกสร้างนี้ มาจากการออกแบบของมนุษย์ ด้วยศาสตร์ทางด้านศิลปะ การจัดวางที่ว่าง เพื่อประโยชน์ใช้สอย)
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายของสถาปัตยกรรมไทย ดังนี้ สถาปัตยกรรมไทยหมายถึงศิลปะการก่อสร้างของไทย ได้แก่ อาคาร บ้านเรือน โบสถ์ วิหาร วัง สถูป และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ที่มีลักษณะแตกต่างกันไปตามภูมิศาสตร์
3. ครูยกตัวอย่างภาพผลงานสถาปัตยกรรมไทย เช่น บ้านทรงไทย วัง โบสถ์ วิหาร กุฏิ หอไตร หอระฆัง สถูป เจดีย์
4. นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากใบความรู้ เรื่อง สถาปัตยกรรมไทย และเรียนรู้จากของจริง ผลงานสถาปัตยกรรมไทยภายในวัดดอนเมือง เช่น
 - พระอุโบสถ์ อาคารที่สำคัญภายในวัดเนื่องจากเป็นสถานที่ที่พระภิกษุใช้ทำสังฆกรรม
 - พระวิหาร อาคารที่ประดิษฐานพระพุทธรูปกลายเป็นที่ประทับของพระพุทธรูปเจ้า
 - พระเจดีย์ สิ่งก่อสร้างหรือสิ่งของที่สร้างขึ้น เพื่อเป็นที่บูชาระลึกถึง
 - หอระฆัง อาคารประเภทหนึ่งที่ใช้สำหรับแขวนระฆัง เพื่อใช้ตีบอกสัญญาณเวลาแก่พระสงฆ์
5. ให้นักเรียนวาดภาพงานสถาปัตยกรรมไทยในวัดดอนเมือง โดยครูอภิปรายร่วมกับนักเรียนถึงวิธีการวาดภาพสถาปัตยกรรมไทยในวัดดอนเมือง ให้นักเรียนวาดภาพงานสถาปัตยกรรมไทยที่สนใจ 1 อย่าง เช่น พระอุโบสถ์ พระวิหาร พระเจดีย์ หอระฆัง ตกแต่งระบายสีให้สวยงาม
6. นำเสนอผลงานการวาดภาพสถาปัตยกรรมไทย
7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป ความหมายของสถาปัตยกรรมไทย สถาปัตยกรรมไทยที่พบเห็นในวัดดอนเมือง และความสำคัญของสถานที่นั้นๆ

การจัดบรรยากาศเชิงบวก

นักเรียนวาดภาพงานสถาปัตยกรรมไทยในวัดดอนเมือง เช่น พระอุโบสถ์ พระวิหาร พระเจดีย์ หอระฆัง ตกแต่งระบายสีให้สวยงาม

สื่อการเรียนรู้

1. สถาปัตยกรรมไทยในวัดดอนเมือง
2. ใบความรู้ เรื่องสถาปัตยกรรมไทยในวัดดอนเมือง

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน
 - สังเกตผลงานของนักเรียน
2. เครื่องมือ
 - แบบสังเกตพฤติกรรม
 - แบบประเมินผลงาน

แบบประเมินพฤติกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4-5
เรื่อง สถาปัตยกรรมไทยในวัดดอนเมือง

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
1	การร่วมกิจกรรม	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม - สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม เป็นบางครั้ง - ไม่สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม
2	ความซื่อสัตย์	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- ทำงานเสร็จตามเวลาไม่ลบกงาน - ทำงานเสร็จส่งแต่ไม่ได้ตามเวลาที่กำหนด - ทำงานไม่เสร็จ
3	ความรับผิดชอบ	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- ทำงานเสร็จส่งได้ตามเวลาที่กำหนด - ทำงานเสร็จแต่ไม่ทันตามเวลาที่กำหนด - ทำงานไม่เสร็จ
4	ความรอบคอบ	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- ผลงานครบถ้วน เป็นระเบียบเรียบร้อย - ผลงานครบถ้วน - ผลงานไม่เรียบร้อย

แบบประเมินผลงาน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4-5
เรื่อง สถาปัตยกรรมไทยในวัดดอนเมือง

เกณฑ์การ ประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
ผลงานวาดภาพ สถาปัตยกรรม ในวัดดอนเมือง	ผลงานมีความ สวยงาม สะอาด ใช้เทคนิคต่างๆ ได้อย่างดีมีมาก มี ความน่าสนใจและ อธิบายรายละเอียด งานสถาปัตยกรรม ในวัดดอนเมืองได้ ละเอียดแตกต่าง จากที่ครู ยกตัวอย่าง และ สามารถให้ คำแนะนำ เพิ่มเติมกับผู้อื่น ได้	ผลงานมีความ สวยงาม สะอาด ใช้เทคนิคต่างๆ ได้ อย่างดี มีความ น่าสนใจและ อธิบาย รายละเอียดงาน สถาปัตยกรรมใน วัดดอนเมืองได้ ละเอียดแตกต่าง จากที่ครู ยกตัวอย่าง แต่ไม่สามารถให้ คำแนะนำเพิ่มเติม กับผู้อื่นได้	ผลงานมีความ สวยงาม สะอาด พอใช้ควรใช้ เทคนิคต่างๆ เพิ่มเติมให้ น่าสนใจมากขึ้น และอธิบาย รายละเอียดงาน สถาปัตยกรรมใน วัดดอนเมืองได้ ละเอียด แต่ เหมือนที่ครู ยกตัวอย่าง	ผลงานขาดความ สวยงามและ ความสะอาดควร ปรับปรุงและเพิ่ม การใช้เทคนิค ต่างๆ ในการสร้าง ผลงานให้น่าสนใจ มากขึ้นกว่าเดิม และอธิบาย รายละเอียดงาน สถาปัตยกรรมใน วัดดอนเมืองได้แต่ ต้องให้ผู้อื่น แนะนำ

ใบความรู้

เรื่อง สถาปัตยกรรมไทยวัดดอนเมือง

พระอุโบสถวัดดอนเมืองหลังคามุงกระเบื้องเคลือบกาบกล้วย ประตูละหน้าต่างไม้สักแกะสลักลายกนกเปลวเพลิงปิดทอง

พระเจดีย์ ลักษณะระฆังคว่ำแปดเหลี่ยม เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระอุโบสถ ลักษณะแบบจตุรมุข ขนาดกว้าง 9 เมตร ยาว 25 เมตร หลังคามุงกระเบื้องเคลือบกาบกล้วย ประตูละหน้าต่างไม้สักแกะสลักลายกนกเปลวเพลิงปิดทองงดงาม ซึ่งก่อสร้างขึ้นใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2532 แทนหลังเดิม ที่ชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา ด้วยสถาปัตยกรรมไทยทั้งหลังภายในประดิษฐานพระพุทธรูปสี่องค์จำลอง และภาพจิตรกรรมฝาผนังซึ่งแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติไว้อย่างสวยงามสมฝีมือช่างยุค

พระเจดีย์ ลักษณะระฆังคว่ำแปดเหลี่ยม สูง 29 เมตรซึ่งพระเจดีย์องค์นี้ได้รับการก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2541 เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่สมเด็จพระสังฆราชได้ทรงพระราชทานให้เมื่อปีพ.ศ. 2542

พระวิหาร เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงไทย หลังคามุงกระเบื้องเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชจำลอง และพระพุทธรูปหลายองค์

หอพระไตรปิฎกเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ลักษณะทรงไทย มุข หลังคามุงกระเบื้องเคลือบสี พระพุทธรูปปางมารวิชัยจีนเนี้ยวจางวาง ถวายเมื่อปีพุทธศักราช 2469 พระพุทธรูปหล่อจำลอง รัชกาลที่ 8 ได้พระราชทานเมื่อพุทธศักราช 2478 หอระฆังเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงไทยหลังคามุงกระเบื้อง สร้างเมื่อปีพุทธศักราช 2514

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 หน่วยที่ 3 ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง เวลาเรียน 7 ชั่วโมง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6-7 เรื่อง ประติมากรรมไทยในวัดดอนเมือง เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
 สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.ปีการศึกษา..... พระวิหารวัดดอนเมือง

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด

ศ1.2 ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ

ศ1.2 ป.5/2 อธิบายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด

1. อธิบายรูปแบบลักษณะประติมากรรมในวัดดอนเมืองได้(K)
2. บอกความเป็นมาและความสำคัญงานประติมากรรมของวัดดอนเมืองที่สนใจได้(P)
3. วิจัยและชื่นชมผลงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของตนเอง(A)

สาระสำคัญ

ประติมากรรมในวัดดอนเมืองสร้างขึ้นสมัยรัตนโกสินทร์ตอนปลาย ใน รัชกาลที่ 8 งานศิลปะที่แสดงออกด้วยการปั้น แกะสลัก หล่อ การจัดองค์ประกอบความงามลงบนไม้ หิน โลหะ สัมฤทธิ์ งานประติมากรรมมีหลายชนิด เช่น นูนต่ำ นูนสูง และลอยตัว

สาระการเรียนรู้

งานประติมากรรมในวัดดอนเมือง ได้แก่ พระประธานในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

รักความเป็นไทย

ตัวชี้วัดที่ 7.3 อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

ชิ้นงานหรือภาระงาน (หลักฐาน ร่องรอยแสดงความรู้)

นำเสนอข้อมูลงานประติมากรรมในวัดดอนเมือง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจโดยการตั้งคำถามพระประธานในพระอุโบสถว่า
 - พระประธานในพระอุโบสถเป็นงานทัศนศิลป์ประเภทใด (ประติมากรรมไทย)
 - ประติมากรรม หมายถึง (งานศิลปะที่แสดงออกด้วยการปั้น แกะสลัก หล่อ การจัดองค์ประกอบความงามลงบนไม้ หิน โลหะ สั มฤทธิ์ งาน ประติมากรรมมีหลายชนิด เช่น นูนต่ำ นูนสูง และลอยตัว)
 - ประติมากรรมไทย หมายถึง งานศิลปะที่แสดงออกด้วยการปั้น แกะสลัก หล่อ ซึ่งมีแบบอย่างเป็นของไทย โดยเฉพาะวัสดุมักจะเป็น ดิน ปูน หิน อิฐ ไม้ งาม้าง เซาสัตว์ กระดูก เช่น ลวดลายปูนปั้น
2. ครูอธิบายเพิ่มเติมคำว่าประติมากรรม เขียนอีกรูปแบบ คือ ปฏิมกรรม หมายถึง งานที่ ทำเป็นพระพุทธรูป เทวรูป รูปเคารพต่างๆ
3. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกัน โดยนักเรียนศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากใบความรู้ เรื่อง ประติมากรรมไทยในวัดดอนเมือง และชมพระประธานในพระอุโบสถพระพุทธรูปสิหิงค์
 - พระประธานในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปสิหิงค์ หน้าตักกว้าง 69 นิ้ว พุทธ ลักษณะงดงาม ซึ่งสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราช กุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานทรงเททองหล่อเมื่อ พ.ศ.2536 ในการเททองหล่อ พุทธรูปสิหิงค์พระประธานในพระอุโบสถวัดดอนเมืองนี้ พลอากาศเอกวรรณาด อภิจักรี ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้ริ เริ่ม และกราบบังคมทูลอัญเชิญเสด็จ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นประธานเททอง แต่สมเด็จพระ นางเจ้าฯโปรดกระหม่อมให้พระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์เสด็จพระ ราชดำเนินแทนพระองค์
 - ประติมากรรมในวัดดอนเมืองสร้างขึ้นสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนปลาย พระพุทธรูป ลักษณะที่สำคัญบางประการไว้ เป็นต้นว่าพระรัศมีเป็นเปลว พระเกตุมาลา พระที่ศ ขมวดเป็นปม ใบพระกรรณยาวและเครื่องทรงคือจีวรเป็นต้น
4. ให้นักเรียนสำรวจงานประติมากรรมไทยพระพุทธรูปสิหิงค์ในพระอุโบสถวัดดอนเมือง

5. ครูสุปร่วมกับนักเรียนในผลงานประติมากรรมไทยในวัดดอนเมือง

การจัดบรรยากาศเชิงบวก

นักเรียนสำรวจประติมากรรมไทยในวัดดอนเมือง

สื่อการเรียนรู้

1. พระประธานในพระอุโบสถ
2. ใบความรู้ เรื่องประติมากรรมในวัดดอนเมือง

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน
2. เครื่องมือ
 - แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6-7
เรื่อง ประติมากรรมไทยในวัดดอนเมือง

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
1	การร่วมกิจกรรม	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม - สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม เป็นบางครั้ง - ไม่สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม
2	ความสนใจค้นคว้าหาข้อมูล	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตั้งใจศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง - ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตั้งใจศึกษาค้นคว้า บางครั้ง - ไม่ค่อยสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน ขาดการตั้งใจศึกษาค้นคว้า
3	ความมีระเบียบวินัย	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- มีระเบียบวินัยในการชมผลงาน ศิลปกรรมอย่างดี - มีระเบียบวินัยในการชมผลงาน ศิลปกรรมพอใช้ - ต้องตักเตือนบางครั้งให้มีระเบียบวินัยในการชมผลงานศิลปกรรม
4	การนำเสนอข้อมูล	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- การนำเสนอข้อมูล ชัดเจน เนื้อหาครบถ้วน - การนำเสนอข้อมูล เนื้อหาพอใช้ - การนำเสนอข้อมูล ยังขาดชัดเจน และขาดความครบถ้วนในเนื้อหา

ใบความรู้ เรื่อง ประติมากรรมไทยในวัดดอนเมือง

พระพุทธรูปสีหิงค์เป็นพระประธาน
ในพระอุโบสถวัดดอนเมือง

พระประธานในพระอุโบสถ วัดดอนเมือง เป็นพระพุทธรูป
สีหิงค์ หน้าตักกว้าง 69 นิ้ว พุทธลักษณะงดงาม ซึ่งสมเด็จพระเจ้าลูก
เธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี เสด็จฯ เป็นองค์ประธาน
ทรงเททองหล่อเมื่อ พ.ศ. 2536

ในการเททองหล่อพุทธรูปสีหิงค์ พระประธานในพระอุโบสถวัดดอนเมือง โดยพลอากาศ
เอกวรรณาด อภิจักรี ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้ริเริ่ม และกราบบังคมทูลอัญเชิญเสด็จ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นประธานเททอง แต่สมเด็จพระนางเจ้าฯโปรดกระหม่อมให้
พระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์

ประติมากรรมไทย หมายถึง งานศิลปะที่แสดงออกด้วยการปั้น แกะสลัก หล่อ ซึ่งมี
แบบอย่างเป็นของไทย โดยเฉพาะวัสดุมักจะเป็น ดิน ปูน หิน อิฐ ไม้ กระจัง เขาสัตว์ กระดูก เช่น
ลวดลายปูนปั้น

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**
หน่วยที่ 3 ประเภทของงานทัศนศิลป์ในวัดดอนเมือง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8-9 เรื่อง จิตรกรรมไทยในวัดดอนเมือง เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.ปีการศึกษา.....ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด

ศ1.2 ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ

ศ1.2 ป.5/2 อภิปรายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด

1. บอกเรื่องราวของภาพจิตรกรรมในวัดดอนเมืองได้ (K)
2. นำเสนอข้อมูลภาพทัศนียภาพตามแบบจิตรกรรมในวัดดอนเมืองได้ (P)
3. วิเคราะห์และชื่นชมผลงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของตนเอง (A)

สาระสำคัญ

ภาพจิตรกรรมไทยฝาผนังที่สร้างในสมัยรัชกาลปัจจุบัน เป็นภาพเรื่อง รวบรวมเกี่ยวกับพุทธประวัติ และมีการวาดทัศนียภาพ (perspective) ตามแบบตะวันตก ภาพเขียนมีลักษณะเป็นแบบอย่างของไทย เป็นลักษณะอุดมคติ เป็นภาพ 2 มิติ โดยนำสิ่งใกล้ไว้ตอนล่างของภาพ สิ่งไกลไว้ตอนบนของภาพ ใช้สีแบบเอกรงค์ คือ ใช้หลายสี แต่มีสีที่โดดเด่นเพียงสีเดียว

สาระการเรียนรู้

ภาพจิตรกรรมไทยในพระอุโบสถวัดดอนเมือง เป็นภาพเกี่ยวกับพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

รักความเป็นไทย

ตัวชี้วัดที่ 7.3 อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

ชิ้นงานหรือภาระงาน (หลักฐาน ร่องรอยแสดงความรู้)

นำเสนอข้อมูลจิตรกรรมไทยในวัดดอนเมืองได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- ครูตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจโดยการตั้งถึงภาพจิตรกรรมไทยที่นักเรียนพบเห็นที่ไหนบ้างและวาดภาพเกี่ยวกับเรื่องราวใดบ้าง เช่น
 - วัดพระศรีรัตนศาสดารามเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับเรื่องรามเกียรติ์
 - จิตรกรรม หมายถึง (เป็นงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการวาดภาพระบายสี และการจัดองค์ประกอบความงามอื่น เพื่อให้เกิดภาพ 2 มิติ ไม่มีความลึกหรือนูนหนา)
 - จิตรกรรมไทย หมายถึง (ภาพเขียนที่มีลักษณะเป็นแบบอย่างของไทย จิตรกรรมไทยเป็นลักษณะอุดมคติ เป็น ภาพ 2 มิติ โดยนำสิ่งใกล้เคียงไว้ตอนล่างของภาพ สิ่งไกลไว้ตอนบนของภาพ ใช้สีแบบเอกรงค์ คือ ใช้หลายสี แต่มีสีที่โดดเด่นเพียงสีเดียว
- ครูนำนักเรียนชมภาพจิตรกรรมไทยใน อุโบสถ และอภิปรายร่วมกัน โดยศึกษาเพิ่มเติมได้จากใบความรู้ เรื่อง จิตรกรรมไทยวัดดอนเมือง ดังนี้
 - ภาพจิตรกรรมฝาผนังซึ่งแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติไว้อย่างสวยงาม สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2532 เช่น เรื่องราวโปรดพระเจ้าพิมพิสารและพระมหาภิกษุสงฆ์
 - ภาพจิตรกรรมมีความหลากหลายมากทั้งแนวคิดและรูปแบบ ซึ่งรวมไปถึงสื่อ กลวิธี คติ ความเชื่อต่างๆ มีทั้งที่อนุรักษ์ของโบราณและสรร ค์สร้างขึ้นมา และมีการวาดทัศนียภาพ (perspective) ตามแบบตะวันตก
 - การวาดภาพทัศนียภาพ (perspective) เป็นการวาดภาพแบบเหมือนจริง แสดงระยะใกล้ไกล แบบสามมิติ ดังภาพตัวอย่างข้างบน ถนนและต้นไม้ที่อยู่ใกล้จะมีขนาดเท่าจริง แต่ไกลออกไปจะมีขนาดเล็กลง ตามลำดับจนไปรวมกันที่เส้นขอบฟ้า วิธีนี้ช่วยให้วาดภาพทัศนียภาพให้ดูเหมือนจริงมาก และนำไปใช้วาดภาพแสดงภาพงานออกแบบตกแต่งทั้งภายในและภายนอก

- ระยะที่เท่ากันเมื่ออยู่ไกลตัวออกไปจะมีระยะที่ถี่ขึ้นเรื่อย ๆ จนรวมเป็นจุดเดียวกัน
- เส้น หรือสิ่งของที่คู่ขนานกันเมื่อไกลออกไปจะพุ่งเข้าหากัน
- วัตถุ หรือสิ่งของต่าง ๆ เมื่ออยู่ไกลตัวออกไปมีขนาดเล็กลงจะมีรายละเอียดและความชัดเจนลดลงไปตามลำดับ

3. ให้นักเรียนสำรวจภาพวาดงานจิตรกรรมไทยในเรื่องราวพุทธประวัติที่นักเรียนสนใจในพระอุโบสถ

4. นักเรียนและครูร่วมกับสรุปถึงจิตรกรรมไทยในพระอุโบสถวัดดอนเมือง

การจัดบรรยากาศเชิงบวก

นักเรียนชมภาพจิตรกรรมไทยในวัดดอนเมือง

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจิตรกรรมไทยในพระอุโบสถวัดดอนเมือง
2. ใบความรู้ เรื่อง จิตรกรรมไทยในวัดดอนเมือง

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน
2. เครื่องมือ
 - แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8-9

เรื่อง จิตรกรรมไทยในวัดดอนเมือง

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
1	การร่วมกิจกรรม	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม - สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม เป็นบางครั้ง - ไม่สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม
2	ความสนใจค้นคว้าหาข้อมูล	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตั้งใจศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง - ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตั้งใจศึกษาค้นคว้าบางครั้ง - ไม่ค่อยสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน ขาดการตั้งใจศึกษาค้นคว้า
3	ความมีระเบียบวินัย	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- มีระเบียบวินัยในการชมผลงาน ศิลปกรรมอย่างดี - มีระเบียบวินัยในการชมผลงาน ศิลปกรรมพอใช้ - ต้องตักเตือนบางครั้งให้มีระเบียบวินัยในการชมผลงานศิลปกรรม
4	การนำเสนอข้อมูล	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- การนำเสนอข้อมูล ชัดเจน เนื้อหาครบถ้วน - การนำเสนอข้อมูล เนื้อหาพอใช้ - การนำเสนอข้อมูล ยังขาดชัดเจน และขาดความครบถ้วนในเนื้อหา

ใบความรู้

เรื่อง จิตรกรรมไทยในวัดดอนเมือง

ภาพจิตรกรรมไทยวัดดอนเมือง

จิตรกรรม หมายถึง เป็นงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการวาด ภาพระบายสี และการจัดองค์ประกอบความงามอื่น เพื่อให้เกิดภาพ 2 มิติ ไม้มีความลึกหรือขนาน

จิตรกรรมไทย หมายถึง ภาพเขียนที่มีลักษณะเป็นแบบอย่างของไทย จิตรกรรมไทยเป็นลักษณะอุดมคติ เป็นภาพ 2 มิติ โดยนำสิ่งใกล้ไว้ตอนล่างของภาพ สิ่งไกลไว้ตอนบนของภาพ ใช้สีแบบเอกรงค์ คือ ใช้หลายสี แต่มีสีที่โดดเด่นเพียงสีเดียว

ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดดอนเมือง เรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดดอนเมืองซึ่งแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติไว้อย่างสวยงาม สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2532 เช่น เรื่องราวโปรดพระเจ้าพิมพิสารและพระมหากัสสปะ

ภาพจิตรกรรมมีความหลากหลายมากทั้งแนวคิดและรูปแบบ ซึ่งรวมไปถึงสื่อ กลวิธี คติ ความเชื่อต่างๆ มีทั้งที่อนุรักษ์ของโบราณและสรรค์สร้างขึ้นมา และมีการวาดทัศนียภาพ (perspective) ตามแบบตะวันตก

การวาดภาพทัศนียภาพ(perspective) เป็นการวาดภาพแบบเหมือนจริง แสดงระยะใกล้ไกล แบบสามมิติ ดังภาพตัวอย่างข้างบน ถนนและต้นไม้ที่อยู่ใกล้จะมีขนาดเท่าจริง แต่ไกลออกไปจะมีขนาดเล็กลง ตามลำดับจนไปรวมกันที่เส้นขอบฟ้า วิธีนี้ช่วยให้วาดภาพทิวทัศน์ ให้ดูเหมือนจริงมาก และนำไปใช้วาดภาพแสดงภาพงานออกแบบตกแต่งทั้งภายในและภายนอก ระยะที่เท่ากันเมื่ออยู่ไกลตัวออกไปจะมีระยะที่ถี่ขึ้นเรื่อย ๆ จนรวมเป็นจุดเดียวกันเส้น หรือสิ่งของที่คู่ขนานกันเมื่อไกลออกไปจะพุ่งเข้าหากัน วัตถุ หรือสิ่งของต่าง ๆ เมื่ออยู่ไกลตัวออกไปมีขนาดเล็กลงจะมีรายละเอียดและความชัดเจนลดลงไปตามลำดับ

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 4 การจัดนิทรรศการ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง การจัดนิทรรศการผลงานการวาดภาพศิลปกรรมวัดดอนเมือง
เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.ปีการศึกษา.....ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด

ศ1.2 ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือ
นิทรรศการศิลปะ

จุดประสงค์การเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด

1. อธิบายประโยชน์ของการจัดนิทรรศการผลงานทางศิลปะได้ (K)
2. จัดแสดงผลงานนิทรรศการภาพวาดผลงานศิลปกรรมวัดดอนเมืองได้ (P)
3. วิเคราะห์และชื่นชมผลงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของตนเอง (A)

สาระสำคัญ

นิทรรศการ คือ รูปแบบหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ โดยนำเอาวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อมา
ผสมผสานกันและนำเสนออย่างเป็น เพื่ อกระตุ้นความสนใจและทำให้ผู้ดูเกิดความ เข้าใจในเนื้อหา
ของนิทรรศการได้รวดเร็วขึ้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ตรง โดยผู้ชม
สามารถรับรู้ได้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า

สาระการเรียนรู้

การจัดนิทรรศการศิลปกรรมวัดดอนเมือง แสดงเรื่องราวภาพวาดเกี่ยวกับศิลปกรรมวัดดอน
เมืองเพื่อแสดงผลงานของนักเรียนที่มีความชื่นชมและเห็นคุณค่าศิลปกรรมในท้องถิ่นตนเอง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

รักความเป็นไทย

ตัวชี้วัดที่ 7.3 อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

ชิ้นงานหรือภาระงาน (หลักฐาน ร่องรอยแสดงความรู้)

ภาพวาดศิลปกรรมวัดดอนเมือง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจโดยตั้งคำถาม

- การจัดนิทรรศการ (Exhibitions) หมายถึง (รูปแบบหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ โดยนำเอาวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อมาผสมผสานกันและนำเสนออย่างเป็น เพื่อกระตุ้นความสนใจและทำให้ผู้ดูเกิดความ เข้าใจในเนื้อหาของนิทรรศการได้รวดเร็วขึ้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ตรง โดยผู้ชมสามารถรับรู้ได้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า)

2. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันโดยนำไปความรู้ เรื่อง การจัดงานนิทรรศการ ดังนี้

ประเภทของนิทรรศการ (Type of Exhibition) แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

- นิทรรศการถาวร (Permanent Exhibition) หมายถึงนิทรรศการที่จัดแสดงเรื่องราวเดิมๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เป็นที่รวบรวมสิ่งแสดงอาจจะเป็นของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง รูปแบบ และวิธีการ จัดอยู่ในอาคารหรือสถานที่เดิม ไม่เปลี่ยนแปลง ผู้ชมสามารถเข้ามาชมได้ตลอดเวลา
- นิทรรศการชั่วคราว (Non Permanent Exhibition) คือการจัดนิทรรศการเป็นครั้งคราวในวาระโอกาสหรือเทศกาลพิเศษเพื่อแสดงความรู้ใหม่ๆ แผนงานพิเศษวาระในวันสำคัญต่างๆ ของ หน่วยงาน นิทรรศการชั่วคราวอาจจัดแสดงในสถานที่เดิมเป็นประจำ แต่สื่อที่นำมาแสดงชุดนั้นๆ จัดอยู่ไม่นาน อาจเป็นสัปดาห์หรือสองสามเดือนก็เปลี่ยนใหม่ หรือเลิกไป
- นิทรรศการเคลื่อนที่ หมายถึง นิทรรศการที่จัดขึ้นเป็นชุดสำเร็จ เพื่อแสดงในหลายๆ สถานที่ หมุนเวียนกันไป รูปแบบและสื่อหลักที่นำมาแสดง เป็นแบบเดิมวัตถุประสงค์ในการจัดเป็นสถานที่จัดก็หมุนเวียน เปลี่ยนไปเรื่อย

3. นักเรียนและครูอภิปรายร่วมกันถึงการจัดนิทรรศการศิลปกรรมวัดดอนเมืองจัดอยู่ในประเภทการจัด(นิทรรศการชั่วคราว)

4. ให้นักเรียนจัดนิทรรศการศิลปกรรมวัดดอนเมือง นำผลงานภาพวาดมาแสดงงาน
สถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรม

5. ครูและนักเรียนสรุปร่วมกันถึงการจัดงานนิทรรศการภาพวาดศิลปกรรมวัดดอนเมือง
การจัดบรรยากาศเชิงบวก

นักเรียนและครูอภิปรายร่วมกัน เรื่องการจัดนิทรรศการศิลปกรรมวัดดอนเมือง

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพวาดผลงานศิลปกรรมวัดดอนเมืองของนักเรียน
2. อุปกรณ์จัดแสดงทางด้านทัศนศิลป์

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. เครื่องมือ
แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10
เรื่อง การจัดนิทรรศการผลงานการวาดภาพศิลปกรรมวัดดอนเมือง

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
1	การร่วมกิจกรรม	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม - สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมเป็นบางครั้ง - ไม่สนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม
2	ความสามัคคี	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- ทำงานมีการร่วมมือกัน แบ่งงานกันได้ อย่างดีเสร็จตามเวลาที่กำหนด - ทำงานเสร็จมีการร่วมมือกัน แบ่งงานกัน แต่เสร็จไม่ทันตามเวลาที่กำหนด - ไม่แบ่งงานกัน ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน ทำงานไม่เสร็จ
3	ความรับผิดชอบ	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- ทำงานเสร็จส่งได้ตามเวลาที่กำหนด - ทำงานเสร็จแต่ไม่ทันตามเวลาที่กำหนด - ทำงานไม่เสร็จ
4	ความมีระเบียบวินัย	3 ดี 2 พอใช้ 1 ปรับปรุง	- เป็นระเบียบเรียบร้อย รู้จักเก็บรักษาความสะอาด - เป็นมีระเบียบเรียบร้อย ต้องให้คำแนะนำในการเก็บรักษาความสะอาด - ไม่มีระเบียบ ไม่รักษาความสะอาดในการปฏิบัติงาน

ใบความรู้

เรื่อง การจัดนิทรรศการผลงานการวาดภาพศิลปกรรมวัดดอนเมือง

การจัดนิทรรศการ (Exhibitions)

การจัดนิทรรศการ (Exhibitions) หมายถึง (รูปแบบหรือวิธีการ ถ่ายทอดความรู้ โดยนำเอาวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อมาผสมผสานกันและ นำเสนออย่างเป็น เพื่อกระตุ้นความสนใจและทำให้ผู้ดูเกิดความ เข้าใจในเนื้อหาของนิทรรศการได้รวดเร็วขึ้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการ เรียนรู้ที่ใกล้เคียง กับประสบการณ์ตรง โดยผู้ชมสามารถรับรู้ได้จาก ประสาทสัมผัสทั้งห้า)

นิทรรศการถาวร (Permanent Exhibition) หมายถึงนิทรรศการที่ จัดแสดงเรื่องราวเดิมๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เป็นที่รวบรวมสิ่งแสดง อาจจะเป็นของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง รูปแบบ และวิธีการ จัดอยู่ในอาคารหรือสถานที่เดิม ไม่ เปลี่ยนแปลง ผู้ชมสามารถเข้ามาชมได้ตลอดเวลา

นิทรรศการถาวร (Permanent Exhibition)

นิทรรศการชั่วคราว

นิทรรศการชั่วคราว (Non Permanent Exhibition) คือการจัดนิทรรศการเป็นครั้งคราวในวาระโอกาสหรือเทศกาลพิเศษเพื่อแสดง ความรู้ใหม่ๆ แผนงานพิเศษ วาระในวันสำคัญต่างๆ ของหน่วยงาน นิทรรศการชั่วคราวอาจจัดแสดงในสถานที่เดิมเป็นประจำ แต่สื่อที่ นำมาแสดงชุดนั้นๆ จัดอยู่ไม่นาน อาจเป็นสัปดาห์หรือสองสามเดือนก็ เปลี่ยนใหม่ หรือเลิกไป

นิทรรศการเคลื่อนที่ หมายถึง นิทรรศการที่จัดขึ้นเป็นชุด สำเร็จ เพื่อแสดงในหลายๆ สถานที่ หมุนเวียนกันไป รูปแบบและ สื่อหลักที่นำมาแสดง เป็นแบบเดิม วัตถุประสงค์ในการจัดเป็น สถานที่จัดก็หมุนเวียน เปลี่ยนไปเรื่อย

นิทรรศการเคลื่อนที่

ภาคผนวก ง

- ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของแบบวัดผลทางการเรียน

- ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของแบบวัดผลทางการเรียน

ตาราง 18 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับที่	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	x	S.D.	ผลสรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
1	1	1	0	2	0.67	0.58	1
2	1	1	1	3	1.00	0.00	1
3	1	1	1	3	1.00	0.00	1
4	1	0	1	2	0.67	0.58	1
5	1	1	1	3	1.00	0.00	1
6	1	1	1	3	1.00	0.00	1
7	1	-1	1	1	0.33	1.15	0
8	1	1	1	3	1.00	0.00	1
9	0	1	1	2	0.67	0.58	1
10	1	1	1	3	1.00	0.00	1
11	1	1	1	3	1.00	0.00	1
12	1	1	1	3	1.00	0.00	1
13	1	1	1	3	1.00	0.00	1
14	1	1	1	3	1.00	0.00	1
15	1	1	0	2	0.67	0.58	1
16	0	1	1	2	0.67	0.58	1
17	1	1	1	3	1.00	0.00	1
18	0	0	1	1	0.33	0.58	1
19	1	1	1	3	1.00	0.00	0
20	1	1	1	3	1.00	0.00	1
21	1	1	1	3	1.00	0.00	1
22	1	1	1	3	1.00	0.00	1

ตาราง 18 (ต่อ)

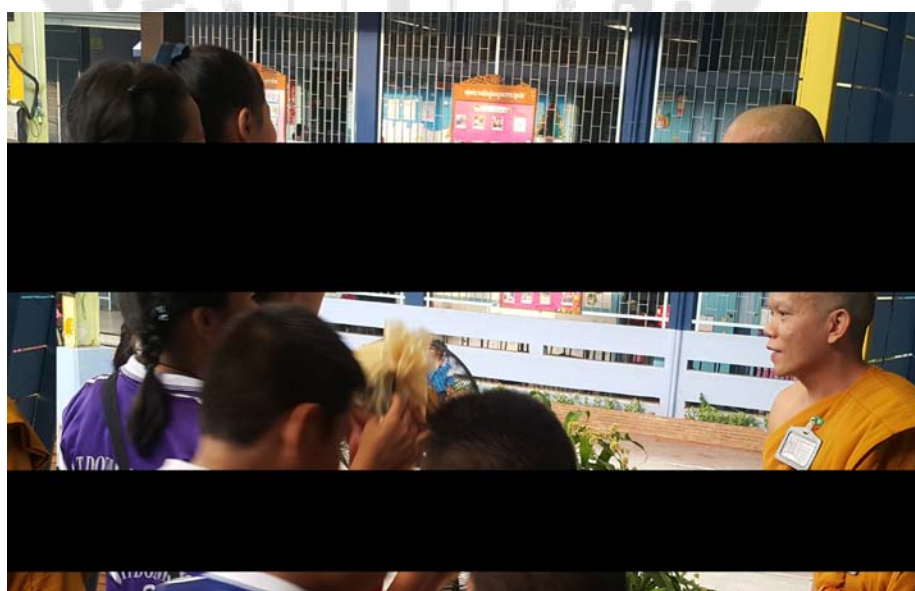
ลำดับที่	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	x	S.D.	ผลสรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
23	1	1	0	2	0.67	0.58	1
24	1	1	1	3	1.00	0.00	1
25	1	1	1	3	1.00	0.00	1
26	1	0	1	2	0.67	0.58	1
27	1	0	1	2	0.67	0.58	1
28	1	1	1	3	1.00	0.00	1
29	1	1	1	3	1.00	0.00	1
30	1	1	1	3	1.00	0.00	1
รวม	28	26	30	78	0.87	0.32	ข้อสอบที่ นำไปใช้ได้ จำนวน 28 ข้อ
x	0.90	0.80	0.90	2.60	0.87	0.21	
S.D.	0.31	0.48	0.31	0.62	0.21	0.32	

ภาคผนวก จ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
เรื่อง ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 56 พระมหาเชษฐ พระอาจารย์จากวัดดอนเมืองมาให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 57 นักเรียนหาข้อมูลเกี่ยวกับวัดดอนเมือง โดยสอบถามจากพระอาจารย์ที่มีความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับวัดดอนเมืองเป็นอย่างดี

ภาพประกอบ 58 นักเรียนทำแบบฝึกหัดโดยศึกษาจากใบความรู้เพิ่มเติม เรื่อง ประวัติความเป็นมา และความสำคัญของวัดดอนเมือง

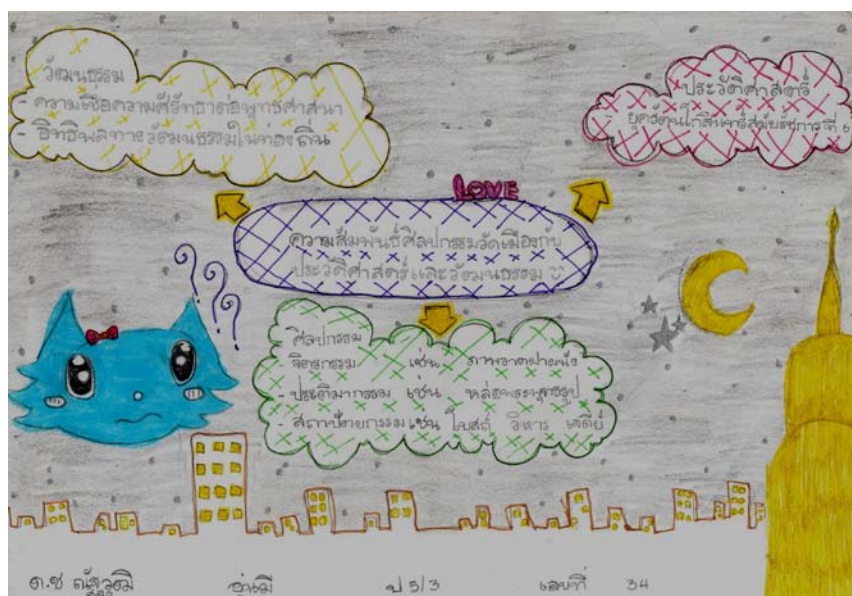
ภาพประกอบ 59 นักเรียนหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากในการศึกษา จากใบความรู้

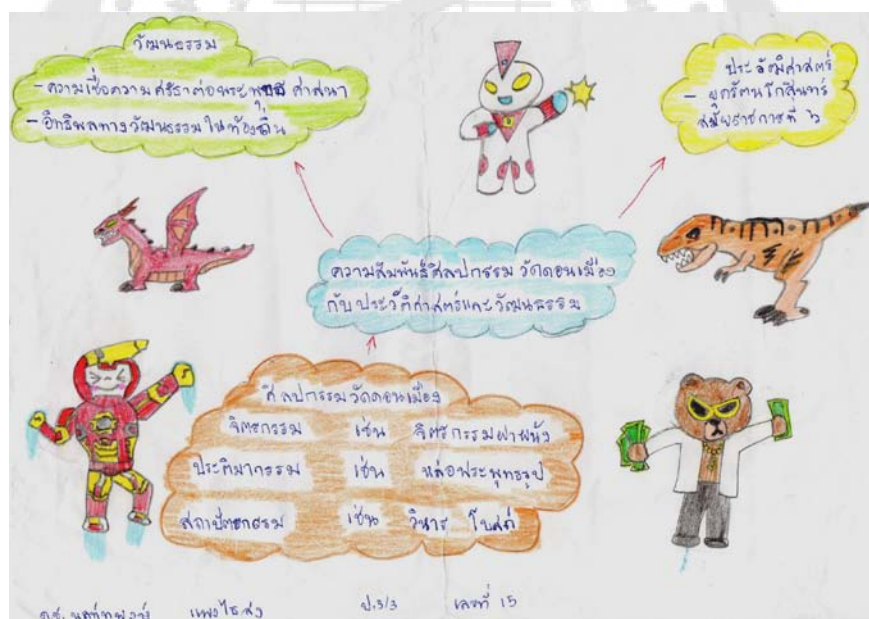
ภาพประกอบ 60 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเขียนแผนที่ความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

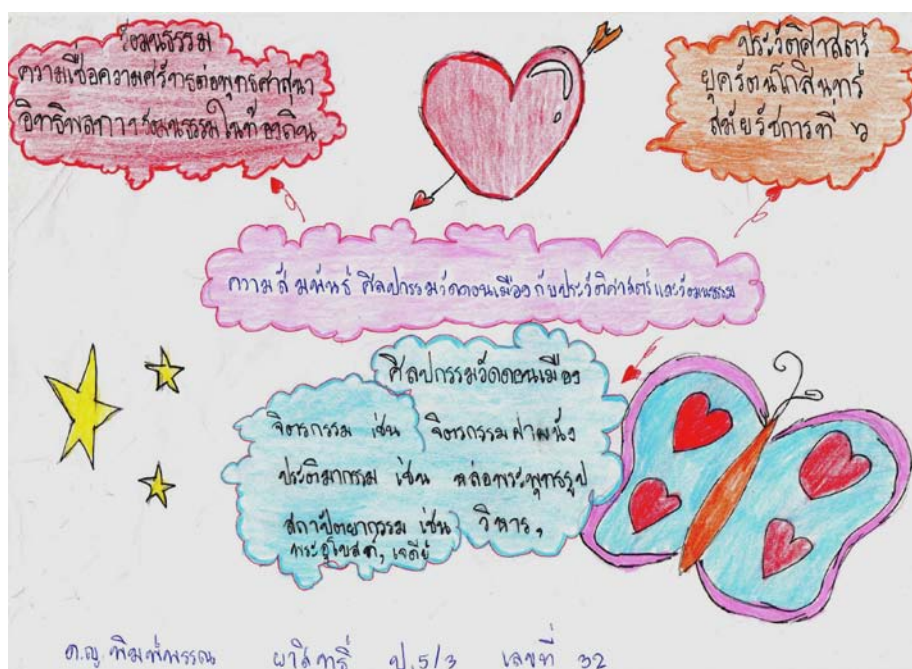
ภาพประกอบ 61 นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเองและจากคำแนะนำของครู

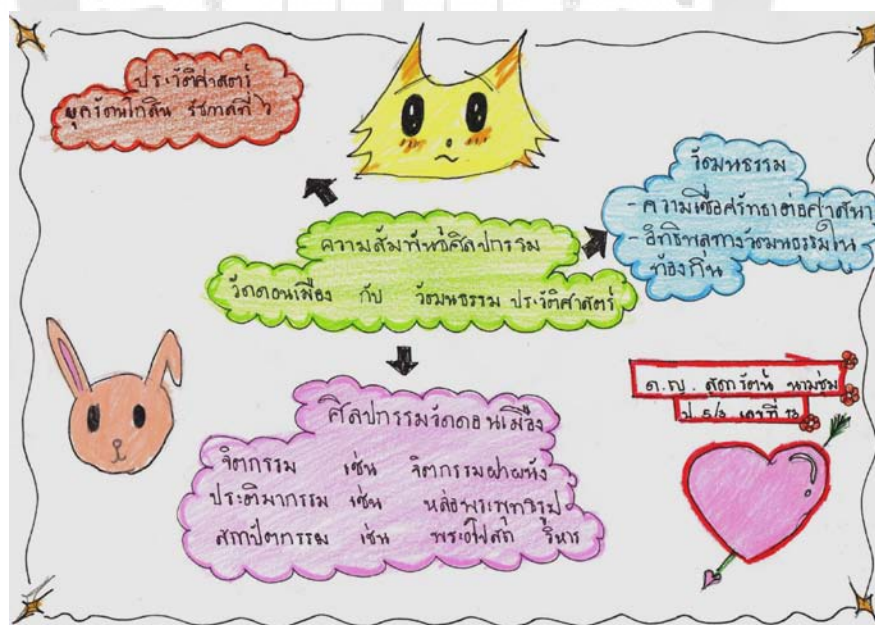
ภาพประกอบ 62 ผลงานของนักเรียนในการเขียนแผนที่ความคิดความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

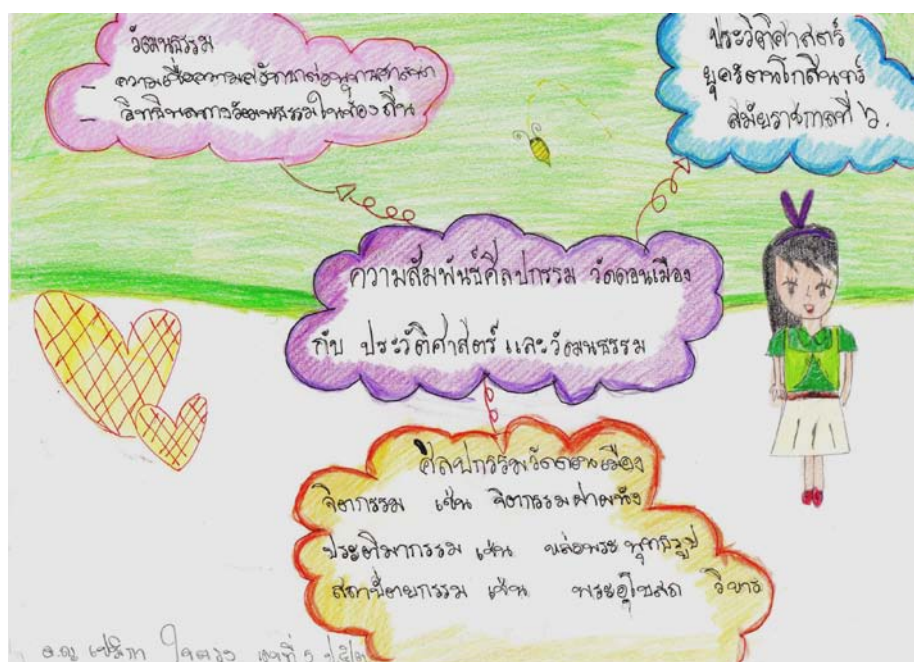
ภาพประกอบ 63 ผลงานของนักเรียนในการเขียนแผนที่ความคิดความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

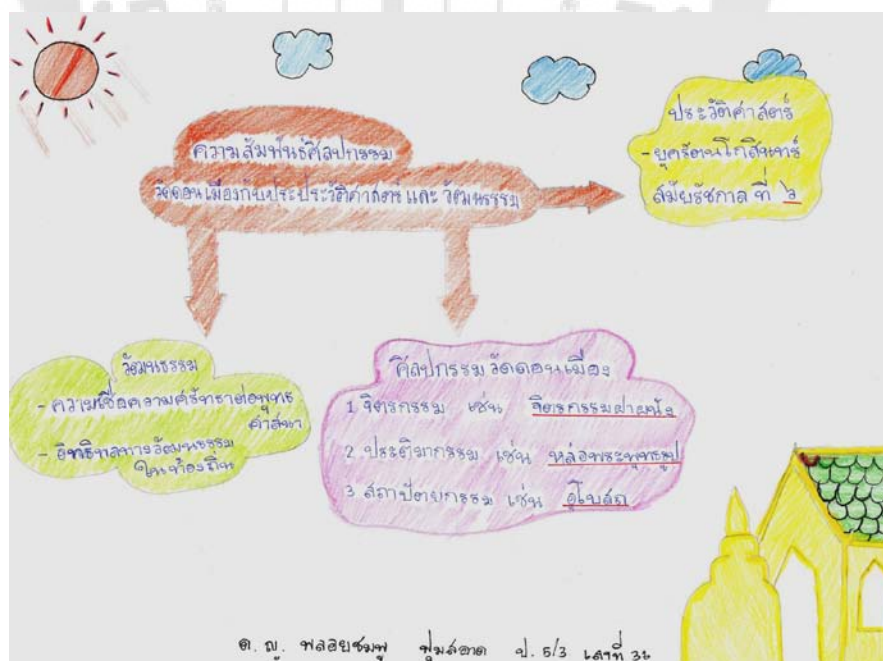
ภาพประกอบ 64 ผลงานของนักเรียนในการเขียนแผนที่ความคิดความสัมพันธ์ศิลปะกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ภาพประกอบ 65 ผลงานของนักเรียนในการเขียนแผนที่ความคิดความสัมพันธ์ศิลปะกรรมวัดดอนเมืองกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ภาพประกอบ 66 ผลงานของนักเรียนในการเขียนแผนที่ความคิดความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ภาพประกอบ 67 ผลงานของนักเรียนในการเขียนแผนที่ความคิดความสัมพันธ์ศิลปกรรมวัดดอนเมือง
กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ภาพประกอบ 68 นักเรียนไปศึกษาหาข้อมูลในวัดดอนเมืองพระอารามหลวง ชั้นตรี เรียนรู้ศิลปกรรม
วัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 69 นักเรียนศึกษาผลงานสถาปัตยกรรมพระเจดีย์ทรงระฆังคว่ำในวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 70 นักเรียนไปศึกษาหาข้อมูลในวัดดอนเมือง โดยสำรวจศิลปกรรมรอบๆ ภายในวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 71 ร่วมกันศึกษาความรู้ศิลปกรรมวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 72 นักเรียนศึกษา พระวิหาร ที่เก็บพระพุทธรูปจำนวนมากในวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 73 นักเรียนถ่ายรูปร่วมกันหน้าพระอุโบสถวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 74 นักเรียนสำรวจผลงานศิลปกรรมรอบๆ ด้านนอกพระอุโบสถวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 75 อ่างบัวขนาดใหญ่ด้านหน้าพระอุโบสถนักเรียนให้ความสนใจกับรูปปั้นพญานาคใน
อ่างบัวและดอกบัวที่มีสีส้มสวยงาม

ภาพประกอบ 76 นักเรียนสำรวจผลงานศิลปกรรมรอบๆด้านนอกพระอุโบสถวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 77 นักเรียนวาดภาพศิลปกรรมวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 78 นักเรียนระบายสีผลงานด้วยสีโปสเตอร์ในผลงานศิลปกรรมวัดดอนเมืองที่นักเรียนสนใจ

ภาพประกอบ 79 นักเรียนใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนและเวลาพักกลางวันมาทำการสร้างผลงานศิลปกรรมวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 80 นักเรียนแต่ละบุคคลวาดภาพวัดดอนเมืองตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
ของตนเอง

ภาพประกอบ 81 ผลงานนักเรียนที่สำเร็จและที่ยังไม่เสร็จโดยนักเรียนไปทำต่อในช่วงพักกลางวันและ
หลังเลิกเรียน

ภาพประกอบ 82 นักเรียนถ่ายรูปร่วมกันหน้าพระอุโบสถวัดดอนเมือง

ภาพประกอบ 83 นักเรียนและครูถ่ายรูปร่วมกันในโรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ)

ภาพประกอบ 84 ภาพผลงานศิลปกรรมวัดดอนเมืองของนักเรียน

ภาพประกอบ 85 ภาพผลงานศิลปกรรมวัดดอนเมืองของนักเรียน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวจิตินา ชื่นฤดี
วันเดือนปีเกิด	30 มิถุนายน 2519
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่ทำงานปัจจุบัน	รับข้าราชการครูโรงเรียนวัดดอนเมือง(ทหารอากาศอุทิศ)
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1068/247 หมู่บ้านพฤษภาวิไล 7 ซอย 22 ถนนเลียบคลองรังสิต ตำบลประชาธิปัตย์ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2530	ประถมศึกษา จาก โรงเรียนวัดสุวรรณาราม เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนปากน้ำวิทยาคม เขตภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2536	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จาก วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ
พ.ศ. 2539	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จาก มหาวิทยาลัยสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2541	ปริญญาตรี ศษ.บ. (ศิลปหัตถกรรม – เซรามิกส์) จาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2559	ปริญญาโท กศ.ม. (ศิลปศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร